

**Helyi
Esélyegyenlőségi
Program**

Tiszacsege Város Önkormányzata

2018.

Tartalom

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP).....	3
Bevezetés.....	3
A település bemutatása	5
Értékeink, küldetésünk.....	18
Célok	19
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE)	20
1. Jogszabályi háttér bemutatása	20
2. Stratégiai környezet bemutatása	25
3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége	30
4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység	62
5. A nők helyzete, esélyegyenlősége	89
6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége	96
7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége	104
8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása.....	113
9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága.....	115
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)	116
1. A HEP IT részletei.....	116
A helyzetelemzés megállapításainak összegzése	116
A beavatkozások megvalósítói.....	118
Jövőképünk	119
Az intézkedési területek részletes kifejtése	119
2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)	131
3. Megvalósítás.....	136
A megvalósítás előkészítése.....	136
A megvalósítás folyamata	136
Monitoring és visszacsatolás.....	138
Nyilvánosság	138
Érvényesülés, módosítás	140
4. Elfogadás módja és dátuma.....	141

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)

Bevezetés

1. Az esélyegyenlőség helye a közösség politikái között

Az egyenlő esélyek biztosítása az Európai Unió egyik legfontosabb politikai célja. Az egyenlő esélyek biztosítására irányuló közösségi politika változó tartalommal ugyan, de az európai integráció kezdete óta a Közösség napirendjén szerepel. A közösségi munkajog és a munkahelyi egészség- és biztonságvédelem mellett a közösségi szociális jog azon területe, ahol a tagállamok szabályozásának harmonizációjára került sor.

Az egyenlő esélyek politikája szempontjából a Közösség története három, erősen különböző időszakra bontható:

1957 és 1975 között a Közösség kizárólag az egyenlő munkáért egyenlő bér elvének biztosítására törekedett, kevés sikerrel.

1975 és a 80-as évek vége között fokozatosan a közösségi szociálpolitika legkidolgozottabb és legsikeresebb területévé vált az egyenlő bánásmód tagállami szabályainak harmonizálása, amely újabb és újabb területeken érezteti hatását.

A 80-as évek végétől napjainkig egyre markánsabban megjelenő esélyegyenlőségi koncepció túllép az egyenlő bánásmód garantálásán, és pozitív programokkal, valamint pozitív diszkriminációval igyekszik valódi esélyegyenlőséget biztosítani.

Az Európai Bizottság 2004 májusában tette közzé az "Esélyegyenlőség és diszkrimináció-mentesség a kibővített Európai Unióban" című Zöld Könyvet, amelyben konzultációra hívta az érintett szervezeteket, szereplőket. Ezek a konzultációk megerősítették azt az álláspontot, amely szerint kiemelkedően fontos mind az esélyegyenlőség, mind a diszkrimináció elleni küzdelem terén megvalósuló közösségi akciók kezdeményezése, beleértve az Európai Unió antidiszkriminációs jogalkotása hatásának maximalizálását.

A diszkrimináció elleni fellépéssel és az esélyegyenlőséggel kapcsolatos törekvéseket a mindenki számára irányadó Esélyegyenlőségi Keretstratégia foglalta magába. Ennek nyomdokaiba lépett a 2007-től 2013-ig terjedő időszakra vonatkozó egységes szerkezetbe foglalt, egy közösségi akcióprogramként megfogalmazott PROGRESS közösségi program.

Az esélyegyenlőség jogszabályi háttere

A Magyar Köztársaság Országgyűlése elismerve minden ember jogát ahhoz, hogy egyenlő méltóságú személyként élhessen, azon szándékától vezérelve, hogy hatékony jogvédelmet biztosítson a hátrányos megkülönböztetést elszenvedők számára, kinyilvánítva azt, hogy az esélyegyenlőség előmozdítása elsősorban állami kötelezettség – tekintettel az Alkotmány 54. § (1) bekezdésének 70/A. §-ára –, megalkotta a 2003. évi CXXV. törvényt az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról.

Az egyenlő bánásmód követelményének érvényesülése és az esélyegyenlőség előmozdítása, mint szabályozási tárgy nem előzmények nélküli a magyar jogban.

A törvény megalkotásáig azonban a hatályos szabályozás nélkülözötte az egységes fogalomhasználatot, és nem biztosított megfelelő eszközöket a jogsértésekkel szembeni fellépéséhez. Ezért volt szükség egy olyan általános antidiszkriminációs törvény megalkotására, amely egyrészt a már meglévő szabályokat koherenssé teszi, másrészt kitölti azokat a réseket, amelyek a szabályozásban mutatkoztak, harmadrészt pedig megfelelő eljárási rendelkezéseket biztosít a jogsértésekkel szembeni fellépéshez.

Az egyenlő bánásmód követelménye a kötelezettektől azt kívánja meg, hogy tartózkodjanak minden olyan magatartástól, amely bizonyos tulajdonságaik alapján egyes személyek vagy személyek egyes csoportjaival szemben közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetést, megtorlást, zaklatást vagy jogellenes elkülönítést eredményez. Alapvetően tehát az egyenlő bánásmód követelménye az egyik oldalon negatív kötelezettséget jelent: a kötelezettek nem sérthetik meg mások egyenlő emberi méltóságát. A jogosultak vonatkozásában ugyanakkor ez azt eredményezi, hogy mindenkinek jogosultságként kikényszeríthető igénye van arra, hogy őt egyenlő méltóságú személyként kezeljék. Ennek megfelelően az államnak az egyenlő bánásmód követelménye tekintetében a jogsérelmet elszenvedők számára elsősorban a jogsérelmekkel szembeni fellépés eszközrendszerét kell biztosítania.

Az eleve hátrányos helyzetben levő személyek formálisan egyenlőként való kezelése ugyanakkor a hátrányos helyzet konzerválásával járna. Ahhoz, hogy a hátrányos helyzetben levő személyek ezt a hátrányukat ledolgozhassák, nem elegendő annak biztosítása, hogy őket a többiekkel azonos jogok illessék meg, hanem olyan pozitív intézkedésekre van szükség, amelyek lehetővé teszik, hogy a helyzetükből fakadó hátrányaikat csökkenteni, illetve megszüntetni lehessen. E pozitív intézkedések megtételére az Alkotmány 70/A. § (3) bekezdése alapján elsősorban az állam köteles, a tulajdon szociális kötöttsége azonban emellett - a tulajdonjog közjogi védelmének keretein belül - igazolhatja, hogy az esélyegyenlőség előmozdítása érdekében bizonyos kötelezettségeket az állam magánfelek számára is előírjon. Az egyenlő bánásmód követelményével szemben azonban az esélyegyenlőség előmozdítását szolgáló intézkedésekre jogosultságként kikényszeríthető igénye senkinek nincsen.

A két szabályozási terület egy törvényben való elhelyezését - azon túl, hogy mindkét terület a személyek közötti egyenlőség egy-egy vetülete - az indokolta, hogy az esélyegyenlőség előmozdítását szolgáló intézkedések formálisan az egyenlő bánásmód követelményének megsértését jelentik, mivel egyes személyeket a többi személyhez képest előnyösebb helyzetbe hoznak. A törvény tekintettel van arra, hogy az önrendelkezési jog, a személyhez fűződő jogok, és a magánszféra sérthetlenségéhez való jog szűk körben alkotmányosan igazolható módon korlátozhatja az egyenlő bánásmód követelményének érvényesülését. A törvény az egyenlő bánásmód követelményével kapcsolatban arra törekszik, hogy a jogrendszer egésze tekintetében, általános jelleggel határozza meg az egyenlő bánásmód jogosultjait, kötelezetteit, valamint az egyenlő bánásmód követelményének tartalmát.

A törvény emellett biztosítja azt is, hogy a jogsérelmet szenvedett személyek minden esetben megfelelő közigazgatási jogi eljárás igénybevételével léphessenek fel a jogsértőkkel szemben.

A törvény az egyenlő bánásmód követelményének szektorális kérdéseire is kitér, ennek megfelelően egyaránt foglalkozik a foglalkoztatásban, a szociális biztonság

és az egészségügy területén, az oktatásban vagy a lakhatási ügyekben, illetve az áruk forgalma és a szolgáltatások igénybevétele során megjelenő hátrányos megkülönböztetéssel. A törvény az esélyegyenlőséggel kapcsolatban keretszabályozás kialakítására tesz kísérletet. Az előzőekben kifejtettek szerint az esélyegyenlőség előmozdítása elsősorban nem normatív szabályozás megalkotása által, hanem konkrét, a hátrányok kiegyenlítését segítő intézkedések végrehajtásával érhető el. A területet érintő szabályozásnak ennek megfelelően az a feladata, hogy olyan keretet biztosítson ezen állami intézkedéseknek, amelyek a közösségi erőforrások leghatékonyabb felhasználását teszik lehetővé.

Az egyenlő bánásmód követelménye alapján a Magyar Köztársaság területén tartózkodó természetes személyekkel, ezek csoportjaival, valamint a jogi személyekkel és a jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetekkel szemben e törvény rendelkezései szerint azonos tisztelettel és körültekintéssel, az egyéni szempontok azonos mértékű figyelembevételével kell eljárni.

A település bemutatása

(Történelmi, földrajzi, gazdasági környezet főbb jellemzői)

Történelmi háttér

A település lassan már ezer éves múltra tekint vissza. Tiszacsege Árpád-kori kotinuus település. A Százdi-apátság 1067-es alapítólevele már a mai helyén lévő faluként említi meg. IV. Béla 1248-ban kiadott adománylevele szerint Csege országos jelentőségű rév volt, az itt áthaladóknak vámot kellett fizetniük. Az akkori falunak halászati joga volt a Völgyes, Nagy-morotva, és a Hortobágy vizére is. 1299-ben az elnéptelenedett Szilesd falu határát Csegéhez csatolták. 1241-ben a mongol seregek egy része is itt kelt át a muhi csata előtt. IV. Béla hat évvel a tatárjárás után, 1248-ban kelt oklevelében a falut az egri Püspöki egyháznak adományozta katonaállítás fejében. 1332-ben Károly Róbert birtoka volt, mint adófizető egyházas hely. A XIV. századtól a Bajoni család, majd a Hunyadi család birtoka lett. A település első okleveles említésekor (1248) villa Chege, az Anjou-korban (1336) possessió (= valakinek a birtokában lévő település), Hunyadiak korában, pedig oppidum (= magán földesúri joghatóság alatt álló mezőváros) néven szerepelt. A Tiszántúlról a nyugatra irányuló marhakereskedelem főútvonala itt haladt át. 1478-tól a debreceni mészáros céh is ezt az útvonalat használta. A XV. század Tiszacsege életében újabb fordulópontot jelentett, mert gazdaságilag megfelelő pozíciót ért el és ezért mezővárosi kiváltságot kapott. A Dózsa György féle 1514-es jobbágyfelkelés negatívan hatott a településre. A korábban elnyert rangot elveszítette és újból lesüllyedt a jobbágyfalvak szintjére a megtorló intézkedéseknek köszönhetően. Ekkoriban már volt erősített kőtemploma Tiszacsegének, ami feltehetően XIV. vagy a XV. században épült fel gótikus stílusban. Az építmény ma is a református vallást hirdeti, mint ezt régen is tette. A település ebben az időben rendelkezett vásártartási joggal, maga választotta "bírákkal", lakossága, pedig a föld használatát taxával válthatta meg. A mai Tiszacsegét a XVI. századi oklevelek is oppidumként tüntetik fel. A település különösen veszélyeztetett helyzetben volt a török portyázások miatt, a török határzónájában helyezkedett el. A lakosság életét a háromféle adó is megnehezítette, mely a következőkből áll: egyházi tized, töröknek, ill. saját földesurának fizetett adók. A XVI. század végén a mezővárosi kiváltságot elveszítette, de azért a városi múltjából néhány dolgot meghagyott. Miután a török uralom véget ért újabb korszak vette kezdetét. Az északi területekről jobbágyvándorlás hatására a lakosság száma elérte a 2000 főt. A Rákóczi

szabadságharc idején a falu földes-ura Vay László, aki Rákóczi párti volt. Seregében sok önkéntes szolgált. 1709-ben "elhagyatott hely"-nek írták össze. A nincstelenek száma országos szinten is, rohamos növekedést produkált. Egyre riasztóbb méreteket öltött.

Az 1831-ben kirobbant parasztfelkelés során a szegény nemesek ellen is lángra kapott a nép haragja. Ezt a felkelést eltiporták és a lakosság megfélemezésére katonákat rendeltek ki. A XIX. században a Tiszán meginduló gőzhajózás ismét reményt adott a városi rang megszerzésére. A gőzhajózás 1846-ban indult meg a folyón.

Igen élénk volt a személyszállító hajók forgalma hetenként négyszer jártak Tokajig, ill. Naményig és vissza is. A teherhordó hajók után volt, amikor sleppeket kötöttek és ezen is közlekedtek emberek. A település mind az I., mint a II. világháborúban elhunyt csegei hősöknek emlékművet állított. Gyakorlatilag teljesen megszűnt a közigazgatás, ezen a helyzeten, pedig a helyi kántor akart segíteni az igazgatás megszervezésével. Ebbe lassan bekapcsolódtak a volt községközi tisztviselők és előjárók is. Az 1945-ös föld- és házhelyosztás újabb fordulópontot jelentett, mert a belterületünk tovább bővült Homokhát, Zátony, Kismajor területekkel. A közép- és kisparaszti gazdaságok is a nagyüzemi gazdálkodások útjára léptek. 1949 óta fokozatosan helyezkedtek el az emberek az iparban. 1950 szintén fordulópont a falu életében, melyet a községi önkormányzat által a tanácsok felállítására vonatkozó törvényszerű rendelet bevezetése jellemzi. Az első Tanácsválasztás 1950 áprilisában volt. Ezek a változások kommunális területen is észrevehetőek voltak. A XX. század más jelentősebb eseményeket is hozott a falu életében. Különböző újjáépítési munkálatok kezdődtek el pl.: az iskola, óvoda bővítési és fejlesztési munkái. 1982-ben a Termálfürdő is megnyitotta kapuit, majd a későbbiekben körülötte kialakult az üdülőfaló is. Nemcsak itt, hanem a Tisza parton is gombamódon szaporodtak a lábakon álló üdülőházak, nyaralók. Ezek száma ma már meghaladja a félezeret is. Éppen ezért Tiszacsege életében az idegenforgalom rendkívül fontos szerepet tölt be. Az üdülőforgalomnak köszönhetően elkezdődött a település lassú, de biztos fejlődése, mint vízen, mint szárazföldön is. Mi sem bizonyítja jobban, hogy a többnapos – nyaranta megrendezett – "Csege Napok" rendezvénysorozat, igen sok embert vonz ide. A Tiszán újra megindult a személyszállítás, sétahajózási lehetőségek. Tiszacsege fejlődésének csúcspontja, hogy újra megkapta a városi rangot 2000. július 1-én.

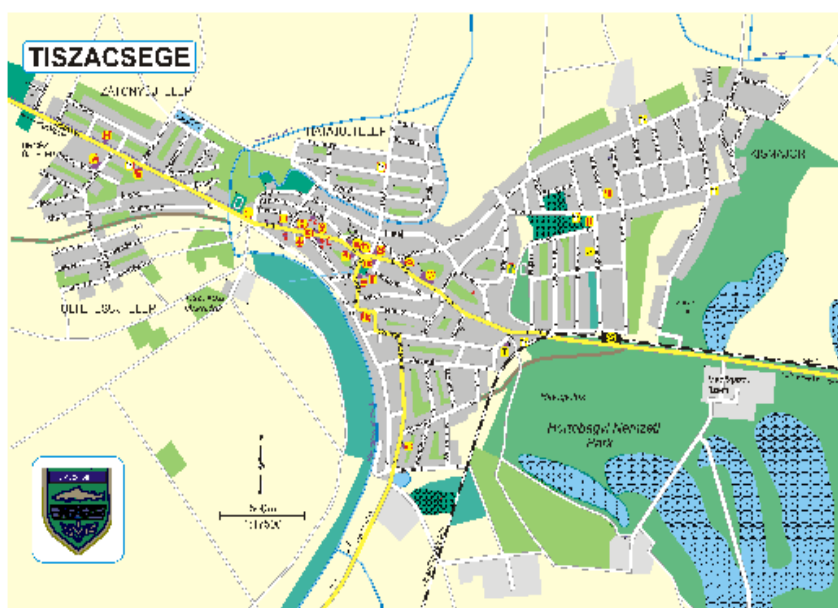
Tiszacsege nevének eredete, jelentése: A település nevének eredetére vonatkozóan számos, egymásnak ellentmondó adatot találunk etimológiai szótárakban, könyvekben ill. más kéziratokban. A szájhagyomány szerint a falu onnan kapta a nevét, hogy a Tiszának ezen szakaszán igen sok kecsegét fogtak ki, amelyek száma rohamosan csökkent azóta. Napjainkban már igen ritka halfajtának számít itt. Ezt támasztja alá az is, hogy a falu 1696-ban készült első pecsétje is egy úszó kecsegét ábrázol. A kutatók a következő változatokra bukkantak: Néhányan közülük egy ősi halfogó eszközzel, a "cége" szóval azonosították, amit itt a Tiszán sokáig alkalmaztak. Vannak akik egy személynévvel azonosítják, vagyis a Csege a Cseg személy-névből alakult ki. Virág Rózsa nyelvész szerint a honfoglaláskor ez a terület egy jelentős tisztséget viselő magyar birtokában volt, és róla nevezték el Csege falujának. 1248-ból származó oklevélben "Chege"-nek írik. A település neve különböző írásmódokban még sokféle változatban fordul elő. A fentiekben már említett pecsétben már Csege olvasható, de a Tisza jelzőt csak a XIX. Század elején kapta meg, mert ezzel különítették meg az ország területén- a középkorban- lévő több Csege nevű helységtől. Így jelezték, hogy a Tisza melletti Csegéről van szó./dr. Papp József, Tiszacsege 1967/

Földrajzi háttér

A település Hajdú-Bihar megyében, Magyarország keleti részén helyezkedik el. A város Debrecentől, a megyeszékhelytől Észak-nyugatra, 55 km-re, a szomszédos Szabolcs-Szatmár-Bereg megye megyeszékhelyétől, Nyíregyházától Délnyugatra, 88km-re, Borsod-Abaúj-Zemplén megye székhelyétől, Miskolctól 84 km-re fekszik. Hortobágy és a Tisza határán helyezkedik el. Polgártól 28 km-re délnyugatra, Tiszafüredtől 28 km-re északkeletre, a Hortobágyi Nemzeti Park északnyugati kapujában található. Az egységes morfológiájú település középpontjában a Tisza-part, Balmazújváros, Egyek felé vezető három út elágazása környékén az egykori egyutcás ófalu található. A településhez tartozik egy üdülőkörzet, amely a település és a Tisza között helyezkedik el.

Tiszacsege Hajdú-Bihar megye legifjabb városa (és egyben egyik legrégebbi települése). A 2018. január 1. állapot szerint az állandó népességének száma 4704 fő, lakósnépességének száma 4444 fő.

A település legnagyobb vonzereje a határában hömpölygő folyó, mely egész nyáron vonzza a vízitúrázókat. A látogatók csodálatos vízi és vízparti világot ismerhetnek meg, valamint a Tisza mente és a Hortobágy gazdag természeti csodáiból, értékeiből részesülnek.

Társadalmi környezet

Társadalmi szempontból elmaradott település városunk. A nyilvántartott álláskereső száma magas. Az önkormányzat jelentős összeget fordít rendszeres szociális segélyre, aktív korúak ellátására és lakásfenntartási támogatásra. A 180 napon túli munkanélküliek száma, a járadékra jogosultak, a rendszeres szociális segélyben részesülők száma az aktív lakossághoz viszonyított arányát tekintve magasabb, mint az országos átlag. A

településen a régmúlt időkre visszatekintve is sok szegény ember élt, melyen az 1940-es ONCSA Alap valamelyest enyhített. A Magyar Országgyűlés 1940-ben elfogadta az Országos Nép- és Családvédelmi Alap – ONCSA létrehozásáról szóló 23. törvényt, amelynek célja egyebek között a leginkább támogatásra szoruló néprétegek gazdasági, erkölcsi és szellemi felemelése, életviszonyaik javítása, társadalmi kiegyenlítése volt.

Az alap különösen a sokgyermekes családok intézményes támogatását, a megélhetésükben veszélyeztetett, legfőképp mezőgazdasággal foglalkozó családok boldogulásának elősegítését tűzte ki célul. Tiszacsegén 17 ház épült a Vásártéren az állami hitellel és tervek szerint készült ONCSA program keretén belül, melyek még ma is állnak és lakhatóak, a jelenlegi Kossuth utca Egyek felé kivezető szakaszán.

Gazdasági környezet

Tiszacsege belterülete és külterületének nyugati része tájféldrajzilag a Közép-tiszai-ártérhez tartozó Borsodi-ártéren fekszik, a külterület keleti része már a Hortobágyhoz tartozik. Domborzatát tekintve a terület ártéri szintű tökéletes síkság, egyhangú felszínű, csekély szintkülönbségek jellemzik. A domborzat egyhangúságát csak néhány kunhalom (pl. Bonca-, Kecskés-, Sólyom-, Mélyföldes-, Kettős-halom) enyhíti. A felszín felépítésében finomszemű, fiatal, pleisztocén és holocén iszapos, agyagos löszrétegek uralkodnak, melyek a folyók iszapjának lerakódása során keletkeztek. A táji kettőség a talajtípusok elterjedésében is megnyilvánul. Nyugaton a Tisza öntésterületén kialakult fiatal, nyers öntéstalajok, réti öntéstalajok és réti talajok fordulnak elő, termékenységük közepes. Tőlük keletre, a löszös üledékeken – a felszín közeli szikes talajvíz hatására kialakuló-réti szolonyecok, sztyeppesedő réti szolonyecok és szolonyeces réti talajok jellemzőek. Gyenge termőképességűek, főként legelőként szolgálnak, utóbbi gyenge szántóként is hasznosítható. Külterületének nyugati részén a Tisza, keleti részén a Tiszából leágazó Nyugati-főcsatorna folyik, középső részén pedig az Árkus-ér. Mellettük még számos mesterséges csatorna található. A Tisza holtága a Holt-Tisza és a Morotva. A talajvíz mélysége 2-4 m közötti. A felsőpannon rétegből származó hévíz hőmérséklete 72 °C. A település és külterülete az Alföld flórávidékének Tiszántúli flórajárásába tartozik. Potenciális növénytakasúlsái a Tisza mentén, az alacsony ártéren mandulalevelű bokorfűzesek és puhafaligetok, a magas ártereken tölgy-köris- szil ligeterdők. Keleten tatárjuharos-lösztölgyesek és sziki tölgyesek voltak jellemzőek, sziki erdőpuszta - rétekekkel és sziki gyepekkel. Az eredeti növénytakasúlsókból szerencsére sok helyen maradt hírmondó a város területén. Ezek mára védelem alá kerületek, fennmaradásuk így biztosítottnak látszik. A városhoz tartozik az Ároktő-Tiszacsegei hullámtér Természetvédelmi Terület kisebbik része (a Kácsa-sziget szegélye), amely természetes ártéri növénytakasúlsai mellett európai jelentőségű madár élőhely voltával is büszkélkedhet. A holtágakban fellelhető még az igen ritka halfajunk, a lápi póc is. Tiszacsege területére átnyúlik az Ohati-erdő északi része is, ez a sziki tölgyesek egyik utolsó hazai maradványa. Kettős lombkoronaszintű erdő, a felső lombkoronaszintben a kocsányos tölgy uralkodik, a széleken azonban csertölgy is előfordul; az alsóban pedig – a tatárjuhar és a mezei juhar mellett- a mezei szil és a vadkörte található meg. A közigazgatási terület keleti része a Hortobágyi Nemzeti Parkhoz tartozik. Itt számos sziki növénytakasúlsal található, a szikes mocsaraktól kezdve a szolonyec sziki rétektől és szikes pusztáktól. Ide tartozik a Kis- és Nagy Kecskés-pusztal és a Cserepes-pusztal. Előbbi mocsarainak fészkelő madarai a nyári lúd, a kormos- és a fattyúszerek, ősszel darvak keresik fel. A Cserepes-pusztán a sziki növénytakasúlsókkal mellett előfordulnak löszpusztal-rétekt is, védett növényük a macskahere. A pusztal értékes madaral a tűzok és a kerecsensólyom.

Tiszacsege Város Helyi Esélyegyenlőségi Programja

A település a Balmazújvárosi Kistérségben fekszik, a kistérségre, ezáltal Tiszacsege is a mezővárosi jelleg jellemző.

A Balmazújvárosi Kistérség a régió középpontjában található, egyike Hajdú-Bihar megye 9 kistérségének. A területe a Hortobágyot öleli át, amelynek dél-nyugati kapujában található a város. A települések közötti megközelíthetőségét a megépült autópályák és a 33 főút biztosítja, az Észak-alföldi régió centrumait (Szolnokot, Debrecent, Nyíregyházát) összekötő fő térszerkezeti tengely azonban elkerüli a területet, ami jelentős hátrányokat eredményez.

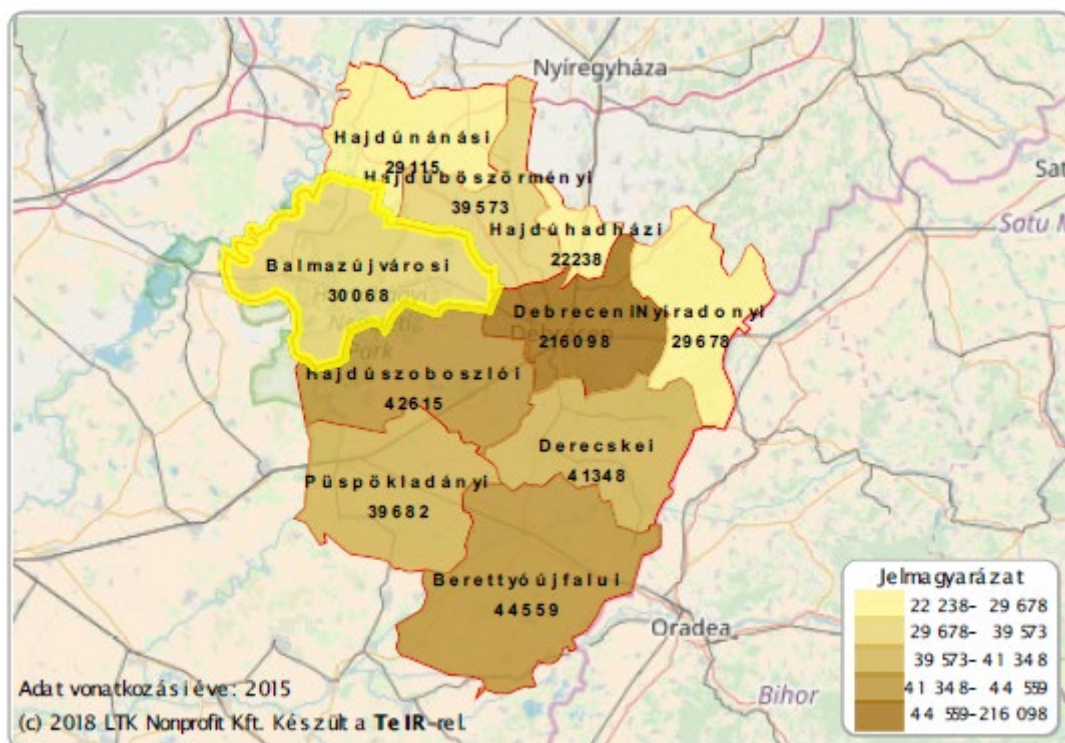
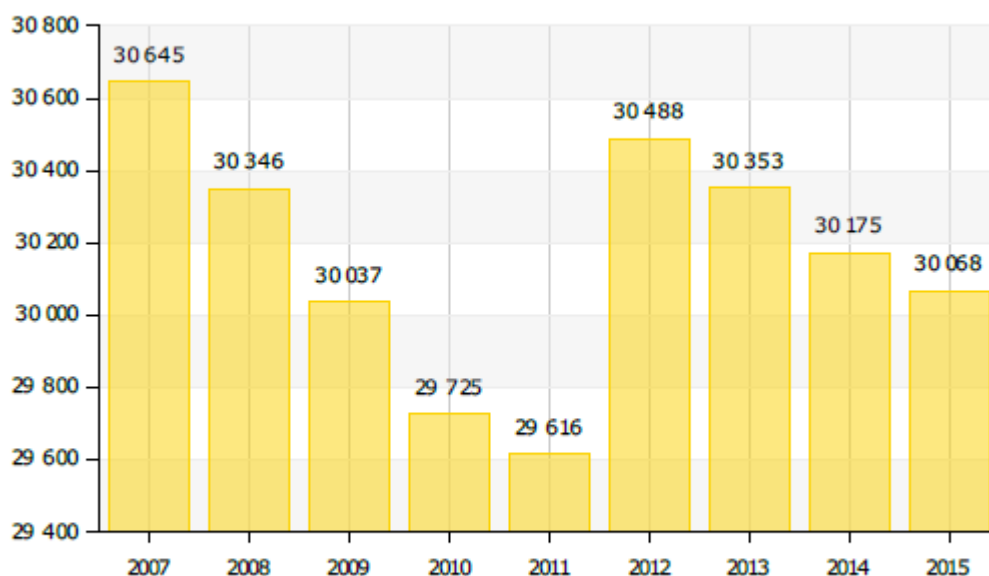
A kistérség fő statisztikai adatai Balmazújvárosi Kistérség Terület (km²) 827 km²

Lakosság száma (fő) 30.175

Kistérséghez tartozó települések száma (db) 5

Forrás: KSH Éves településstatisztikai adatok 2018. májusi adat

(c) 2018 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-rel

Tiszacsege Város Helyi Esélyegyenlőségi Programja

Tiszacsege gazdaságát évszázadokon keresztül a mezőgazdaság határozta meg. A 70,4 hektár nagyságú terület az egykor jelentős állattartáshoz szükséges legelők miatt alakult ki. A későbbi időszakban jellemző legeltetési állattartást idővel a szántóföldi művelés váltotta fel. Ma is a szántó tekinthető dominánsnak, de vannak rét-, legelő művelési ágú területek is. A talajadottságok nagyon jónak mondhatók, így a szántóföldi növénytermesztés a jövőben is versenyképes lehet. Sajnos a versenyképesség egyik velejárója a munkaerővel is takarékoskodó korszerű technológia, aminek következtében ez az ágazat a foglalkoztatásban egyre kisebb arányban tud részt venni. Annyi bizonyos, hogy a lakosság jelentős része még sokáig kötődik a mezőgazdasághoz, és sokan lesznek, akik kisebb mennyiségben (főleg kertekben) termelnek és állítanak elő házilag élelmiszereket. A speciális és biotermékek előállítása piacképesebb, mint a hagyományos termelési és termék előállítási módok. Az élelmiszer-feldolgozást illetően ígéretes, hogy néhány kis- és középvállalkozás már működik, de jó lenne, ha a jövőben növekedne a hűtőtároló kapacitás, és épülnének szárítók, illetve terménytárolók is. A XX. század elején a térségi kapcsolódást nyújtó út- és vasútfejlesztéseknek köszönhetően a mezőgazdaság mellett a kereskedelem, a kézműipar, az agrártermékek feldolgozása is meghatározóvá vált. Tiszacsege fejlődése számára a legnagyobb lehetőséget a természeti értékek közelsége és ebből a szempontból jó földrajzi fekvés (Hortobágy kapuja) jelenti, amelyhez megfelelő turisztikai koncepció, és marketingprogram szükséges. A megyeszékhelyek Tiszacsege számára is felvevőpiacot jelentenek, valamint a helyi turisztikai vonzerők és szolgáltatások fejlesztésének egyik célcsoportját képezhetik. A település az öt megyeszékhely lakossága számára potenciális szuburbanizációs célterület. A tudásalapú és innováció-vezérelt gazdaság (az úgynevezett Lisszaboni folyamat) kiteljesedése szempontjából a megyeszékhelyek - első helyen Debrecen - felsőoktatási bázisa, és a támogatási rendszer „versenyképességi pólus” koncepciója a település számára új fejlődési lehetőségeket, együttműködési formákat nyújt. Tiszacsegén külön kiemelandő a területe alatt található gyógy- és termálvíz készlet, melyre alapozottan a meglévő gazdasági bázis a turisztikai szolgáltatások irányába diverzifikálható. Az idegenforgalom, vendéglátás valószínűleg hosszabb távon sem lesz képes a helyi gazdaság meghatározó tényezőjévé válni, de a jövedelemtermelésben, foglalkoztatásban és a térség arculatának kialakulásában betöltött szerepe vitathatatlan.

Gazdaság

Vállalkozások adatai

év	regisztrált vállalkozások száma a településen	Kiskereskedelem üzletek száma	vendéglátó helyek száma	állami szektorban foglalkoztatottak száma	kivetett iparűzési adó	befizetett iparűzési adó
2013	328	37	17		50853113	51303136
2014	343	38	16		62209974	55013178
2015	303	37	16		67698194	70744596
2016	368	37	16		70837700	69491693
2017	364	36	17		80771645	69535031

Forrás: TEIR, T-Star, önkormányzat adatai

A XX. század elejétől az ipar fontosabb szerepet kapott a település fejlődésében. A feldolgozóipar hatott legnagyobb mértékben a város fejlődésére. Az ipar fejlődése nyomán fejlődött az infrastruktúra, ami megteremtette a további fejlődés hátterét. Az ipar elősegítette az ellátó, szolgáltató szektor növekedését, melyekben egyre inkább a vállalkozások szerepe dominál. Tiszacsege gazdasága a KSH legfrissebb adatai alapján került elemzésre, felhasználva az Integrált Városfejlesztési Stratégiában feldolgozottakat.

A különböző regisztrált vállalkozások számait tekintve a 2001-es országos felmérések óta jelentős mértékben, több mint kétszeresére nőtt a regisztrált egyéni vállalkozók száma, a mellékfoglalkozású egyéni vállalkozások száma. A nyugdíj mellett vállalkozók száma 5 év alatt közel háromszorosára növekedett. Ez utóbbi jelenség a gazdasági válság és az emiatt megnövekedett árak, a nyugdíjak reálértékének csökkenésére is visszavezethető. Az egyéni vállalkozási formák mellett a nagyobb gazdasági társulások megőrizték a számukat, szerepüket. A korlátolt felelősségű társaságok elterjedése jelent egyedül számottevő fejlődést, csökkenést a betéti társaságok és a mezőgazdasági szövetkezetek száma mutat. Tiszacsegen a kiskereskedelmi üzletek átlag 53-54%-ban egyéni vállalkozásként üzemelnek. A vendéglátás területén nagyobb szerep jut az egyéni vállalkozókra, ők átlagosan 65%-át jelentik a turisztikai szolgáltatásoknak. Ez a magas arány annak köszönhető, hogy a termálfürdő és kemping által fenntartott kiszolgáló egységen kívül nincs más nagyobb turisztikai célú vendéglátó szolgáltatási központ kiépítve. A szálláshelyek száma gyors, majdnem négyszeres növekedés (2006-2008) után 2009-re a recesszió és a kereslet csökkenés hatására visszaesett, de 10 éves intervallumra nézve így is megduplázódott a férőhelyek száma. A város elhelyezkedése nem csak a természeti adottságok szempontjából kiváló, de az autópályák, az ország- és megyehatárok közelsége miatt a kereskedelem és a logisztikai tevékenységek szempontjából is rejt lehetőségeket, melyek eddig –többnyire – kiaknázatlanok.

A lakosság meglátása szerint a multinacionális kereskedések száma épp megfelelő ahhoz, hogy még a kiskereskedések és a piac is működni tudjon, és közben ne kelljen sokat utazni a helyben nem elérhető termékek beszerzéséhez. A széles szolgáltatói és kereskedelmi spektrumnak köszönhetően a mindennapi élethez szükséges javak beszerezhetők helyben. 2017-ben összesen 36 kiskereskedelmi egység működött a város területén.

Mezőgazdaság

Tiszacsege területének mintegy 75%-a a talajok termékenysége jóvoltából különböző célú mezőgazdasági hasznosításra alkalmas. A termőtalajok a város legfontosabb természeti kincsét jelentik. A közigazgatási területen gazdálkodók száma és minősége a reprivatizálással és a kárpótlással jelentősen megváltozott.

A korábbi gazdálkodók - mezőgazdasági termelőszövetkezetek - mellett megjelentek a magángazdálkodók is. Öröndetes, hogy az elmúlt 15 évben a városban szép számmal alakultak kis- és középvállalkozások, amelyek mára megerősödtek, így a foglalkoztatás területén is egyre nagyobb a szerepük. Sokan dolgoznak östermelőként (51 db), amely abból adódik, hogy a mezőgazdaságnak nagy szerepe van a gazdaságban, valamint a munkahelyek felvételképessége alacsony. Az emberek a mezőgazdasági tevékenység által önfoglalkoztatóvá válnak. A művelési ágak közül a szántók jelentik a terület legnagyobb részét. A második legnagyobb részt a rét-legelő besorolású területek adják. Tiszacsege földterületének 85%-át e kétféle terület teszi ki. Erdőket csak kisebb foltokban találunk és az utat övező fasorokat is rendre kivágták. Szőlő-gyümölcsös általánosságban nem jellemző, a településen belül, annak kertés övezetében és környékén alakult ki. Tiszacsege agrártelepülés, melynek egyik fontos eleme az állattartás. Egyéni gazdaságokban főleg a szárnyasok tartása az elterjedt, de sokan tartanak juh (7749 db), szarvasmarha (1497 db), sertés (629 db) állományt is. A város szerkezetén is fellelhető az évszázadokra visszanyúló kétfelteles gazdálkodási forma. Ma már sokkal felaprózottabbak, kisebbek a telkek, de még előfordulnak a hagyományos hosszú telekkapcsolattal rendelkező egyéni gazdaságok. A telkeken való gazdálkodás – különösen

Tiszacsege Város Helyi Esélyegyenlőségi Programja

a kertvárosi övezetben - sok esetben konfliktust jelent a környéken lakókkal. A városi polgárság nehezen tűri meg az állattartással, vagy egyéb gazdasági tevékenységgel járó levegő-, illetve egyéb környezetszennyezést.

Egyéni gazdaságok állatállománya és konyhakerti területe

Mutatók/év	Szarvasmarha állomány	Sertésállomány	Lóállomány	Juhállomány	Kecskeállomány	Tyúkállomány	Kacsaállomány	Lúdállomány
2010	1497	629	88	7.749	112	38.251	2.110	15.476

Forrás: KSH Éves településstatistikai adatok 2011-es településszerkezetben (T-Star 2011)

Az 1994-ben megtartott földárverések során a föld nagy része, mintegy 80%-a került magántulajdonba. A nagyszámú magángazdálkodó mellett a nagyüzemi gazdálkodás is jelentőssé vált. 2010-ben 10 db mezőgazdasági szervezetet tartott számon a statisztikai hivatal. Az állattenyésztő és növénytermesztő gazdaságok igyekeznek a helyi piacra termelni, melynek a felvevőképessége alacsony. Sajnos a térségben a feldolgozó ipar még nem épült ki megfelelően (az egész régióra jellemző), így a termelt áruk nagy része máshol kerül feldolgozásra. Az állattartás hosszú távú fenntarthatóságához elengedhetetlen a nagykiterjedésű szántók, legelők megléte, ezt segíti a város jelentős kiterjedtsége. A legjellemzőbb gazdálkodás ma a szántóföldi művelés, amit közel 4300 hektáron végeznek. A művelés alatt álló földterület több mint fele a szántóföld, 42%-a rét, legelő, ami nagynak mondható. A szántóföld átlagos aranykorona-értéke csak valamivel alacsonyabb az országos átlagnál, a legelők minősége azonban jó.

Mezőgazdasági tevékenységű gazdasági szervezetek száma és területhasználati adatai

Mutatók/év	Gazdaságok száma	Egyéni gazdaságok száma	Szántó/ha	Gyep/ha	Gyümölcsös/ha	Mezőgazdasági terület összesen/ha	Erdő/ha
2010	52	51	4.330	3.193	23	7.550	21

Forrás: KSH Éves településstatistikai adatok 2011-es településszerkezetben (T-Star 2011)

A térségre jellemző az országos átlaghoz képest kiemelkedő lúd és juhtenyésztés, amely a város földrajzi elhelyezkedésével, a Hortobágy közelségével magyarázható. A koncentrált gazdasági területeken (pl. ipari park) elhelyezkedő vállalkozások kis számban vannak jelen. A település jelentősebb vállalkozásai a mezőgazdaságban, vagy a turizmusban, illetve a hagyományos kereskedelmi és szolgáltató szektorban működnek. Hasonlóan a hasonló méretű és helyzetű kisvárosokhoz a település önkormányzata az egyik legnagyobb foglalkoztató.

Gazdasági infrastruktúra

Tiszacsege hatályos településrendezési tervvel rendelkezik. A város tulajdonában jelenleg 3,9 hektár zöldmezős ipartelepítésre alkalmas, összközműves terület van, mely potenciális befektetőket képes fogadni. A rendezési terv további területeket is kijelöl iparfejlesztés céljából. A város világosan megfogalmazott célja, hogy csak olyan ipari-termelő tevékenységek letelepedését támogatja, melyek környezeti hatásai révén nem kerülnek konfliktusba a turisztikai fejlesztésekkel, továbbá amelyek magas szakmai kultúrát igényelnek. Az önkormányzat további területeket jelölt ki iparfejlesztésre, és a korábbi, jelenleg nem üzemelő ipari létesítmények területe is rendelkezésre áll barna-mezős fejlesztésekre. A város versenyhátrányban van azokkal a településekkel szemben, ahol már megtörtént a helyi gazdaság lehetőségeit szélesítő, befektetőket vonzó ipari övezetek kialakítása. Kiemelt támogatást élveznek azon jellegű fejlesztések, amelyek segítségével az ipari termelést össze lehet kötni a mezőgazdasági termeléssel.

Turizmus

A fürdő turisztikai szempontból nagy kincs, hiszen a megye egyik legolcsóbb belépőjével látogatható. Azonban jelentős fejlesztések szükségesek ahhoz, hogy megszűnjön a szezonális jellege; az infrastruktúrája és a kísérő szolgáltatások, programok és a kapcsolódó szálláshelyek pedig minden igényt kielégítsenek. A pályázati lehetőségek teljes kihasználása érdekében turisztikai egyesület létrehozását tervezi a város vezetése. A gyógyfürdő területe 56.594 m² nagyságú. A strand csendes, árnyas, parkosított zöld területeivel kedvenc helye lehet a pihenésre, gyógyulásra váróknak. A fürdő termálvizét 2002-ben gyógyvízzé minősítették. A szolgáltatásokat a fedett fürdő mellett, a kemping, valamint a büfé egészíti ki. Sportolásra lehetőséget biztosít több sportpálya. A városban található szálláshelyek jelentős fejlesztéseken és bővítéseken mentek keresztül az elmúlt években, de a megfelelő színvonal sok esetben még nem biztosított.

A Termálstrand az alábbi területmegosztással rendelkezik:

Alapterülete: 56.594 m²

Beépített alapterület: 3700 m²

Pihenőterület: 52.894 m²

Információs társadalom

A modern kommunikációs technológiához való hozzáférés elengedhetetlen feltétele a gazdasági fejlődésnek. A telekommunikációs eszközök könnyű elérhetősége lehetőséget ad a térségi szereplők, az országos és nemzetközi kapcsolatok kiépítésének. Az utóbbi években a mobil távközlési készülékek térhódítása következtében csökkent a vezetékes távbeszélő hálózatok jelentősége, emiatt a KSH által számszerűsített adatok sem tükrözik a teljes valóságot. A KSH adatbázisa nem tér ki a mobilszolgáltatók által a településen megkötött szerződésekre. A rohamos informatikai fejlődés következtében, a vezetékes telefonhálózatok már nem szolgálják ki teljes mértékben a vásárlók igényeit. Az országoshoz hasonlóan Tiszacsege távközlési ellátottsága jól kiépített. Közcélú vezetékes távbeszélő szolgáltató a megyében a Magyar Telecom Rt., és a UPC Magyarország Kft. Az utóbbi években a mobil hálózatok teljes kiépítésével a lefedettség problémák jelentős része megoldódott. A mobilszolgáltatás a T-Mobile, a Telenor és a Vodafone között oszlik meg. A mobil előfizetők száma biztosan meghaladja a vezetékes előfizetőkét. A fiatalabb generációk már a hordozható elektronika használói. A nyilvános közterületi telefonfülkék száma 2001 és 2011 között jelentősen csökkent. A mobilkommunikáció elterjedésével a helyhez kötött kábeles vagy műholdas internet mellett a mobiltelefon és egyéb szolgáltatók által üzemeltetett mobil internet hálózatok száma, előfizetése rohamosan növekszik.

Telefon, Kábel TV, és Internet:

2011-ben 2098 db lakást tartott nyilván a KSH, ebből 467 telefontal együtt kötött internet előfizetés és 422 db kábeltvé szolgáltatás volt lakásokba bekötve. Az egyéni analóg távbeszélők, azaz a vezetékes telefonok száma 2005 és 2011 között jelentősen csökkent, 776 tiszacsegei lakásban van csak vezetékes vonal. A TV és telefon nélküli csomagban előfizetett internet bekötések száma csekély, átlag 187 körüli.

Demográfiai adatok

A demográfiai adatok vizsgálata a TelR, valamint Tiszacsege Önkormányzatának adatai alapján történt. A lakónépesség 2007-től vizsgált száma folyamatos csökkenést mutat, a 2007-es 4741 főhöz képest 2018-ban mindössze 4444 fő a lakónépesség száma, 297 fő a

Tiszacsege Város Helyi Esélyegyenlőségi Programja

létszámcsökkenés. A csökkenésnek nagyrészt oka az elvándorlások magas száma, valamint a természetes szaporodás évenkénti csökkenése az elhalálozás arányával szemben. A település előregedő tendenciát mutat. Tiszacsege állandó népességének nem szerinti megoszlása az országos átlaggal megegyező, minden évben magasabb a nők aránya.

Lakónépesség száma az év végén

	Fő	Változás
2007	4741	
2008	4705	99%
2009	4599	98%
2010	4497	98%
2011	4481	100%
2012	4754	106%
2013	4741	100%
2014	4713	99%
2015	4684	99%
2016	4693	100%
2017	4516	96%
2018	4444	96%

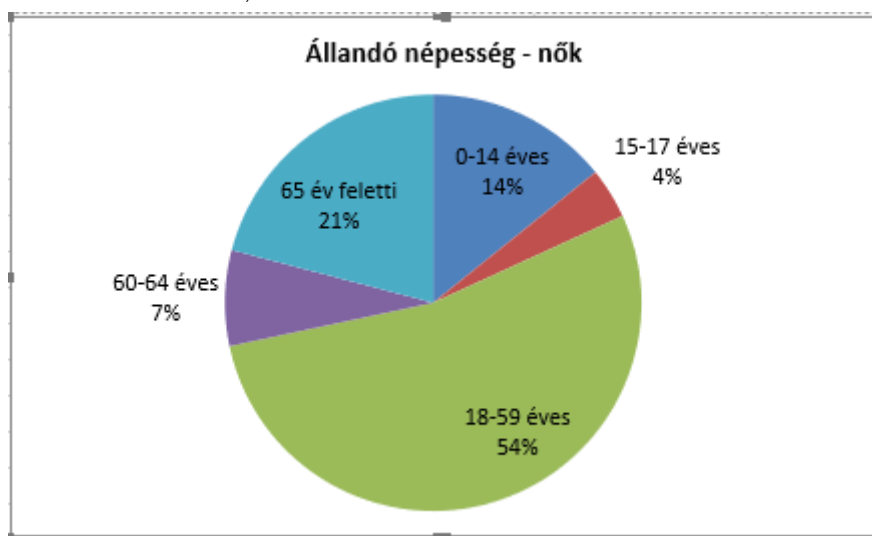
Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

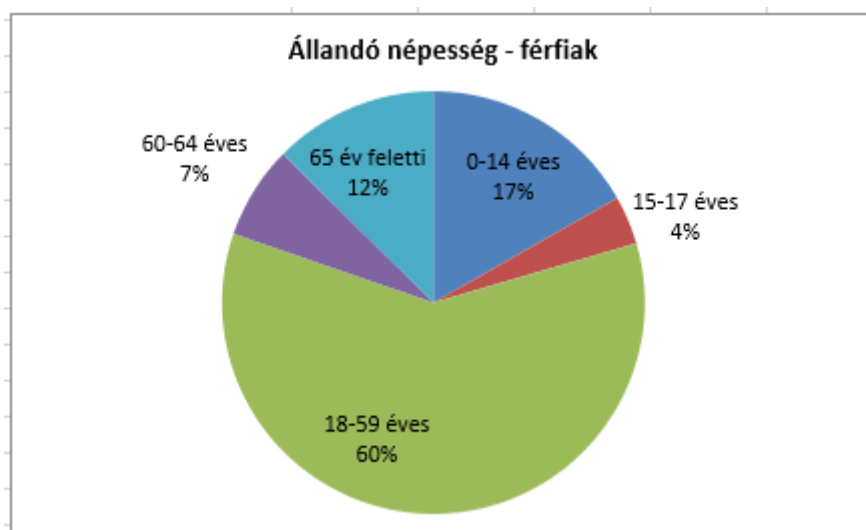
Állandó népesség 2018

állandó népesség száma	4704fő
nő	2356fő
	50,09%
férfi	2348fő
	49,91%
0-2 évesek	148fő
	3,15%
0-14 éves nők	330fő
	7,02%
0-14 éves férfiak	394fő
	8,38%
15-17 éves nők	94fő
	1,99%
15-17 éves férfiak	84fő
	1,78%
18-59 éves nők	1256fő
	26,7%
18-59 éves férfiak	1396fő
	29,67%
60-64 éves nők	184fő
	3,91%
60-64 éves férfiak	173fő
	3,68%
65 év feletti nők	492fő
	10,46%
65 év feletti férfiak	301fő
	6,4%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

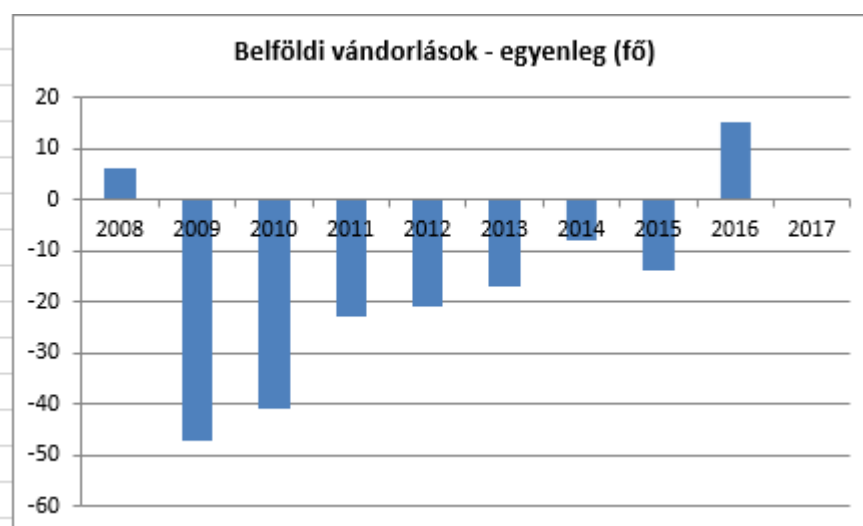
Tiszacsege Város Helyi Esélyegyenlőségi Programja

Belföldi vándorlások

	állandó jellegű odavándorlás	elvándorlás	egyenleg
2008	100	94	6
2009	71	118	-47
2010	43	84	-41
2011	56	79	-23
2012	81	102	-21
2013	69	86	-17
2014	87	95	-8
2015	75	89	-14
2016	100	85	15

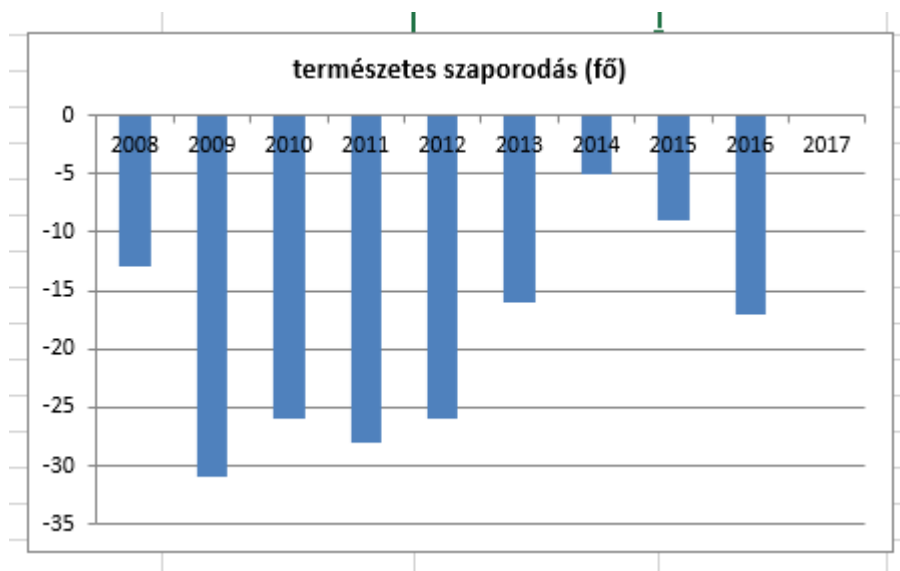
Forrás: TelR, KSH-TSTAR

Természetes szaporodás

	élve születések száma	halálozások száma	természetes szaporodás (fő)
2008	47	60	-13
2009	39	70	-31
2010	34	60	-26
2011	49	67	-18
2012	40	66	-26
2013	39	55	-16
2014	50	55	-5
2015	51	60	-9
2016	51	68	-17

Forrás: TeIR, KSH TSTAR

A város népességszáma 1870-től 1960-ig (a háborús éveket leszámítva) fokozatosan növekedett, az 1960-as években a munkalehetőségek hiánya miatt csökkent, majd az új ipari üzemek és infrastrukturális fejlesztéseknek köszönhetően 1970 és 1991 között ismét emelkedett. Az utóbbi évtizedekben jelentősen fogyatkozik a népességszám, melynek oka az országosan is jellemző negatív demográfiai folyamatokban keresendő: a házasságkötések és születések számának csökkenése, miközben a halálozások száma magasabb, mint a születések száma.

A vándorlási egyenleg szinte évről évre változó képet mutat, általában negatív vándorlási különbözet jellemezte Tiszacsege demográfiai viszonyait. 2011-ben 4846 fő a város népessége, amely 71 fő/km²-es népsűrűséget jelentett. A születések számának csökkenésével, 10 év alatt jelentősen csökkent a gyermekkorúak, fiatalok aránya, és az országos tendenciákhoz hasonlóan megindult a népesség öregedése. A nemek szerinti megoszlásban az aktív korral bezárólag minden korosztályban magasabb a férfiak száma, a nyugdíjas kort azonban már jóval több nő éri el. Növekszik tehát az egyedülálló idősek száma is. E társadalmi, demográfiai tényezők hatásának következtében egyre inkább növekszik az állami gondoskodás szerepe.

Munkahellyel a munkaképes korú lakosság 40%-a rendelkezik csupán. A fiatalok megtartása a település jövőjének és fejlődésének fontos eleme. A település legfontosabb feladata a népességmegtartó képesség erősítése, az elvándorlás megakadályozása, mely alapot teremthet a jövőbeni fejlesztéseknek.

A város népességmegtartó erejét meghatározó módon a munkahelyteremtés, a foglalkoztatás bővítése tudja növelni. A település lakhatósága, a lakosok identitásérzetének nélkülözhetetlen eleme a közbiztonság és a társadalmi stabilitás.

Tiszacsege is küzd az országos tendenciának számító előregedéssel, a negatív gazdasági és társadalmi folyamatok következtében a fiatalok, sőt teljes családok elvándorlásával. A fiatalok röghöz kötése szerencsére nem célja a város vezetésének, hazatérésük viszont annál inkább. A népesség csökkenésének közvetlen okai között Tiszacsegén egyrészt a születések csökkenése, másrészt a természetes népességfogyás, a halandóság növekedése figyelhető meg. A halálokokat vizsgálva első helyen a szív-és keringési rendszer megbetegedései állnak (50%), majd 33%-kal követik a daganatos megbetegedések. További 5-5%-ért felelősek a légzőszervi megbetegedések és a cukorbetegség.

A további elemzések a HEP későbbi fejezeteiben olvashatók.

Értékeink, küldetésünk

A helyi esélyegyenlőségi program kiemelt figyelmet fordít:

- az oktatás és a képzés területén a jogellenes elkülönítés megelőzésére, megszüntetésére;
- az oktatásban, képzésben megjelenő sztereotipikus pályaorientáció megváltoztatására;
- a közszolgáltatásokhoz, valamint az egészségügyi szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés biztosítására;
- munkaerő-piaci, tevékenységi szegregáció visszaszorítására;
- a hátrányos helyzetűek munkaerő-piaci hátrányainak csökkentésére, foglalkoztatási esélyeik javítására;

Az esélyegyenlőség biztosításával összefüggő fenntartói tevékenységek, felelősségek

- az esélyegyenlőségi célok elérése érdekében a kötelezettségek meghatározása; a kötelezettségek teljesítéséért felelős személyek kijelölése, akiknek fő feladata: a program megvalósításának koordinálása,
- a program végrehajtásának nyomon követése,
- az esélyegyenlőség sérülésére vonatkozó esetleges panaszok kivizsgálása; az esélyegyenlőségi terv nyilvánosságának biztosítása;
- az esélyegyenlőségi terv megvalósításában érintett intézmények vezetőinek tájékoztatása;
- esélyegyenlőségi kockázatok kezelése, intézkedési tervek készítése, értékelése, folyamatos korrekciója;
- fejlesztési célok időrendi prioritásának kialakítása, a mérhetőséget lehetővé tevő indikátorok meghatározása;
- az eredmények nyilvánosságra hozásakor a személyes adatok védelmének maximális érvényesítése;
- a település döntéshozóinak két évente történő tájékoztatása a megvalósításról.

Célok

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja

Tiszacsege település Önkormányzata az Esélyegyenlőségi program elfogadásával érvényesíteni kívánja:

- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét
- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét
- a diszkriminációmentességet
- a szegregációmentességet
- a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket.

Tiszacsege Város Önkormányzata, Tiszacsege Város Képviselő-testülete és szervei döntésein keresztül fejezi ki elkötelezettségét az esélyegyenlőség területén, hiszen a jogszabályokban meghatározott, ilyen irányú kötelező feladatok ellátásán túl a város nem önkormányzati fenntartású intézményeivel, társszervekkel, civil szerveződésekkel, egyházaival, önszerveződésekkel, társulásaival, egyesületeivel és alapítványokkal közösen (gyakorta azok anyagi támogatása mellett) törekszik érvényre juttatni az esélyegyenlőség eszméjét a társadalmi élet minden területén.

Összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. Törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27) Korm. rendelet és a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet rendelkezéseivel, Tiszacsege Város Önkormányzata Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.

Az önkormányzat vállalja, hogy az elkészült és elfogadott Esélyegyenlőségi Programmal összehangolja a település más dokumentumait, valamint az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését. Vállalja továbbá, hogy az Esélyegyenlőségi Program elkészítése során bevonja partneri kapcsolatrendszerét, különös tekintettel a köznevelés állami és nem állami intézményfenntartóira. Jelen helyzetelemzés az Esélyegyenlőségi Program megalapozását szolgálja.

A HEP helyzetelemző részének célja

Elsődleges cél számba venni a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen.

E mellett cél a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat.

További cél meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak az egyenlő bánásmód érdekében.

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését az HEP IT tartalmazza.

A HEP IT célja

Cél a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából.

További cél meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt.

Szintén célként határozzuk meg annak az együttműködési rendszernek a felállítását, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot és a hozzá kapcsolódó tematikus munkacsoportokat.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE)

1. Jogszabályi háttér bemutatása

1.1 A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítését az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. Törvény (továbbiakban Ebktv.) előírásai alapján végeztük. A program elkészítésére vonatkozó részletszabályokat a törvény végrehajtási rendeletei,

- A helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének részletes szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27) Korm. rendelet „2. a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai” fejezete és
- A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012 (VI. 5.) EMMI rendelet alapján alkalmaztuk, különös figyelmet fordítva a
 - a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Mötv.)
 - A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.)
 - A foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.)
 - A nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. Törvény (továbbiakban: nemzetiségi törvény)
 - Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. Törvény (továbbiakban Eütv.)
 - A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. Törvény (továbbiakban Gyvt.)
 - A nemzetközi köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (továbbiakban Nkntv.) előírásaira.

A 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésének előírása értelmében a HEP célcsoportjai a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok, különösen a

- mélyszegénységben élők,
- romák,
- gyermekek,
- nők,
- idősek és
- fogyatékkal élők.

Az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra és a Kohéziós Alapra vonatkozó szabályozás (1083/2006/EK rendelet) kiemel két olyan horizontális elvárást, amelyet minden pályázat tervezése során figyelembe kell venni: az egyik az esélyegyenlőség a másik pedig a fenntartható fejlődés. Az Európai Bizottság javaslatára és a sajátos magyar adottságok és problémák figyelembe vételével 5 olyan terület került kijelölésre, melyek hozzájárulhatnak az esélyegyenlőségi célcsoportok hazai helyzetének javulásához. A települési esélyegyenlőségi helyzetelemzés és program kidolgozásakor ezen 5 célcsoport esélyegyenlőségi helyzetét vizsgáljuk, a települési ellátórendszerhez történő hozzáférés tükrében.

Az 5 fő esélyegyenlőségi terület és célcsoport

1. Családbarát körülmények megteremtése, erősítése települési szinten

A fogalom legszűkebb értelmezése szerint a családbarát intézkedések elsősorban a kisgyermeket nevelő szülőket hivatottak segíteni abban, hogy mind munkájukat, mind családi-háztartási kötelezettségeiket el tudják látni. A gyermekek társadalmi helyzetének javítása, a gyermekszegénység elleni küzdelem és a családjukból kiemelt gyermekek integrációja kulcsfontosságú a szegénység és a kirekesztődés újratermelődési folyamatainak megállításában. Az oktatásban is szükséges a szegregációs iskolai gyakorlatok elleni küzdelem és a hátrányos helyzetű tanulók oktatási esélyeinek növelése. A gyermeket nevelő családok jövedelemteremtő képességének támogatása és anyagi biztonságának megőrzése miatt különös hangsúlyt kell helyezni a gyermekjóléti és a családokat segítő-támogató szolgáltatásokra. Ahhoz, hogy a szülők munkaerőpiacra történő visszatérését elősegítsük, fokozott hangsúlyt kell helyezni a gyermekek napközbeni ellátására. Szintén fontos terület még a gyermekbántalmazás elleni küzdelem és a gyermekek jogainak figyelembevétele.

2. Nemek (férfiak és nők) közti esélykülönbségek csökkentése

A nők teszik ki a népesség felét, és sajátos problémáik alapvető társadalmi kérdéseket érintenek. 2003-ban Magyarországon a 15-64 éves nők 51%-a, a férfiak 63%-a volt foglalkoztatott. A nők munkahelyi hierarchiában elfoglalt helye úgy jellemezhető, hogy minél lejjebb megyünk a foglalkozások rangsorában, annál több nőt találunk az alacsonyabb keresetet jelentő és alacsonyabb presztízsű állások betöltői között, a vertikális szegregáció erősödésére utal a női vezetők rendkívül alacsony aránya. A nők és a férfiak munkaerő-piaci esélyegyenlőségének alapvető feltételei közé tartoznak a családi és munkahelyi kötelezettségek összehangolását lehetővé tevő családtámogatási ellátások, az elérhető és megfelelő minőségű gyermekgondozási, illetve a gondozásra szoruló családtag ellátását segítő szolgáltatások, valamint a családi kötelezettségeket rugalmasan figyelembe vevő munkaszervezetek és foglalkoztatási formák elterjesztése.

3. A fogyatékkal élők életminőségének javítása, az akadálymentesítés előrehaladása

A fogyatékos népességben belül továbbra is a mozgássérülteké a legnagyobb csoport, a társadalom életének színterein való megjelenésük alapfeltétele az akadálymentesítés. Rajtuk kívül haszonélvezői az akadálymentes környezetnek a kisgyermekes, babakocsival közlekedő szülők, a beteg és idős emberek is. Az esélyegyenlőség szempontjainak vizsgálatánál két tényező kerül értékelésre: - az építési beruházások esetében a fizikai akadálymentesítés, a többi fejlesztés esetében a fogyatékkal élők számára biztosított információkhoz való hozzáférés az eszközök, szolgáltatások használatához (vakbarát számítógépes és egyéb eszközök, könnyen érthető kommunikáció, stb.). Magyarországon az 1990-es évtizedben jelentősen visszaesett a foglalkoztatottság, és ez a fogyatékos emberek munkaerő-piaci helyzetére is hatással volt. A foglalkoztatottak aránya Magyarországon a fogyatékkal élők körében 2001. évi népszámlálás adatai szerint 9 százalékra csökkent.

Fogyatékos személy: aki érzékszervi, így különösen látásszervi, hallásszervi, mozgásszervi, értelmi képességeit jelentős mértékben vagy egyáltalán nem birtokolja, illetőleg a kommunikációjában számottevően korlátozott, és ez számára tartós hátrányt jelent a társadalmi életben való aktív részvétel során (lásd A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény 4. §-át). A fogyatékkal élők munkaerőpiacon való megjelenésének előmozdítása érdekében szükséges a fogyatékkal élők számára az akadálymentes környezet kialakítása, továbbá a 8 közlekedési nehézségek miatt a távmunka lehetőségének biztosítása. A szociális ellátások területén a fogyatékosokkal élő személyek esetében a saját lakókörnyezetben történő segítségnyújtás kap prioritást.

4. Romák életminőségének és munkapiaci esélyeinek javítása

Azt a személyt tekintjük romának, aki annak vallja magát. Valamely nemzetiséghez való tartozás kinyilvánítása az egyén kizárólagos és elidegeníthetetlen joga, ezért nemzetiséghez való tartozás kérdésében nyilatkozatra senki sem kötelezhető, kivétel, amennyiben törvény vagy a végrehajtására kiadott jogszabály egyes nemzetiségi jogok gyakorlását az egyén nyilatkozatához köti - lásd „A nemzetiségi jogairól” szóló 2011. évi CLXXIX. törvény 11. § (1)-(2) bekezdését.

5. Más sajátos élethelyzetű csoportok társadalmi esélyeinek javítása

A fő esélyegyenlőségi célcsoportok mellett a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok esélyegyenlőségének elősegítése tartozik a program fő céljai közé. Az egyik ilyen fő veszélyeztetett csoport a gyermekek. A gyermekek szegénységének kockázatát növelő tényező közé tartozik a szülő kereső foglalkozásának hiánya, a nagycsaládban való nevelkedés, illetve a nem megfelelő, egészségtelen lakóhely. A gyermekszegénység kezelésének egyik kulcskérdése a szülők foglalkoztatási esélyeinek növelése, de természetesen további eszközt jelentenek a pénzügyi és természetbeni támogatások, a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatások. A másik kiemelt társadalmi csoport az idős emberek csoportja. A magyar társadalom előregedő társadalom. Az előregedés kihívásaira adott válaszok az „aktív öregedés” ezért nálunk is egyre inkább a figyelem középpontjába kerül. Az aktív és méltó idős kor érdekében szükséges az idős emberek aktív és széleskörű részvételének elősegítése, ennek érdekében idősbárát fizikai és társadalmi környezet megteremtése, és a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés bővítése.

A 2003. évi CXXV. törvény az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról kimondja, hogy:

Az Országgyűlés elismerve minden ember jogát ahhoz, hogy egyenlő méltóságú személyként élhessen, azon szándékától vezérelve, hogy hatékony jogvédelmet biztosítson a hátrányos megkülönböztetést elszenvedők számára, kinyilvánítva azt, hogy az esélyegyenlőség előmozdítása elsősorban állami kötelezettség, tekintettel az Alaptörvény II. és XV. cikkére, valamint a Köztársaság nemzetközi kötelezettségeire és az európai közösségi jog vívmányaira a következő törvényt alkotja:

Általános rendelkezések

1. § Az egyenlő bánásmód követelménye alapján Magyarország területén tartózkodó természetes személyekkel, ezek csoportjaival, valamint a jogi személyekkel és a jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetekkel szemben e törvény rendelkezései szerint azonos tisztelettel és körültekintéssel, az egyéni szempontok azonos mértékű figyelembevételével kell eljárni.

2. § Az egyenlő bánásmód követelményére vonatkozó, külön jogszabályokban meghatározott rendelkezéseket e törvény rendelkezéseivel összhangban kell alkalmazni. A törvény kitér természetesen az egyes részterületekre is, mégpedig a következőképpen: Az egyenlő bánásmód követelményének érvényesítése egyes területeken

Foglalkoztatás

21. § Az egyenlő bánásmód követelményének sérelmét jelenti különösen, ha a munkáltató a munkavállalóval szemben közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetést alkalmaz, különösen a következő rendelkezések meghatározásakor, valamint azok alkalmazásakor:

- a) a munkához való hozzájutásban, különösen nyilvános álláshirdetésben, a munkára való felvételben, az alkalmazási feltételekben;
- b) a foglalkoztatási jogviszony vagy a munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony létesítését megelőző, azt elősegítő eljárással összefüggő rendelkezésben;
- c) a foglalkoztatási jogviszony vagy a munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony létesítésében és megszüntetésében;
- d) a munkavégzést megelőzően vagy annak folyamán végzett képzéssel kapcsolatosan;
- e) a munkafeltételek megállapításában és biztosításában;
- f) a foglalkoztatási jogviszony vagy a munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony alapján járó juttatások, így különösen a Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény 142/A. § (3) bekezdésében meghatározott munkabér megállapításában és biztosításában;
- g) a tagsággal vagy részvétellel kapcsolatban a munkavállalók szervezeteiben;
- h) az előmeneteli rendszerben;
- i) a kártérítési, valamint a fegyelmi felelősség érvényesítése során.

Szociális biztonság és egészségügy

24. § Az egyenlő bánásmód követelményét a szociális biztonsággal összefüggésben érvényesíteni kell különösen

- a) a társadalombiztosítási rendszerekből finanszírozott, valamint
- b) a szociális, illetve gyermekvédelmi pénzübeli és természetbeni, valamint személyes gondoskodást nyújtó ellátások igénylése és biztosítása során.

25. § (1) Az egyenlő bánásmód követelményét az egészségügyi ellátással összefüggésben érvényesíteni kell különösen az egészségügyi szolgáltatásnyújtás, ezen belül

- a) a betegségmegelőző programokban és a szűrővizsgálatokon való részvétel,
- b) a gyógyító-megelőző ellátás,
- c) a tartózkodás céljára szolgáló helyiségek használata,
- d) az ételmezési és egyéb szükségletek kielégítése során.

(2) Törvény, illetőleg törvény felhatalmazása alapján kormányrendelet e törvény rendelkezéseivel összhangban az egészségi állapot vagy fogyatékosság, illetve a 8. §-ban meghatározott tulajdonság alapján a társadalom egyes csoportjai részére a szociális és az egészségügyi ellátórendszer keretein belül többletjuttatásokat állapíthat meg.

Lakhatás

26. § (1) Az egyenlő bánásmód követelményének megsértését jelenti különösen a 8. § -ban meghatározott tulajdonságok szerint egyes személyeket

- a) közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetéssel sújtani a lakhatást segítő állami vagy önkormányzati támogatások, kedvezmények vagy kamattámogatás nyújtásával kapcsolatosan,
- b) hátrányos helyzetbe hozni az állami vagy önkormányzati tulajdonú lakások és építési telkek értékesítése vagy bérbeadása feltételeinek meghatározása során.

(2) A használatbavételi és egyéb építési hatósági engedély kiadásának megtagadása, illetve feltételhez kötése sem közvetlenül, sem közvetve nem alapulhat a 8. §-ban meghatározott tulajdonságokon.

(3) A lakáshoz jutási feltételek meghatározása nem irányulhat arra, hogy a 8. §-ban meghatározott tulajdonságok szerint egyes csoportok valamely településen, illetve településrészen mesterségesen, nem a csoport önkéntes elhatárolása alapján elkülönüljenek. Jelen esélyegyenlőségi helyzetelemzés és program a törvény szellemében Tiszacsege társadalmi esélyegyenlőségének előmozdítását kívánja elősegíteni.

Az esélyegyenlőség érvényesítése érdekében és az egyenlő hozzáférés biztosításának elve alapján külön figyelmet kell fordítani az első fejezetben kiemelt 5 fő esélyegyenlőségi csoportra, a HEP elkészítésének alapjául szolgáló 5 célcsoport esélyegyenlőségének vizsgálata szemszögéből. Továbbá jelen esélyegyenlőségi helyzetelemzés és terv célul tűzi ki a 2003. évi CXXV. Egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló törvény alapján, az egyes részterületeken, mint foglalkoztatás, szociális biztonság és egészségügy, lakhatás, oktatás és képzés a társadalmi esélyegyenlőség meglétének vizsgálatát, illetve amely területeken szükséges, ott a társadalmi esélyegyenlőség javítását.

1.2 Az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő helyi szabályozás rövid bemutatása.

A tiszacsegei Önkormányzat valamennyi programját és stratégiáját az esélyegyenlőség érvényesülésének szellemében alkotja. 2013. márciusában elfogadták az Integrált Városfejlesztési Stratégiát (IVS) melynek egyik legfontosabb szegmense az

esélyegyenlőség megvalósítása, elsősorban az antiszegregációs célkitűzéseken keresztül, a mélyszegénységben élők és romák, valamint a gyermekek helyzetének pozitív irányú javulása érdekében. A stratégia állást foglal a pályakezdő munkanélküliek, valamint az idős, 55 év felettiek foglalkoztatási esélyének növelése témakörben, és fejlesztési célokat határoz meg a munkaerő-piaci reintegráció területén. Az esélyegyenlőség megvalósulásáért tett intézkedések a helyi programokban a - 2.1 Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal - alponban olvashatóak.

2. Stratégiai környezet bemutatása

2.1 Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal

Az EU 2020 stratégia

Az Európa 2020 az Európai Unió 10 évre szóló növekedési stratégiája, a 2000-ben megkezdett Lisszaboni Stratégia folytatása, annak tapasztalatait beépítő új, közösségi gazdaságpolitikai célrendszer és ahhoz tartozó intézkedésterv. Célja nem csupán a válság leküzdése, a stratégia az uniós növekedési modell hiányosságait hivatott megszüntetni, és az intelligensebb, fenntarthatóbb és befogadóbb növekedés feltételeit kívánja megteremteni. Az esélyegyenlőség szempontjából releváns célkitűzések, melyeket 2020-ra az EU egészének teljesítenie kell két területen is megjelenik. Az oktatásban a lemorzsolódási arányt 10% alá kell csökkenteni. A szegénység/társadalmi kirekesztés ellen ható intézkedések sora pedig azt célozza, hogy legalább 20 millióval csökkenjen azok száma, akik nyomorban és társadalmi kirekesztettségben élnek, illetve akik esetében a szegénység és a kirekesztődés reális veszélyt jelent.

Nemzeti Reform Program

Az Európa 2020 stratégia megvalósításának legfontosabb eszközét tagállami szinten a nemzeti reformprogramok jelentik, melyeket a tagállamoknak minden év áprilisában, a stabilitási/konvergencia programokkal együtt kell elkészíteniük. A nemzeti reformprogramok rögzítik az uniós kiemelt célok alapján megfogalmazott nemzeti célokat, továbbá ismertetik, hogyan kívánják a kormányok a célokat teljesíteni, illetve a növekedést hátráltató akadályokat leküzdni. A dokumentumok azt is meghatározzák, hogy kik, mikor, milyen intézkedéseket hoznak majd, s hogy ennek milyen költségvetési vonzatai lesznek.¹ A Nemzeti Reform Program az esélyegyenlőségi célcsoportok helyzete javításának szempontjából közvetlen jelentőséggel bíró célkitűzéseket és intézkedéseket tett.

Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia

A Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia (NTFS) az Európai Bizottság által 2011-ben jóváhagyott „A nemzeti romainTEGRÁCIÓS stratégiák uniós keretrendszer 2020-ig” című dokumentumban foglaltakhoz illeszkedik. Az NTFS a szegénység elleni fellépés érdekében megfogalmazott felzárkózási politikát helyezi középpontba, emellett hangsúlyos célja a roma közösségek kirekesztése ellen ható folyamatok megelőzése, felszámolása. A stratégia célja, hogy a szegénység szempontjából meghatározó problématerületek – gyermekszegénység, romák helyzete, hátrányos helyzetű térségek – hosszú távú elképzeléseinek integrálását, kiegészítését, egységes célrendszerben történő kezelését kívánja előmozdítani, figyelemmel, a többi, a társadalmi felzárkózási szempontjából releváns stratégiára, így a gazdaságfejlesztéssel és foglalkoztatáspolitikára, a vidékfejlesztésre, az egészségügyi, szociálpolitikai, közigazgatási elképzelésekre.

„Legyen jobb a gyerekeknek!” Nemzeti Stratégia

A Legyen Jobb a Gyerekeknek Nemzeti Stratégia szükségességét elsősorban az indokolta, hogy csökkentse a gyermekek és családjaik nélkülözését, javítsa a gyermekek fejlődési esélyeit. A törvény minden gyerekre kiterjed, de értelemszerűen azoknak a gyerekeknek kell prioritást kapniuk, akiknek érdekei a legjobban sérülnek, akiknél a nélkülözések a legjobban korlátozzák fejlődésüket. A Nemzeti Stratégia másik fontos indoka a szegénységi ciklus megszakításának szükségessége, a gyermekek és a társadalom közös távlati érdeke.

Roma Integráció Évtizede Program

Az Országgyűlés 2007. június 25-én fogadta el a Roma Integráció Évtizede Program Stratégiai Tervről szóló 68/2007. (VI. 28.) OGY határozatot, amely a Kormány feladatául tűzi, hogy a Stratégiai Terv végrehajtására készítsen rövid távú, kétéves időszakokra szóló intézkedési terveket. A Stratégiai Terv négy prioritási területen (oktatás, foglalkoztatás, lakhatás és egészségügy), az egyenlő bánásmód érvényesítésével kapcsolatban, továbbá a kultúra, a média és a sport területén határoz meg átfogó célokat, a célokhoz kapcsolódó konkrét feladatokat, az ezekhez rendelt mutatókat, továbbá a feladatok eléréséhez szükséges intézkedéseket. A nemek közötti esélyegyenlőség megteremtését a négy prioritási területen megfogalmazottakhoz kapcsolódó feladatokon és intézkedéseken keresztül kívánja megvalósítani.

Nemzeti Ifjúsági Stratégia

Az Országgyűlés 2009-ben fogadta a Nemzeti Ifjúsági Stratégiáról készült dokumentumot (88/2009. (X. 29.) OGY határozat). A Stratégia az ifjúsági korosztályokkal kapcsolatos állami felelősség összefoglalása a 2009-2024. időszakra vonatkozóan. Részletezi az ifjúságpolitika hosszú távú társadalmi céljait, megvalósításukhoz az egyes területeken a horizontális és specifikus célokat, valamint ezekhez kapcsolódó részcélokat határoz meg. A Stratégia megvalósítása kétéves cselekvési tervek mentén történik, a 2012-2013. évi cselekvési tervről az 1590/2012. (XII. 27.) Korm. határozat rendelkezik.

Fontos megemlíteni azokat a koncepciókat, programokat és terveket, melyek jöllehet egy-egy szektor konkrét célkitűzéseit és terveit határozzák meg, mégis szervesen és elválaszthatatlanul kapcsolódnak az esélyegyenlőség kérdésköréhez. A teljesség igénye nélkül:

- Tiszacsege Város Integrált Városfejlesztési Stratégiája (IVS)
- Tiszacsege Város Gazdasági programja
- Tiszacsege Város Szociális Szolgáltatástervezési Koncepciója
- Tiszacsege Város Közfoglalkoztatási Terve
- Közoktatási Esélyegyenlőségi Intézkedési Terv
- Tiszacsege Város Óvodai Nevelési Esélyegyenlőségi Programja
- Tiszacsege Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája

Az alábbiakban azon jogszabályi rendelkezések ismertetésére kerül sor, amelyek koncepciók, tervek elkészítését írják elő az önkormányzatok számára.

- **Költségvetési koncepció** – az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény 24. § értelmében A jegyző, által elkészített, a következő évre vonatkozó költségvetési koncepciót a polgármester november 30-áig - a helyi önkormányzati képviselő-testület tagjai általános választásának évében legkésőbb december 15-éig - benyújtja a képviselő-testületnek, melyet a testület rendelet formájában hagy jóvá.
A koncepcióban a következő évre vonatkozóan átfogóan tervezésre kerülnek az

egyéb tervek mellett a szociális juttatások. Valamennyi az esélyegyenlőség szempontjából számításba vehető költségtervezés itt összpontosul.

- **Gazdasági program** - a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 116. §-a értelmében a képviselő-testület hosszú távú fejlesztési elképzeléseit gazdasági programban, fejlesztési tervben rögzíti, melynek elkészítéséért a helyi önkormányzat felelős.

A fejlesztési terv azt a célkitűzést szolgálja, hogy egy előre kidolgozott terv alapján legyenek konkrét célmeghatározások, ennek mentén keres az Önkormányzat pályázati lehetőségeket, egyéb forrást a megvalósításhoz. Gyakran egy gazdasági program tartalmazza az esélyegyenlőség szempontjából érintett területek hiánykompenzációját, például az akadálymentesítés, az egészségügy, a szociális ellátás, az idősgondozás területén, de természetesen más számtalan területet érinthet.

- **Szolgáltatástervezési koncepció** – a szociális igazgatásról és a szociális ellátásról szóló 1993. évi III. törvény 92. §-a szerint a legalább kétezer lakosú települési önkormányzat a településen, fővárosban élő szociálisan rászorult személyek részére biztosítandó szolgáltatási feladatok meghatározása érdekében szolgáltatástervezési koncepciót készít.

A koncepció hasonlóan a helyi esélyegyenlőségi tervhez kiragadja azon területeket, melyek fejlesztése a jövőre nézve indokolt, és a megvalósítás érdekében fejlesztési koncepciót, intézkedési tervet dolgoz ki, a szükséges indikátorok meghatározásával.

- **Köznevelés-fejlesztési terv** – A helyi önkormányzati feladat-ellátási rendszerben minden községi, városi, fővárosi kerületi önkormányzatnak feladata, kötelezettsége volt, hogy gondoskodjék a településen élők részére arról, hogy az óvodai nevelés és az általános iskolai nevelés és oktatás a rendelkezésükre álljon anélkül, hogy annak igénybevétele a szülők, illetve gyermekeik részére aránytalan teherrel járna. A köznevelésről szóló törvény alapján az állam gondoskodási kötelezettsége – az óvodai nevelés kivételével – megfogalmazódik. Már nem a kormányhivatalok készítik el a feladat-ellátási intézményhálózat-működtetési és köznevelés-fejlesztési tervet, hanem az oktatásért felelős miniszter. Az oktatásért felelős miniszter az Oktatási Hivatal előterjesztése alapján a kormányhivatalok közreműködésével és a helyi önkormányzatok véleményének kikérésével és közreműködésével készíti el megyei szintű bontásban az intézményhálózat-működtetési és köznevelési-fejlesztési tervet. A települési önkormányzat kötelezettsége, hogy beszeresse a településen működő köznevelési intézmények nevelőtestületei, alkalmazotti közösségei, a szülői és diákszervezetei véleményét. Az oktatási hivatal s feladata az is, hogy a köznevelés-fejlesztési terv elkészítésekor a nemzetiséget érintő kérdésekben beszeresse az érintett települési, területi és országos nemzetiségi önkormányzatok egyetértését (Mnkt. 24. §)

- **Integrált Településfejlesztési Stratégia** - Az integrált településfejlesztési stratégia (ITS) a település középtávú fejlesztési irányait meghatározó, operatív jellegű, megvalósítás-orientált fejlesztési dokumentum, melynek célja, hogy a stratégiai tervezés eszközeivel segítse elő az elkövetkező évek városfejlesztési tevékenységeinek eredményességét. A településfejlesztési koncepciók és településfejlesztési stratégiák elkészítését, tartalmi követelményeit, továbbá egyeztetésének rendjét a 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet (a továbbiakban Kormányrendelet) szabályozza.

- **Településfejlesztési stratégia** – A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. Törvény 24. §-a értelmében a fővárosi közgyűlés a főváros egységes településpolitikájának biztosítása érdekében – a Kormány, valamint a kerületi képviselő-testületek véleményének kikérésével – a megalakulását követő egy éven belül minősített többséggel dönt a fővárosnak legalább az adott ciklusra szóló településfejlesztési stratégiájáról.
A stratégia a gazdasági programhoz hasonló területeket célozza meg.
- **Településrendezési terv** – Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (továbbiakban 1997. évi LXXVIII. tv.) 6. §-a alapján a települési önkormányzat – a fővárosban a fővárosi és a kerületi önkormányzatok a külön jogszabályban meghatározott hatáskörük szerint – a településrendezési feladatukat a helyi építési szabályzat, valamint a településrendezési tervek elkészíttetésével és azok elfogadásával látják el.
- **Településszerkezeti terv** - Az 1997. évi LXXVIII. törvény 10. §-a szerint a településszerkezeti terv meghatározza a település alakításának, védelmének lehetőségeit és fejlesztési irányait, ennek megfelelően az egyes területszervek felhasználási módját, a település működéséhez szükséges műszaki infrastruktúra elemeinek a település szerkezetét meghatározó térbeli kialakítását és elrendezését, az országos és térségi érdek, a szomszédos vagy a más módon érdekelt többi település alapvető jogainak és rendezési terveinek figyelembevételével a környezet állapotának javítása vagy legalább szinten tartása mellett. A településszerkezeti tervet a települési önkormányzatnak legalább tízévenként felül kell vizsgálnia, és szükség esetén a terv módosításáról vagy az új terv elkészítéséről kell gondoskodnia. A tízévenkénti szükséges felülvizsgálat során gondoskodni kell az időközben történt módosítások egységes tervbe foglalásáról.
- **Településfejlesztési koncepció** - az 1997. évi LXXVIII. törvény értelmében a fejlesztés összehangolt megvalósulását biztosító és a településrendezést is megalapozó, a település közigazgatási területére kiterjedő önkormányzati településfejlesztési döntéseket rendszerbe foglaló, önkormányzati határozattal elfogadott dokumentum, amely a település jövőbeni kialakítását tartalmazza. A fejlesztési koncepció elsősorban településpolitikai dokumentum, amelynek kidolgozásában a természeti-művi adottságok mellett a társadalmi, a gazdasági, a környezeti szempontoknak és az ezeket biztosító intézményi rendszernek van döntő szerepe. A törvény 7. §-a értelmében a településfejlesztési koncepcióban foglaltak megvalósítása érdekében a városok és több település közös fejlesztési tervezése esetén integrált településfejlesztési stratégiát kell készíteni. Az integrált településfejlesztési stratégia meghatározza a települések településfejlesztési tevékenységét, összehangolja a különböző szakpolitikai megközelítéseket, összefogja és ütközteti az érintett partnerek (üzleti szektor, civil szektor, közsféra szereplői, lakosság) céljait, elvárásait, meghatározza a fejlesztési célokat, azok finanszírozási módját, továbbá a megvalósítás és fenntartás módját is összefüggéseiben kezeli.

Tiszacsege Város Önkormányzata az esélyegyenlőséggel kapcsolatos tevékenysége során mindent megtesz annak érdekében, hogy az egyes projektek kidolgozásában az érdekelt civil szerveződések is aktív szerepet játszanak, elősegítve ezzel a város lakosságának ilyen irányú szemléletváltását is.

Az esélyegyenlőség eszméjének egyre mélyebb és szélesebb körű társadalmi tudatosulása következtében Tiszacsege Város Önkormányzata a következőkben felvázolt települési esélyegyenlőségi programot alkotja meg.

2.2 A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása

Tiszacsege Város a Balmazújvárosi Kistérség tagja, valamint a Balmazújvárosi Járás tagtelepülése. A Balmazújvárosi Statisztikai Kistérséget öt település alkotja. Mind az öt település középfokú funkciókat lát el, emiatt a kistérség esetében a kistérségi együttműködés alapjait képező településhierarchia (város-városkörnyék) viszonyrendszer, funkciómegosztás nem érvényesül. A települések önálló „centrumként” működnek funkcionális megoszlásban. A külön-külön jelenlévő közszolgáltatások egy helyre integrálása a települések gyengítésével járna, ami nem lehet célja a kistérségi szintű együttműködésnek. A megyeszékhelyek jelentős piaci és foglalkoztatási potenciált jelentenek a kistérség számára. Elsősorban turisztikai szempontból adottság a Tisza és a Hortobágy közötti elhelyezkedés. A megvalósult autópálya fejlesztések (M3-as és M35-ös) jelentősen oldották a kistérség belső periféria jellegét, az ország centrumtérségeivel és a keleti szomszédos államokkal (Románia, Ukrajna) lényegesen kedvezőbb közúti összeköttetést biztosítanak Tiszacsege számára. A térség adottságai között említésre méltó a kereskedelmi ellátottság meghatározó szerepe is. A települések közötti kapcsolatteremtést az esetek többségében a kereskedelem hívja életre, a vonzás irányát pedig a vásárlók szubjektív döntései szabják meg. Az életkörülmények színvonalát a kereskedelmi alapellátottság és a központok bolthálózatának fejlettsége alapvetően befolyásolja.

Mind a kistérség, mind a járás célja az, hogy a fennhatósága alá tartozó településeken egységesen jelenjenek meg az esélyegyenlőség jogszabályban foglalt elvárásai, ennek érdekében a pályázatok gyakran az összes érintett településen megvalósításra kerülnek, az összes érintett település bevonásával. 2009. szeptemberétől egy éves program keretén belül került megvalósításra a Balmazújvárosi Kistérség Humán Szolgáltató Központ által „A Balmazújvárosi Kistérség településein élő aktív életkorúak foglalkoztatási esélyeinek javítása” című nyertes pályázat, mely az „1 lépés- alacsony foglalkoztatási eséllyel rendelkezők képessé tevő és önálló életvitelt elősegítő” program című pályázati kiírásra lett benyújtva. A pályázat keretén belül 3 csoport oktatását végezték. Egy csoport felzárkóztató oktatásban részesült, (a 8. osztályos végzettség megszerzése érdekében kaptak oktatást) két csoport pedig szakmai képzésben részesült, aranykalászos gazda, valamint nehézgépkészítő végzettséget szereztek. Néhányan a jogosítványt is megszerezték. Tiszacsegéről körülbelül 20 embert érintett a képzés, 50-50 %-ban nőket és férfiakat. Közben mentálhigiénés tréningekkel segítették a csoportokat, annak érdekében, hogy a munkaerő-piaci elhelyezkedésüket segítsék. Ezen program példaértékű a jövőt tekintve is, hiszen a legfontosabb célkitűzése településünknek továbbra is a munkaerő-piacon történő elhelyezkedés fellendítése, a munkanélküliek foglalkoztatási esélyeinek javítása, akikért egyként fog össze a kistérség.

2.3 A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása

Sajnos az adatgyűjtés során sok hiányosság volt tapasztalható és az adatok rendszerezését tekintve is eltértek a programban felhasználni szükséges adatoktól. Nincsenek megfelelő adatok a munkanélküliség, a foglalkoztatás területén, valamennyi

célcsoportra vonatkozóan. A rendelkezésre álló adatok más szempontrendszer alapján szűrik az információkat, ezért nehézkes a lakosság esélyegyenlőségének hiteles elemzése. Az adatgyűjtés során tapasztalható, hogy bizonyos célcsoportok tekintetében csak egyes kérdésköröket érintve szerezhetők be adatok, pedig egy szélesebb körű információszerzés már nem jelentene problémát.

3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

Napjainkban egyre gyakrabban használt fogalom a mélyszegénység. Nem csak tudományos fogalom a szociológiában, de a hétköznapi élet jelensége. Azt jelenti, amikor valaki vagy valakik tartósan a létminimum szintje alatt élnek és szinte esélyük sincs arra, hogy ebből önerőből kilépjenek.

A mélyszegénység összetett jelenség, amelynek okai többek között társadalmi és gazdasági hátrányok, iskolai, képzettségbeli és foglalkoztatottságbeli deficitekben mutatkoznak meg, és súlyos megélhetési zavarokhoz vezetnek. A szegénység kialakulásának okai többek közt a rendszerváltást követően a munkahelyek megszűnésére, a munkanélküliségre, a munkaerő-piaci esélyek szűkülésére – nem kis részben az oktatás és képzés hiányosságaira –, a jóléti ellátások által kezelni nem tudott egyéni, családi válsághelyzetekre, a megfelelő ellátásokhoz, szolgáltatásokhoz történő hozzáférés hiányosságaira vezethetők vissza. A mélyszegénység hatása az alapvető létfeltételekben, a lakhatási, táplálkozási körülményekben, az érintettek egészségi állapotában is jelentkezik. A szegénység szempontjából meghatározó társadalmi jellemző a családok gyermekszáma, illetve a gyermekszegénység („a szegénység fiatal arca”: a szegények mintegy 30%-a 0–17 éves korosztályhoz tartozik), valamint a falusi lakókörnyezet (a szegények több mint fele községekben él).

Ez az állapot az érintetteket nagyon gyorsan megbélyegzi és a társadalomból való kirekesztettségüket okozza.

A társadalmi leszakadás meghatározó részben tehát a szegénységgel összefüggő körülményekből fakad. A szegregáció mértéke, a társadalmi élet jelentős területeiről való tömeges kizáródás súlyos társadalmi probléma.

Ma Magyarországon minden harmadik ember (kb. 3 millióan) a szegénységi küszöb alatt él, közülük 1,2 millióan mélyszegénységben. A szegénységi kockázatok különösen sújtják a gyermekeket és a hátrányos helyzetű térségekben élőket. A cigányok/romák nagy többsége ehhez az utóbbi csoporthoz tartozik.

A gyakorlatban a mélyszegénység fogalmát azonosítják a cigánysággal. Ez nem más, mint az etnikai és szociális dimenzió összemosása, és ezzel a társadalmi kirekesztettségéből fakadó összes probléma „cigánykérdésként” való felfogása. Fontos azonban tudomásul venni, hogy a cigányság és a mélyszegénység két olyan halmazt képez, melynek van ugyan közös metszete, ám a kettő nem fedi teljesen egymást. Nem igaz, hogy minden mélyszegénységben élő ember cigány/roma.

Az viszont kijelenthető, hogy a cigányok élete a mélyszegénységtől függetlenül is sokkal inkább terhelt az őket érintő diszkrimináció rejtett és nyílt dimenzióinak a kíméletlen érvényesülése miatt. (Cserti-Csapó-Orsós 2012)

Azt a személyt tekintjük romának, aki annak vallja magát. Valamely nemzetiségi csoporthoz tartozás (roma származás) vállalása és kinyilvánítása az egyén kizárólagos és elidegeníthetetlen joga, ezért a kisebbségi csoporthoz tartozás kérdésében nyilatkozatra senki sem kötelezhető, kivétel, amennyiben a törvény vagy a végrehajtására kiadott jogszabály valamely nemzetiségi jog gyakorlását az egyén nyilatkozatához köti (ld. a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény 11. § (1)-(3) bekezdését).

Tiszacsege Város Helyi Esélyegyenlőségi Programja

A következő jogszabályi rendelkezések a foglalkoztatási és szociális, valamint egészségügyi ellátásokhoz történő hozzáférés, a lakhatási körülmények javítását szolgálhatják.

- **1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról (továbbiakban: Szt.)** A törvény meghatározza a pénzbeli, a természetben nyújtott és a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások egyes formáit, a jogosultság feltételeit, annak megállapítását, a szociális ellátás finanszírozásának elveit és intézményrendszerét, a szociális ellátást nyújtó szervezet és a jogosult közötti jogviszony főbb elemeit, továbbá a fenntartónak a szolgáltatóval, illetve intézménnyel kapcsolatos feladat- és jogkörét, valamint a személyes gondoskodást nyújtó szociális, gyermekjóléti, gyermekvédelmi tevékenységet végző személy adatainak működési nyilvántartására vonatkozó szabályokat.
- **a családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény (a továbbiakban: Cst.)** A törvény meghatározza az állam által nyújtandó családtámogatási ellátások rendszerét, formáit, az ellátások jogosultsági feltételeit, valamint az ellátások megállapításával és folyósításával kapcsolatos legfontosabb hatásköri és eljárási szabályokat.
- **a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ft.)** A törvény célja a munka és a foglalkozás szabad megválasztásához való jog gyakorlásának elősegítése, a foglalkoztatási feszültségek feloldása, valamint az álláskereső támogatásának biztosítása
- **a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. tv.** A törvény célja a nemzetiségek sajátos kultúrájának megőrzésének, anyanyelvük ápolásának és fejlesztésének, egyéni és közösségi jogainak széleskörű biztosításának elősegítése, figyelemmel Magyarország Alaptörvényében a magyarországi nemzetiségek ügye iránt kinyilvánított felelősségvállalásra, továbbá a nemzetiségek védelme érdekében.

3.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet

Megyéink főbb statisztikai adatait vizsgálva érzékletesen kirajzolódnak mind régiós tendenciák, mind pedig a megyei sajátosságok. Az alkalmazásban állók számának arányában a régió alul marad az országos átlagtól: mindhárom megye számai alacsonyabbak az országos átlagénál (a munkanélküliségi ráta Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében kiugróan magas az országos és régió többi megyéjének átlagához képest.). A havi bruttó átlagkereset esetében szintén mindhárom megye alulmarad az országos átlaghoz képest. 2018. I. negyedévében 328. 000 Ft volt a bruttó átlagkereset országos szinten, míg Észak-Alföld mutatója 248.137 Ft. A legkisebb bruttó átlagkereset Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében van, összege 221.720 Ft, a legmagasabb Hajdú-Bihar megyében, összege 264. 644 Ft.

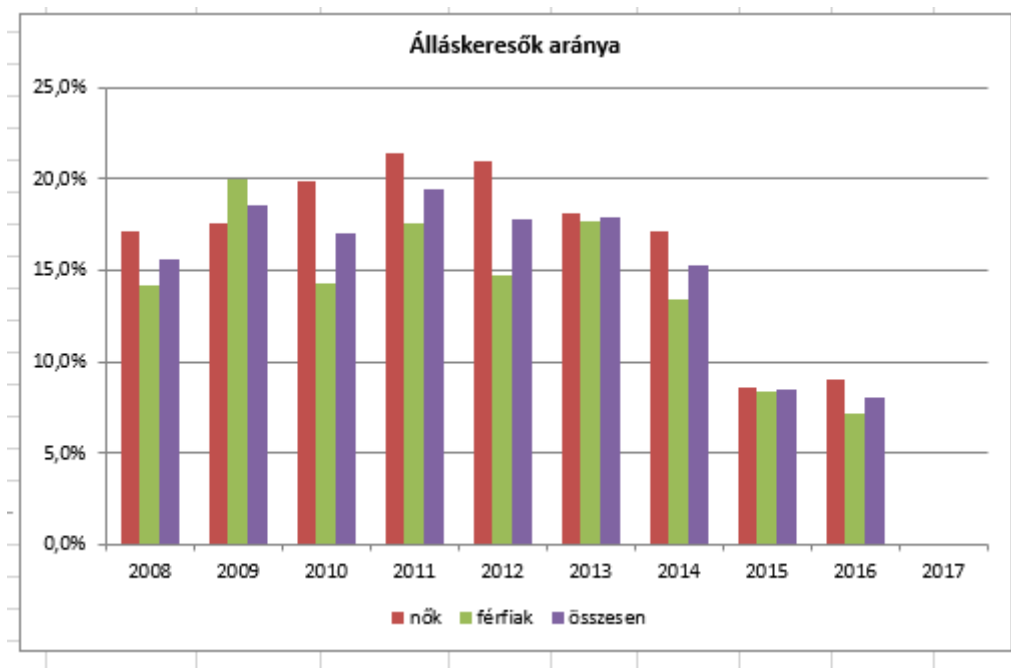
Nyilvántartott álláskeresők száma és aránya, 15-64 évesek száma

év	15-64 év közötti lakónépesség (fő)		összesen	nyilvántartott álláskeresők száma (fő)				összesen	
	nő	férfi		nő		férfi			
	fő	fő	fő	fő	%	fő	%	fő	%
2008	1642	1678	3320	281,25	17,1%	237,75	14,2%	519	15,6%
2009	1939	1354	3293	340	17,5%	269,75	19,9%	609,75	18,5%

Tiszacsege Város Helyi Esélyegyenlőségi Programja

2010	1597	1679	3276	318	19,9%	240,75	14,3%	558,75	17,1%
2011	1589	1676	3265	340	21,4%	295	17,6%	635	19,4%
2012	1565	1678	3243	327,75	20,9%	248	14,8%	575,75	17,8%
2013	1554	1685	3239	281,25	18,1%	298	17,7%	579,25	17,9%
2014	1550	1670	3220	265,74	17,1%	224,75	13,5%	490,49	15,2%
2015	1546	1664	3210	132,5	8,6%	139,5	8,4%	272	8,5%
2016	1547	1677	3224	139,25	9,0%	120,5	7,2%	259,75	8,1%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal, Helyi adatgyűjtés

Dátum	Nyilvántartott összesen fő	Folyamatos nyilvántartás hossza 365 nap	Járadék típusú ellátás fő	Segély típusú ellátás fő	FHT, RSZS fő	Munkavállalói korú népesség fő*	Relatív mutató %**	Arányszám***
2018. január	195	48	31	27	38	3224	6,05	1,53
2018. február	223	47	41	27	47	3224	6,92	1,68
2018. március	302	53	61	27	54	3224	9,37	2,23

* Munkavállalói korú népesség/ fő - a KSH népszámlálási ill. népességnyelvántartási adatai az előző év január 1-i állapot szerint. (15-64 éves férfiak és 15-64 éves nők száma)

** Relatív mutató - a nyilvántartott álláskeresők a munkavállalási korú népesség %-ában

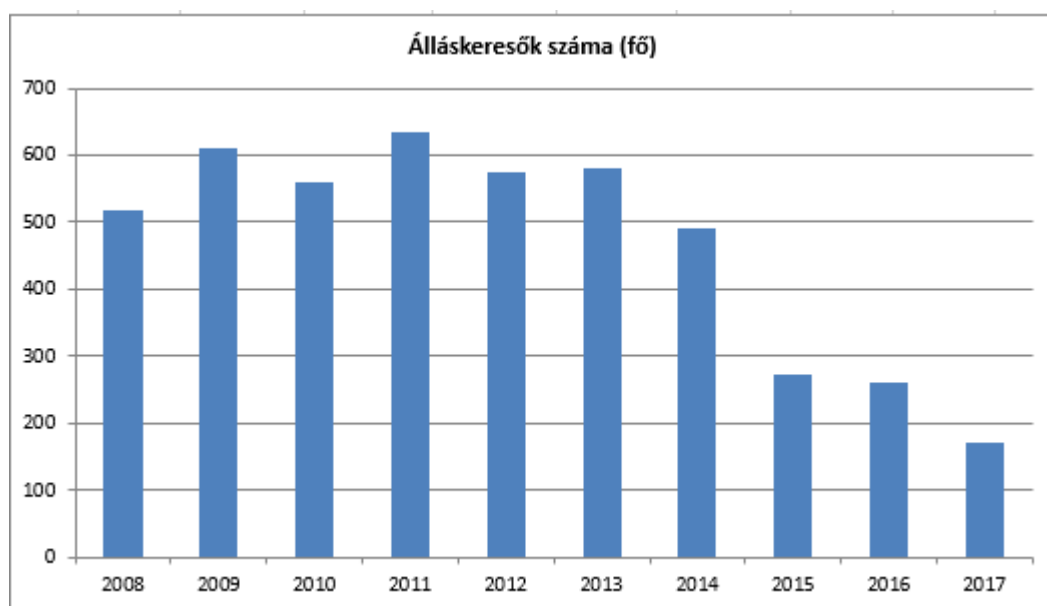
*** Arányszám - a relatív mutatónak az országos relatív mutatóhoz viszonyított aránya

Tiszacsege Város Helyi Esélyegyenlőségi Programja

Regisztrált munkanélküliek száma korcsoport szerint

		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
nyilvántartott álláskeresők száma összesen	fő	519	609,75	558,75	635	575,75	579,25	490,5	272	259,75	170,25
20 éves és fiatalabb	fő	14,5	24,25	14,5	16,75	12,25	13,75	19,75	10,25	11,5	8,5
	%	2,8%	4,0%	2,6%	2,6%	2,1%	2,4%	4,0%	3,8%	4,4%	5,0%
21-25 év	fő	53,75	74	74,25	93,25	90,5	89,25	67	31,25	34,75	18,5
	%	10,4%	12,1%	13,3%	14,7%	15,7%	15,4%	13,7%	11,5%	13,4%	10,9%
26-30 év	fő	57,5	65	68,75	78,25	78,75	67,75	58	28,25	24,5	19
	%	11,1%	10,7%	12,3%	12,3%	13,7%	11,7%	11,8%	10,4%	9,4%	11,2%
31-35 év	fő	78,25	87,75	71,75	69,5	59	56,5	46,75	19,25	22	12,25
	%	15,1%	14,4%	12,8%	10,9%	10,2%	9,8%	9,5%	7,1%	8,5%	7,2%
36-40 év	fő	76,75	87,25	81,75	82,25	69,75	72	51,75	29,25	22,75	12
	%	14,8%	14,3%	14,6%	13,0%	12,1%	12,4%	10,6%	10,8%	8,8%	7,0%
41-45 év	fő	66	77,5	75	90,25	86,25	82,5	69,5	35,5	31,5	16,75
	%	12,7%	12,7%	13,4%	14,2%	15,0%	14,2%	14,2%	13,1%	12,1%	9,8%
46-50 év	fő	60,75	66,75	60,75	75,25	64	70,5	60	29,75	30	23,25
	%	11,7%	10,9%	10,9%	11,9%	11,1%	12,2%	12,2%	10,9%	11,5%	13,7%
51-55 év	fő	66,75	74,75	75,75	77,5	63,25	63	49	28,25	24	12,5
	%	12,9%	12,3%	13,6%	12,2%	11,0%	10,9%	10,0%	10,4%	9,2%	7,3%
56-60 év	fő	39,75	46,5	33,5	46,5	49,25	58,5	53,75	33,5	25,75	10,25
	%	7,7%	7,6%	6,0%	7,3%	8,6%	10,1%	11,0%	12,3%	9,9%	6,0%
61 év felett	fő	5	6	2,75	5,5	2,75	5,5	15	26,75	33	37,25
	%	1,0%	1,0%	0,5%	0,9%	0,5%	0,9%	3,1%	9,8%	12,7%	21,9%

Forrás: TelR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A település lakosságának jövedelmi és vagyoni helyzetét vizsgálva megállapítható, hogy az országos átlag fölötti a munkanélküliek száma. A nyilvántartott álláskeresők száma a 2008-as évtől került vizsgálatra, ahol megfigyelhető, hogy a 2008-as évről 2009-es évre jelentősen emelkedett mind a nyilvántartott álláskeresők száma, mind az álláskeresői

Tiszacsege Város Helyi Esélyegyenlőségi Programja

járadékra jogosultak száma. a 2015-ös évtől viszont jelentős csökkenés tapasztalható A nagymértékű csökkenésnek a közfoglalkoztatás bevezetése állhat a háttérben. A 180 napon túli munkanélküliek száma, a járadékra jogosultak, a rendszeres szociális segélyben részesülők száma az aktív lakossághoz viszonyított arányát tekintve magasabb, mint az országos átlag.

Az Önkormányzat a kötelező és vállalt szociális támogatásokat biztosítja a településen. A segélyezési adatokat a helyzetelemzés táblázata tartalmazza.

Szociális juttatások mértéke

A város szociális juttatásokra kifizetett pénzösszegei a 2008-2011 közötti időszakban folyamatosan növekedtek, 2011-től a közfoglalkoztatási program és gazdasági válság hatására ezek az összegek lassan csökkenni kezdtek. A város vezetésének kiemelt célja, hogy a szociális juttatások biztosítása helyett a foglalkoztatottságot, és ezáltal a jövedelemszerző képességet növelje az érintett célcsoport körében.

Szociális juttatások alakulása 2008-2017 között.

2008.	
Rendszeres szociális segély/munkanélküli ellátások	114.146.000.- Ft
Lakásfenntartási támogatás	23.681.000.-Ft
Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény	6.324.000.-Ft
2009.	
Rendszeres szociális segély/munkanélküli ellátások	113.184.000.-Ft
Lakásfenntartási támogatás	25.949.000.- Ft
Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény	7.873.000.- Ft
2010.	
Rendszeres szociális segély/munkanélküli ellátások	107.913.000.- Ft
Lakásfenntartási támogatás	29.818.000.-Ft
Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény	8.607.000.-Ft
2011.	
Rendszeres szociális segély/munkanélküli ellátások	142.851.000.-Ft
Lakásfenntartási támogatás	31.645.000.-Ft
Rendszeres Gyermekvédelmi kedvezmény	8.503.000.-Ft
2012.	
Rendszeres szociális segély/munkanélküli ellátások	135.530.000.-Ft
Lakásfenntartási támogatás	64.487.000.-Ft
Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény	8.335.000.-Ft
2013.	
Rendszeres szociális segély/munkanélküli ellátások	33.250.000.-Ft
Lakásfenntartási támogatás	39.018.000.-Ft
Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény	9.812.000.-Ft
2014.	
Rendszeres szociális segély/munkanélküli ellátások	24.915.000.-Ft
Lakásfenntartási támogatás	42.240.000.-Ft
Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény	7.598.000.-Ft
2015.	
Lakásfenntartási támogatás	.-Ft

Tiszacsege Város Helyi Esélyegyenlőségi Programja

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény	-Ft
2016.	
Lakásfenntartási támogatás	-Ft
Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény	-Ft
2017.	
Lakásfenntartási támogatás	-Ft
Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény	-Ft

Forrás: Önkormányzati adatgyűjtés

3.2 Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

a) foglalkoztatottak, munkanélküliek, tartós munkanélküliek száma, aránya

Tiszacsegen 2011-ben a munkaképes korú lakosság (2889 fő) számához viszonyított regisztrált munkanélküliek aránya 18,3%. E mutatónál azonban figyelembe kell venni két tényezőt. Egyrészt nem minden munkanélküli van regisztrálva, másrészt a regisztrált munkanélküliek közül sokan, 20-25%-ban évek óta jelen vannak a munkaügyi központ nyilvántartásában, tehát tartósan munkanélküliek.

Regisztrált munkanélküliek száma korcsoport szerint

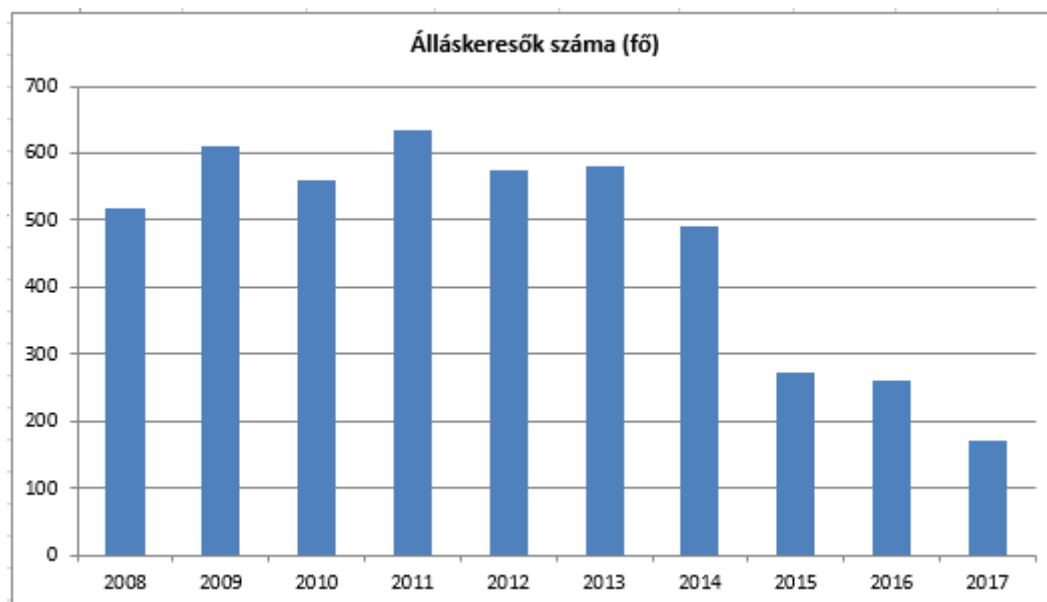
		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
nyilvántartott álláskereső száma összesen	fő	519	609,75	558,75	635	575,75	579,25	490,5	272	259,75	170,25
20 éves és fiatalabb	fő	14,5	24,25	14,5	16,75	12,25	13,75	19,75	10,25	11,5	8,5
	%	2,8%	4,0%	2,6%	2,6%	2,1%	2,4%	4,0%	3,8%	4,4%	5,0%
21-25 év	fő	53,75	74	74,25	93,25	90,5	89,25	67	31,25	34,75	18,5
	%	10,4%	12,1%	13,3%	14,7%	15,7%	15,4%	13,7%	11,5%	13,4%	10,9%
26-30 év	fő	57,5	65	68,75	78,25	78,75	67,75	58	28,25	24,5	19
	%	11,1%	10,7%	12,3%	12,3%	13,7%	11,7%	11,8%	10,4%	9,4%	11,2%
31-35 év	fő	78,25	87,75	71,75	69,5	59	56,5	46,75	19,25	22	12,25
	%	15,1%	14,4%	12,8%	10,9%	10,2%	9,8%	9,5%	7,1%	8,5%	7,2%
36-40 év	fő	76,75	87,25	81,75	82,25	69,75	72	51,75	29,25	22,75	12
	%	14,8%	14,3%	14,6%	13,0%	12,1%	12,4%	10,6%	10,8%	8,8%	7,0%
41-45 év	fő	66	77,5	75	90,25	86,25	82,5	69,5	35,5	31,5	16,75
	%	12,7%	12,7%	13,4%	14,2%	15,0%	14,2%	14,2%	13,1%	12,1%	9,8%
46-50 év	fő	60,75	66,75	60,75	75,25	64	70,5	60	29,75	30	23,25
	%	11,7%	10,9%	10,9%	11,9%	11,1%	12,2%	12,2%	10,9%	11,5%	13,7%
51-55 év	fő	66,75	74,75	75,75	77,5	63,25	63	49	28,25	24	12,5
	%	12,9%	12,3%	13,6%	12,2%	11,0%	10,9%	10,0%	10,4%	9,2%	7,3%
56-60 év	fő	39,75	46,5	33,5	46,5	49,25	58,5	53,75	33,5	25,75	10,25
	%	7,7%	7,6%	6,0%	7,3%	8,6%	10,1%	11,0%	12,3%	9,9%	6,0%
61 év felett	fő	5	6	2,75	5,5	2,75	5,5	15	26,75	33	37,25
	%	1,0%	1,0%	0,5%	0,9%	0,5%	0,9%	3,1%	9,8%	12,7%	21,9%

Forrás: TeIR

Tiszacsege Város Helyi Esélyegyenlőségi Programja

A néhány éve jelentősen emelkedő minimálbér hatására megfigyelhető volt a munkanélküli réteg aktivizálódása munkaviszony létesítése iránt az elsődleges munkaerő piacon, hiszen jelentős különbség lett a munkabér és a segély összege között. Ezek a munkanélküliek azonban nagyon sok esetben csak alkalmi munkavállalóként a másodlagos munkaerőpiacon tudnak/tudtak elhelyezkedni. A mezőgazdaság tipikusan ilyen másodlagos, idénymunkákkal látja el a dolgozni akaró munkanélküliek egy részét. Korosztályos besorolásban az álláskeresők száma viszonylagos állandóságot mutat. Az aktív korúak körében a kezdő 20-25 éves fiatalok, és a nyugdíj előtt álló 50-55 éves idősebbek vannak a legnehezebb helyzetben. A regisztrált álláskeresők 27,1%-át a 20-30 év közötti fiatalok, 48, 9%-át az ötven év felettiak teszik ki. A 35-50 év közötti munkavállalók 24%-os arányban állnak.

Forrás: TelR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Az álláskeresők száma 4 éven belül csökkenő tendenciát folyamatos csökkenést mutat. Kiemelkedő csökkenés figyelhető meg a 2017-es évben melynek oka, hogy egyre többen helyezkednek el az elsődleges munkaerő-piacon. Az álláskeresők iskolai végzettségét tekintve megállapítható, hogy a szakképzetlen, 8 általános iskolai osztályt végzettek aránya magas (44,4%), de a szakmunkásképzőt végzettek is 36,3%-ot képviselnek. Nemek szerint változás következett be az elmúlt évek tendenciáiban: a férfiak aránya csökkent, ezzel egyidejűleg a nőké növekedett, 2010-ben a nők aránya 51%. A 2011. decemberi állapot szerint a város munkaképes korú népessége 2889, a nyilvántartott álláskeresők száma 635 fő volt, míg 2017-ben 170 fő. A foglalkoztatási gondok enyhítése elsődleges feladata a város vezetésének. A munkahely hiánya a város működésének minden területén további problémákat generál, legyen szó oktatásról, egészségügyről, kommunális beruházásokról. Tiszacsegén a közfoglalkoztatás szervezése folyamatos, az önkormányzat elkötelezett e tekintetben. 2011 januárjától új közfoglalkoztatási rendszer lépett életbe. A rendelkezésre állási támogatást a bérpótló juttatás váltotta fel. Jelenleg a foglalkoztatást helyettesítő támogatás megnevezést használjuk. A Start munkaprogram keretein belül 2016-ban 458 főt, 2017-ben 395 főt foglalkoztatott az önkormányzat. Fontos és nagyságrendileg elsőbbséget élvez a kommunális és környezetvédelmi tevékenység e munkák körében.

Munkaerőpiac

Az elmúlt évben javult a megye foglalkoztatási helyzete. 2012. I. negyedévben a KSH munkaerő-piaci felmérése szerint a 15–74 éves népesség 53%-a, 218 ezer fő volt jelen a munkaerő-piacon foglalkoztatottként vagy munkanélküliként. A gazdasági aktivitás fokozódott, a foglalkoztatottak körének 2,6%-os, és a munkanélküliek számának 5,7%-os bővülése okozta. A munkanélküliek száma 1800 fővel emelkedett, a munkanélküliségi ráta így meghaladta a korábbi évi adatokat. A 15,0%-os munkanélküliségi ráta magasabb az országos átlagnál, mely 11,7%. A munkanélküliek száma a jelzett időszakban 48 868 fő, ebből 5 487 pályakezdő, 7 957 fő pedig 25 év alatti. A munkanélküliek több mint egynegyede 25 év alatti fiatal.

Vállalkozások

Március 31-én 98 000 megyei székhellyel rendelkező vállalkozást tartottak nyilván. 3,2%-kal többet, mint egy évvel korábban. Az egyéni vállalkozások aránya 3%-kal növekedett. A megyében az egyéni vállalkozások aránya meghaladta a 72%-ot. A megyében az ezer lakosra jutó vállalkozások száma 171, mely magasabb, mint az országos átlag (166). Az egyéni vállalkozásoknál ez a szám 130, mely szintén jóval magasabb az országos, 106-os átlagnál. A bejegyzett egyéni vállalkozásoknak csak 28%-a vállalkozói nyilvántartásba vételre kötelezett, nagyobb részét az adószámmal rendelkező magánszemélyek, vagy egyéb önálló vállalkozók adják. Az egyéni vállalkozások legnagyobb hányada (52%) mezőgazdasági tevékenységet végző (adószámmal rendelkező magánszemély) őstermelő. Tiszacsege Város helyzete nagyon hasonló a megye helyzetéhez a foglalkoztatási és vállalkozási területeken. Kiemelten fontos, és figyelemre méltó az a helyzet, hogy a fiatalok munkanélkülisége (25 év alattiak) az aktív korú népesség arányában több mint 25%. A fiatalok munkaerő-piaci helyzetére éppen ezért különös figyelmet kell fordítani. Az önkormányzatok szerepvállalása a jövőben megnőhet a foglalkoztatáspolitikai stratégia kialakításában, a fejlesztésekben érdekelttekkel (munkaadók, vállalkozók, munkavállalók) szoros együttműködésben, továbbá olyan cselekvési programok, projektek kidolgozásában, melyek a helyi foglalkoztatás bővítését eredményezik. E területeken jelentős a helyi önkormányzatok érdekeltsége, hiszen az új munkahelyek bővítik a helyi forrásokat, új fejlesztéseket indukálnak, illetve csökkentik a szociális kiadásokat.

A foglalkozáshoz való hozzáférés esélyének helyi potenciálja - vállalkozások

év	regisztrált vállalkozások száma a településen	Kiskereskedelmi üzletek száma	vendéglátóhelyek száma
2013	328	37	17
2014	343	38	16
2015	303	37	16
2016	368	37	16
2017	364	36	17

Forrás: TEIR, T-Star, önkormányzat adatai

b) alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztatottsága

A végzettségeket tekintve a legtöbb regisztrált munkanélkülit a szakmunkás bizonyítvánnyal és a nyolc osztállyal rendelkezők teszik ki. Harmadik helyen a középiskolát végzettek

Tiszacsege Város Helyi Esélyegyenlőségi Programja

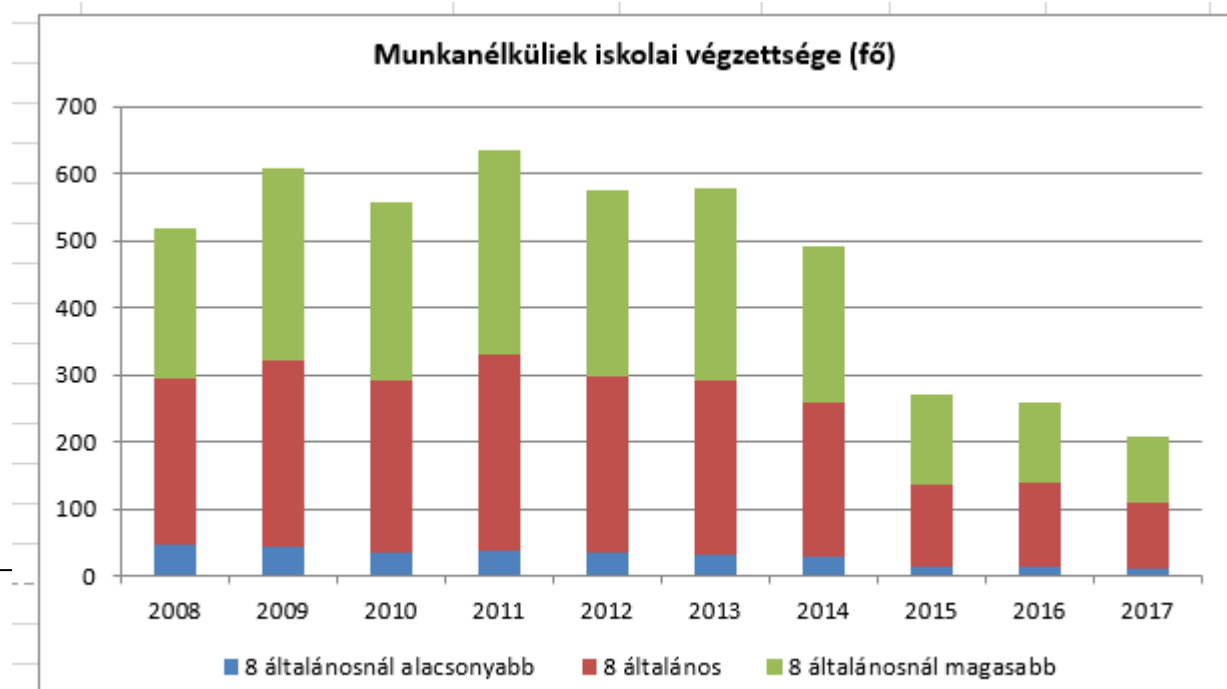
vannak. A regisztrált munkanélküliek körében a felsőfokú végzettséggel rendelkezők száma több okból is alacsony. Egyrészt kevesebben vannak, mint a középfokú végzettségűek, másrészt ennek a rétegnek a körében legnagyobb az elvándorlás. A helyi munkaerő piacon nincs akkora keresletük, a nagyobb városokban jobban, sokszor magasabb bérezéssel tudnak elhelyezkedni. A közeli megyeszékhelyek (Debrecen, Nyíregyháza) elszívó ereje jelentős.

A helyi ismeretekre alapozva tapasztalható, hogy elsősorban az idősebb lakosságból nem rendelkeznek általános iskolai végzettséggel, a fiatalabb lakosságból szinte valamennyien rendelkeznek alapfokú végzettséggel, melynek a jelenlegi oktatási és szociális rendszer is eredményezője, hiszen minden törekvés meg van ahhoz, hogy a gyermekek általános iskolai végzettséget szerezzenek. Ugyanakkor ellentmondásos az oktatási törekvésekkel az az alkalmazott pozitív diszkrimináció, mely szerint előnyt élveznek a szociálpolitikai juttatások tekintetében azon szülők, akiknek nincs meg a 8 osztályos végzettségük, vagy csak 8 osztályos végzettséggel rendelkeznek. Mivel a településen a közfoglalkoztatás keretén belül a legnagyobb arányú a munkavégzés, így elhelyezkedési lehetőségeik helyben kevésbé akadályozottak.

Regisztrált munkanélküliek száma iskolai végzettség szerint

év	nyilvántartott álláskeresők száma összesen	A nyilvántartott álláskeresők megoszlása iskolai végzettség szerint					
		8 általánosnál alacsonyabb végzettség		8 általános		8 általánosnál magasabb iskolai végzettség	
		fő	%	fő	%	fő	%
2008	518,25	45,25	8,7%	249,5	48,1%	223,5	43,1%
2009	609,5	43,75	7,2%	279	45,8%	286,75	47,0%
2010	558,75	35,75	6,4%	257	46,0%	266	47,6%
2011	635	37,75	5,9%	292,5	46,1%	304,75	48,0%
2012	575,75	35,25	6,1%	261,75	45,5%	278,75	48,4%
2013	579,25	30,25	5,2%	262,5	45,3%	286,5	49,5%
2014	490,5	29	5,9%	228,75	46,6%	232,75	47,5%
2015	272	13,5	5,0%	121,5	44,7%	137	50,4%
2016	259,75	12,25	4,7%	125,75	48,4%	121,75	46,9%
2017	206,5	10,5	5,1%	99,5	48,2%	96,5	46,7%

Forrás: TelR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

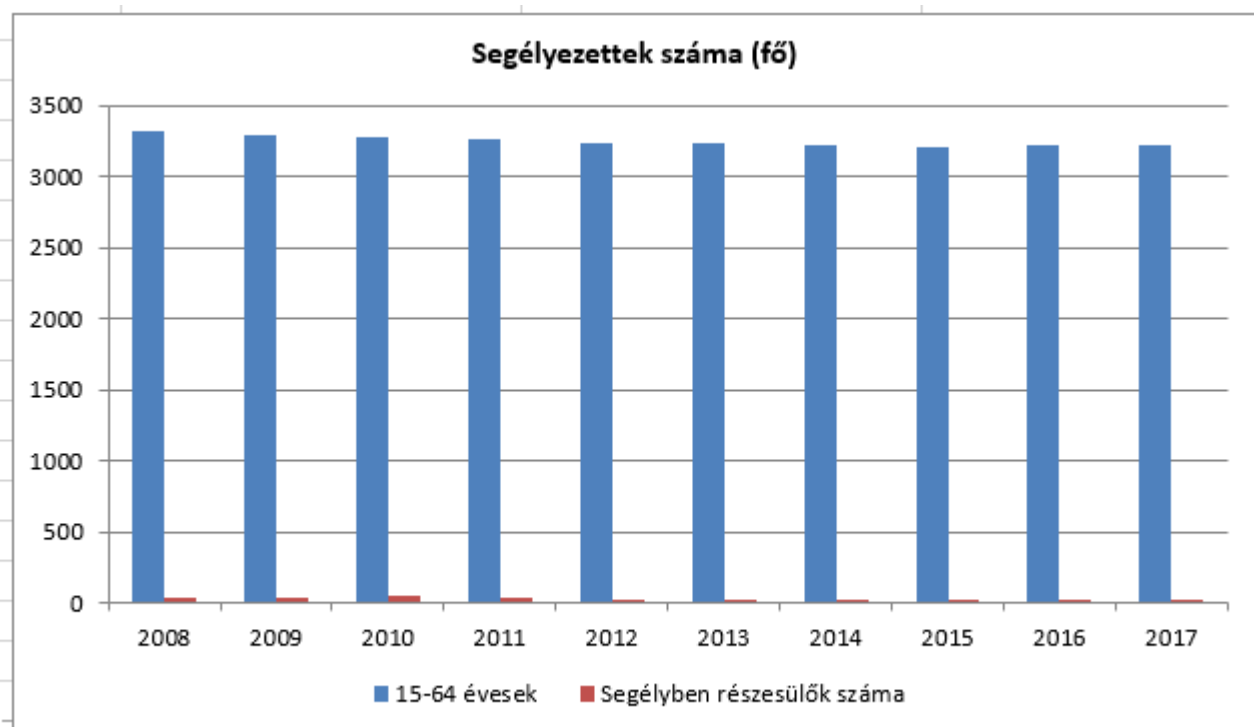

Álláskeresői segélyben részesülők száma

év	15-64 év közötti lakónépesség száma	segélyben részesülők fő	segélyben részesülők %
2008	3320	33	1,0%
2009	3293	33,25	1,0%
2010	3276	44,25	1,4%
2011	3265	33,5	1,0%
2012	3243	1,25	0,0%
2013	3239	3,5	0,1%
2014	3220	6,5	0,2%
2015	3210	10	0,3%
2016	3224	17,25	0,5%
2017	3224	26	0,8%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

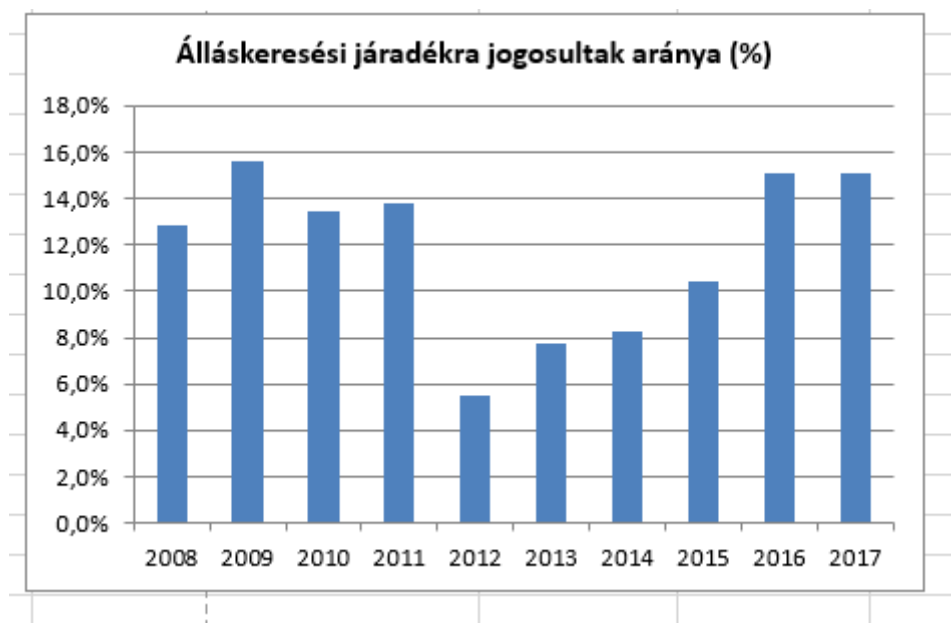
Járadékra jogosultak száma

év	nyilvántartott álláskeresők száma	álláskeresői járadékra jogosultak	
	fő	fő	%
2008	519	66,5	12,8%
2009	609,75	95,25	15,6%
2010	558,75	75,25	13,5%
2011	635	87,75	13,8%
2012	575,75	31,75	5,5%
2013	579,25	44,75	7,7%

Tiszacsege Város Helyi Esélyegyenlőségi Programja

2014	490,5	40,5	8,3%
2015	272	28,25	10,4%
2016	259,75	39,25	15,1%
2017	206,5	31,25	15,1%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

c) közfoglalkoztatás

A roma lakosság foglalkoztatására vonatkozóan tiszacsegei viszonylatban sem áll pontos statisztika a rendelkezésre. A jelenlegi helyzetet tekintve, a lakóterületen élőkre vonatkoztatva az aktív korúak iskolai végzettsége kiugróan alacsony (a többség legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezik), míg a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők száma kirívóan magas. A szociális és megélhetési problémák oka a rendszeres jövedelemszerzéshez történő hozzáférés hiányában és a munkaszocializáció alacsony színvonalában keresendő. A munkavállalók részéről a tényleges lehetőségekhez képest irreálisan magasak a jövedelmi elvárások a munkáltatókkal szemben. Másrészt a szocializációs problémák jelentik az akadályt a munkavállalási hajlandóság alacsony színvonalában. A több generációs munkanélküli családokban élő fiatalok nem rendelkeznek a munkára való nevelés és nem utolsósorban a munkába állási „kényszer” mintájával. A problémák feloldása csak igen hosszú idő alatt és következetes munkával oldható meg, amelyben szerepet kell játszania a kormánynak, önkormányzatnak és a roma társadalomnak egyaránt.

Az „Út a munkához” program keretében módosított, 2009. január 1-től bevezetett jogszabályok célja az volt, hogy elősegítse az önkormányzatok új típusú közfoglalkoztatási és segélyezési politikájának megvalósítását. A program fő célja, hogy a munkára képes, tartósan munkanélküli személyek a korábbinál fokozottabb mértékben vegyenek részt valamely közfoglalkoztatási formában, hogy rendszeres munkajövedelemhez jussanak, és közelebb kerüljenek a munka világához. Ugyanakkor a programban való részvétel nem ösztönzi a programba bekerülteket, hogy magasabb képzési formában vegyenek részt lehetővé téve a programból történő kilépést. A jelenleg folyó START közmunkaprogram is ezt hivatott segíteni. A közfoglalkoztatásról és a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó, valamint egyéb törvények módosításáról 2011. évi CVI. törvény alapvetően megváltoztatta a

közfoglalkoztatás rendszerét, azonban Tiszacsege Város Önkormányzatának célja továbbra is az, hogy a lehető legtöbb személynek biztosítson megfelelő munkát és munkaviszonyokat a közfoglalkoztatás keretében. A közcélú munkában elvégzendő feladatok többnyire a következők:

- parkfenntartási,
- köztisztasági feladatok,
- illegális szemétkerékek felszámolása,
- zöldfelületek tisztántartása,
- parlagfű irtás,
- erdőtelepítés, gondozás,
- játszóterek takarítása,
- belvíz- és csapadékvíz-elvezető árkok tisztántartása,
- burkolt és burkolatlan árkok takarítása,
- a felszíni csatornák és szivárgók takarítása,
- iszapmentesítés,
- a kitakarított szakaszok folyamatos karbantartása.

Emellett a város mezőgazdasági feladatokat is ellát a közfoglalkoztatás keretében. A közcélú munkában elvégzendő tevékenységek nagy része fizikai jellegű, különösebb szakképesítést nem igényel, így alkalmasak arra, hogy jelentős számban vonjanak be alacsonyabb iskolai végzettségűeket, de az Önkormányzat a szakképesítéssel, magasabb iskolai végzettséggel rendelkezőknek is kínál változatos feladatokat, munkalehetőséget, főleg az önkormányzati szociális, oktatási, egészségügyi intézményeknél és szolgáltatóknál. A tartós munkanélküliek száma 2011-ben csökkent ugyan, az előző évekhez képest, viszont ennek ellenére is 57,48 % a regisztrált munkanélküliek arányához viszonyítva. Mindez azt jelenti, hogy a nyilvántartott munkanélkülieknek évekre visszamenőleg több mint a fele tartósan nem talál munkát, nem tud a munkaerőpiacon aktívan részt venni. Az utóbbi években önkormányzatunk jelentős eredményeket ért el a tartós munkanélküliek foglalkoztatása területén. 2010-ben 146, 2011-ben 412, 2012-ben 213, 2013-ban 246, 2014-ben 307, 2015-ben 338, 2016-ban 458, 2017-ben 395 fő tartós munkanélküli időleges foglalkoztatását szervezte meg. E tevékenységet az állami költségvetés teljes egészében finanszírozza, így a foglalkoztatással kapcsolatban sem az önkormányzatnak, sem az intézményeknek többletköltsége nem jelentkezik. Megfelelő állami támogatás mellett ez a program továbbra is jó szinten végezhető és folytatható.

A tevékenységben teljes az együttműködés az önkormányzati intézmények, a Polgármesteri Hivatal, illetve a Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Balmazújvárosi Járási Hivatala Foglalkoztatási Osztálya között.

Tiszacsege Város Helyi Esélyegyenlőségi Programja

Közfoglalkoztatásban résztvevők száma

év	Közfoglalkoztatásban résztvevők száma	Közfoglalkoztatásban résztvevők aránya a település aktív korú lakosságához képest	Közfoglalkoztatásban résztvevő romák/cigányok száma	Közfoglalkoztatásban résztvevők romák aránya az aktív korú roma/cigány lakossághoz képest
2010	146	5%	na	na
2011	413	13%	na	na
2012	213	7%	na	na
2013	246	8%	na	na
2014	307	9%	na	na
2015	338	10%	na	na
2016	458	14%	na	na
2017	395	12%	na	na

Forrás: Önkormányzat adatai

d) a foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének mobilitási, információs és egyéb tényezői (pl. közlekedés, potenciális munkalehetőségek, tervezett beruházások, lehetséges vállalkozási területek, helyben/térségben működő foglalkoztatási programok stb.)

Tiszacsegéről sokan eljárnak dolgozni a 40 km-re található Tiszaújvárosba, ahol nagy létszám foglalkoztatását biztosítja a JABIL Circuit Kft., valamint néhányan a TVK dolgozói. A kicsit közelebb található Polgár Ipartelepén is dolgozik néhány lakosunk, a műanyaggyárban. Ezenkívül sok embert foglalkoztat a jászberényi Human Girls Kft., ahová a beutazást és hazautazást a vállalat biztosítja, ugyanis 80 km távolságra van a munkahely városunktól. A lakosság tehát megpróbálja kihasználni a környező városok nyújtotta lehetőségeket, sajnos azonban a gyermekes családok nehezen tudják megoldani, hogy a szülők mindegyike, vagy akár csak az egyik tagja eljárjon más településre dolgozni. Az utazás és a munkaidő együttesen sok esetben meggátolják a gyermekek megfelelő gondozását, ellátását.

e) fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen; képzéshez, továbbképzéshez való hozzáférésük

Erre vonatkozó információk nem állnak rendelkezésre, de a tapasztalatok azt mutatják, hogy a fiatalok nagyobb városokban, elsősorban Debrecenben tudnak olyan képzésben részt venni, amely megkönnyíti a munkaerő-piacon történő elhelyezkedésüket. Lehetőséget biztosítanak továbbá a Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Balmazújvárosi Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztálya által szervezett képzések, a GINOP-6.1.1 Alacsony végzettségűek és közfoglalkoztatottak képzése elnevezésű program keretén belül, mely program

lehetőséget biztosít a 25 évesnél fiatalabb korosztály, valamint a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkező közfoglalkoztatottak foglalkoztatási esélyének növelésére. A programban a 2017-es évben bolti eladó képesítést, állatgondozó képesítést, parkgondozó képesítést szereztek a résztvevők.

f) munkaerő-piaci integrációt segítő szervezetek és szolgáltatások feltérképezése (pl. felnőttképzéshez és egyéb munkaerő-piaci szolgáltatásokhoz való hozzáférés, helyi foglalkoztatási programok)

Az önkormányzat vezetősége törekszik arra, hogy a lakosság, a vállalkozások megismerjék lehetőségeiket, ennek érdekében tájékoztató fórumokat szerveznek, sajnos azonban a tapasztalatok azt mutatják, hogy az érdeklődés elenyésző. Helyi foglalkoztatást elősegítő program a közmunka program, mely a c) pontban került részletesebb kifejtésre. Sajnos a munkalehetőség kevés a településen, a 2009-es évben kistérségi szinten került megvalósításra egy nagyobb projekt, a „A Balmazújvárosi Kistérség településein élő aktív életkorúak foglalkoztatási esélyeinek javítása” címmel. A projekt részletesebb kifejtése a 2.2-es pontban található.

g) mélyszegénységben élők és romák települési önkormányzati saját fenntartású intézményekben történő foglalkoztatása

Erre vonatkozó adat nem áll rendelkezésre, a közfoglalkoztatás keretén belül az ő foglalkoztatásuk is megoldott.

h) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

A fejezetre vonatkozó jogi szabályozás szerint a helyi önkormányzat az Ft. 8. §-a értelmében külön törvényben meghatározott foglalkoztatási feladatainak ellátása során

- a) közfoglalkoztatást szervez,
- b) figyelemmel kíséri a helyi foglalkoztatási viszonyok alakulását,
- c) döntéseinek előkészítése, valamint végrehajtása során figyelembe veszi azok foglalkoztatáspolitikai következményeit,
- d) az állami foglalkoztatási szerv működési feltételeihez és fejlesztéséhez támogatást nyújt.

A helyi önkormányzat a Mtv. 15. §-a szerint feladat- és hatásköreinek ellátása során – törvényben meghatározott módon és mértékben – biztosítja a közfoglalkoztatási jogviszonyban lévő személy feladatellátásba történő bevonását.

Az Ebktv. fenti paragrafusai rögzítik, hogy egyenlő bánásmód követelményének sérelmét jelenti különösen, ha a munkáltató a munkavállalóval szemben közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetést alkalmaz pl. a munkához jutás során, a munkához jutás felvételi eljárása keretében, stb.

Előfordulnak olyan speciális helyzetek, amikor indokolt, hogy a munkáltató különbséget tegyen helyzetük, tulajdonságuk, jellemzőjük alapján a munkavállalók között, ezért az Ebktv. értelmében nem minősül az egyenlő bánásmód követelménye megsértésének, ha az a munka jellege vagy természete alapján indokolt, az alkalmazásnál számba vehető minden lényeges és jogszerű feltételre alapított arányos megkülönböztetés. A 23. § biztosítja annak a lehetőségét, hogy törvény, kormányrendelet, illetve kollektív szerződés a munkavállalók meghatározott körére – a foglalkoztatási jogviszonnyal vagy a munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonnyal összefüggésben – eltérjen az egyenlő

bánásmód követelményétől, amennyiben ennek célja valamely hátrányosabb helyzetű csoporttal kapcsolatban előnyben részesítési szabályok meghatározása, pozitív diszkrimináció alkalmazása.

A jogi szabályozásnak megfelelően a településen nem tapasztalható hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén, illetve konkrét, kimutatható adat nem áll rendelkezésre arra vonatkozóan, hogy ilyen történt-e városunkban.

3.3 Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

A működő szociális ellátórendszer bemutatása

Tiszacsege Város Önkormányzata a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény alapján biztosítja a különböző szociális ellátásokat.

A törvény megalkotása óta eltelt időszakban az ellátások iránti igény dinamikus növekedést mutat, a tendencia hátterében a társadalom egyes rétegeit érintő kedvezőtlen változások állnak. Ezzel egyidejűleg a szociális kiadások súlya is jelentős mértékben emelkedett.

Az Szt. 25. §-a és 47. §-a alapján a szociálisan rászoruló személyek részére a következő pénzbeli és természetbeni ellátási formák adhatók:

- **Pénzbeli ellátások:**

A törvény értelmében szociális rászorultság esetén a jogosult számára

a) a járási hivatal

aa) időskorúak járadékát,

ab) foglalkoztatást helyettesítő támogatást,

ac) egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatást,

ad) ápolási díjat, kiemelt ápolási díjat, emelt összegű ápolási díjat állapít meg,

b) a képviselő-testület – az e törvényben és a települési önkormányzat rendeletében meghatározott feltételek szerint – települési támogatást állapít meg

- Egyes szociális rászorultságtól függő pénzbeli ellátások egészben vagy részben természetbeni szociális ellátás formájában is nyújthatók, így lakásfenntartási támogatás, rendkívüli települési támogatás, temetési segély
- Természetbeni ellátás továbbá a köztemetés, közgyógyellátás, egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság, adósságkezelési-szolgáltatás.

A pénzbeli támogatásoknál megállapítható, hogy a legnagyobb összeget a rendszeres jellegű segélyekre fizeti ki az önkormányzat.

A pénzbeli és természetbeni támogatásokat döntésre a Polgármesteri Hivatal Szociális Irodája készíti elő.

A lakhatáshoz kapcsolódó rendszeres kiadások viseléséhez nyújtott települési támogatás a szociálisan rászoruló háztartások részére a háztartás tagjai által lakott lakás, vagy nem lakás céljára szolgáló helyiség fenntartásával kapcsolatos rendszeres kiadásai viseléséhez nyújtott hozzájárulás. A polgármester, átruházott hatáskörben a villanyáram és a vízfogyasztás, költségeihez lakásfenntartási települési támogatást nyújt.

Lakásfenntartási települési támogatásban részesülők száma

	lakásfenntartási támogatásban
2008	400
2009	469
2010	449
2011	650
2012	751
2013	761
2014	756
2015	583
2016	463
2017	402

Forrás: TelR, Önkormányzat

Közfogyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma

	közfogyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma
2008	226
2009	248
2010	255
2011	279
2012	368
2013	249
2014	240
2015	201
2016	207

Forrás: TelR

3.4 Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

Az ENSZ Gazdasági, Szociális és Kulturális Jogok Bizottsága (General Comment No. 4, the UN Committee on Economic, Social and Cultural Rights) 1991-ben egy indoklást adott ki, melyben értelmezte a megfelelő lakás fogalmát, amely bármely ország lakáspolitikájának kiinduló pontja kell, hogy legyen. Ez a következő elemeket tartalmazta:

1. a lakhatás jogi biztonsága, azaz védelem az erőszakos kilakoltatás ellen;
2. alapszolgáltatásokhoz és infrastruktúrához való hozzáférés (ivóvíz, energia, szennyvízcsatorna, fűtés, világítás, stb.);
3. megfizethetőség (a lakhatással kapcsolatos költségeknek olyan szinten kell lennie, hogy más alapvető szükséglet kielégítését vagy megszerzését ne veszélyeztesse);
4. lakás alapvető minőségi és mennyiségi elemei (alapterület, fűtés, stb.);
5. biztosítani kell az elesett csoportok lakáshasználatának lehetőségét (idősek, gyerekek, mozgáskorlátozottak, halálos betegek, HIV fertőzöttek, természeti katasztrófák áldozatai, stb.);
6. elhelyezkedés (a megfelelő lakásnak olyan helyen kell lennie, amely lehetővé teszi a munkába járást, valamint egészségügyi szolgáltatás, iskola, és egyéb szociális szolgáltatások igénybe vételét);
7. kulturális megfelelés (a lakás megépítési módjának és az építéshez használt

anyagoknak alkalmasnak kell lennie a kulturális identitás és különbözőség kifejezésére). Az ezen tényezőknek meg nem felelő lakásokat tekintjük elégtelen lakhatási feltételeknek.

a) bérlakás-állomány

b) szociális lakhatás

c) egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok

A lakásállomány a vizsgált négy évben közel azonos, kimagasló növekedés és csökkenés sem tapasztalható. A település rendelkezik egy 8 lakásos bérlakás együttesel, melyek közül valamennyi összkomfortos. Tiszacsegén szociális bérlakás nincs, a lakásproblémával és anyagi nehézségekkel küzdő családok számára a lakhatás megoldása gyakorta nehézségekkel jár, bár ez nem azt jelenti, hogy a probléma kezelésére nem talál megoldást az Önkormányzat, az egyedi eseteket vizsgálva.

A lakásépítés mértéke 1994-ig folyamatosan csökkent, majd a szociálpolitikai kedvezmények 1995. évi korrekcióját követően újra nőtt 1998-ig. E téren az 1994. és 1998. éveket tartjuk a mélypontnak, amikor csak 10, illetve 11 lakás épült. Jelenleg is mélypontnál tart a lakásépítés, ennek egyik oka a 2008 óta tartó gazdasági recesszió. Ma az új házat építők meglehetősen eltérő, sokszor sajnos már nem a térségre jellemző megjelenésű, hanem amerikai, vagy mediterrán típusú épület iránti igénytel fordulnak a tervezőkhöz. A városrendezési, utcaféképi elvárások megfogalmazása, helyi szabályozása emiatt is egyre fontosabb. A városba érkező ideiglenes lakosok száma nem jelentős, azonban az idegenforgalom fejlődésének jelei mutatkoznak mind a fürdő, mind a fizető vendéglátóhelyek számának emelkedése területén. A népsűrűség a városközpontban a legnagyobb. A város pereme felé haladva egyre inkább csökken a népsűrűség. A tulajdon viszonyok eloszlása hasonló az országos átlaghoz. A lakások túlnyomó többsége magántulajdonban van (2101 db) az összes lakásszám csupán 0,01 százaléka önkormányzati tulajdonú bérlakás. 0,01 lakás van egyéb, minden bizonnyal valamilyen cég tulajdonában. A városban 2010-ben 2098 lakás volt, valamennyi komfortos és mintegy 60%-uk összkomfortos. A lakások 9,6%-a komfort nélküli, ezekben nincs fürdőszoba. Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény értelmében a településrendezés során figyelemmel kell lenni arra, hogy a rendezés az érintett lakosság életkörülményeiben, értékrendjében és szociális helyzetében hátrányos következményekkel ne járjon. Ennek érdekében biztosítani kell az emberhez méltó környezet folyamatos alakítását, értékeinek védelmét.

e) lakhatást segítő támogatások

Lakhatást segítő támogatás a lakásfenntartási települési támogatás, melyet a szociális ellátások rendjéről szóló 6/2015. (II.27.) önkormányzati rendelet szabályoz.

f) eladósodottság

A gazdasági válság és a hitelek bedőlése Tiszacsegén is sok család lakhatási nehézségét okozta, hiteleiket nem tudják fizetni, helyzetüket kilátástalannak tartják.

Komoly probléma az eladósodás, különösen a hátrányos helyzetű, munkájukat elvesztő vagy alacsony jövedelmű, idős, vagy több gyermekes családoknak. Ez a réteg veszítheti el a lakását, válhat hajléktalanná leginkább, vagy náluk kapcsolják ki fizetés hiányában a közszolgáltatásokat.

g) lakhatás egyéb jellemzői: külterületeken és nem lakóövezetben elhelyezkedő lakások, minőségi közszolgáltatásokhoz, közműszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez való hozzáférés bemutatása

Külterületeken és nem lakóövezetben elhelyezkedő lakásokkal nem rendelkezik a település, a lakosok hozzá tudnak férni a minőségi közszolgáltatásokhoz, közműszolgáltatásokhoz.

Helyi buszjárata nincs a településnek. A helyközi közlekedés buszközlekedéssel megoldható, a vonatközlekedés 2009-es évi megszűnése óta vonatpótló buszok is bevonásra kerültek a megfelelő, zökkenőmentes utazás érdekében.

3.5 Telepek, szegregátumok helyzete

Az anti-szegregációs terv elkészítéséhez kidolgozott útmutató nyomán szegregátum az a településrész, ahol az alacsony státuszú lakosság - az aktív korú népességben belül a legfeljebb 8 osztályos iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők - aránya meghaladja az 50%-ot.

Tiszacsegén a szegregátumok helyzete a városi Integrációs Városfejlesztési Stratégia kutatási adatainak és megállapításainak megfelelően, azzal összhangban kerül bemutatásra.

A város leromlott részeinek, szegregátumainak lehatárolása a Városrehabilitációs Kézikönyvben meghatározott ún. szegregációs mutatók alapján történt. A Kézikönyvben foglaltak szerint azon területek nyilvánulnak szegregátumnak, ahol a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül eléri, illetve meghaladja az 50%-ot. A szegregációs mutató a 2001-es népszámlálási adatokból állítható elő.

a) a telep/szegregátum mint lakókörnyezet jellemzői (kiterjedtsége, területi elhelyezkedése, megközelíthetősége, lakásállományának állapota, közműellátottsága, közszolgáltatásokhoz való hozzáférés lehetőségei, egyéb környezet-egészségügyi jellemzői stb.)

b) a telepen/szegregátumokban élők száma, társadalmi problémák szempontjából főbb jellemzői (pl. életkori megoszlás, foglalkoztatottsági helyzet, segélyezettek, hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya, stb.)

c) szegregációval veszélyeztetett területek, a lakosság területi átrendeződésének folyamatai

Mutató megnevezése	1. szegregátum	2. szegregátum
Legfeljebb általános iskola 8 osztályával rendelkezők aránya a 15-59 éves népesség körében	76,9	78,8
Felsőfokú végzettségűek aránya a 25 év feletti népesség körében	0,7	1,2
Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya	67,3	72,0
A gazdaságilag nem aktív népesség aránya az akcióterületi lakónépességen belül	82,1	82,0
Munkanélküliek aránya az akcióterületen (munkanélküliségi ráta)	52,1	77,8
Tartós munkanélküliek (legalább 360 napig) aránya. (Számítás: tartós munkanélküliek száma/ munkanélküliek+foglalkoztatottak száma)	25,1	66,7
Azon aktív korúak (15-59 éves) aránya, akiknek 2001-ben a jövedelemforrásuk kizárólag állami vagy helyi támogatás volt	26,0	39,4
A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül	51,2	45,5
Az egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül	16,7	22,4
Lakónépesség száma	534	492
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya	34,3	34,0
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya	56,8	58,0
Lakónépességen belül 60- x évesek aránya	8,9	8,0

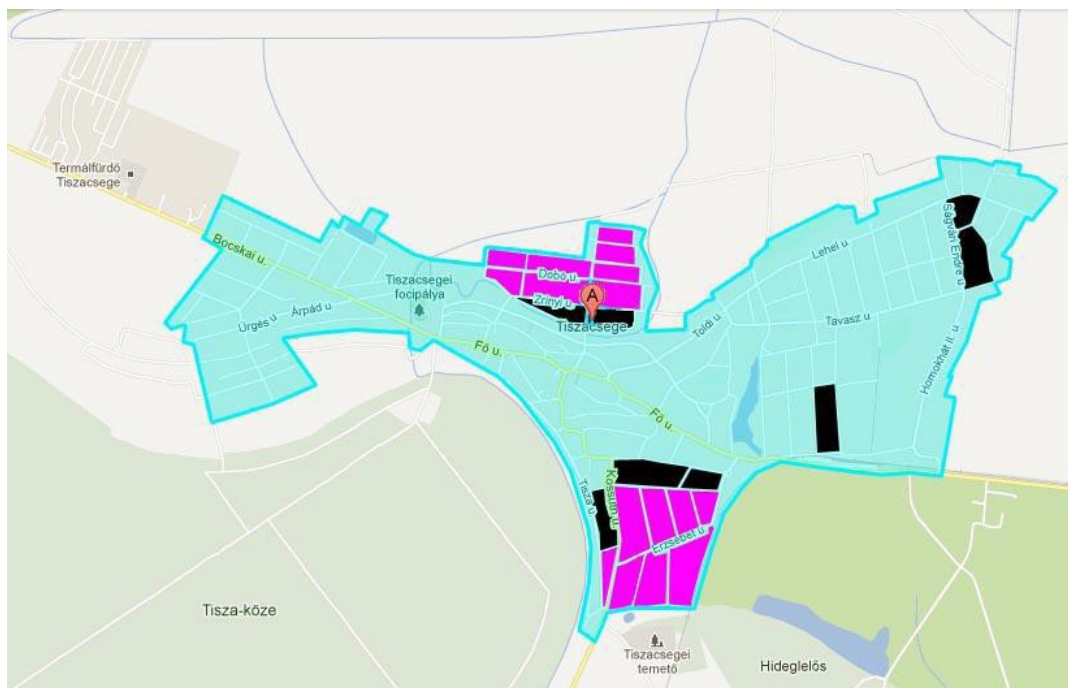
Tiszacsege Város Helyi Esélyegyenlőségi Programja

Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	76,9	78,8
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	0,7	1,2
Lakásállomány (db)	635	11
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	51,5	45,5
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	85,0	86,9
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	71,0	72,8
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	14,3	12,1
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	76,7	79,3

Forrás: IVS

A kartogram jelzi, hogy mely területek tesznek eleget a szegregátum kritériumainak (vagyis ahol a szegregációs mutató 50%, illetve a fölötti értéket vesz fel). A térkép azt is mutatja, hogy melyek azok a területek, ahol a szegregációs mutató 40% feletti, tehát még nem éri el a szegregációs mutató küszöbértékét, de erősen leromlott területnek számít. Jelmagyarázat: a szegregációs mutató térképen jelzett értékeit a következő színek jelölik: 0-39% = türkizkék, 40-49%=fekete, 50-100%=pink.

A szegregátumok elhelyezkedése a város területén belül

A kartogram olyan területeket is megjelöl, amelyek eleget tesznek ugyan a szegregációs mutató kritériumának, de az alacsony népességszámuk miatt mégsem tekinthetők valódi szegregátumoknak. A térképen jelölték azokat a területeket, amelyek 50 főnél nagyobb lakosságszámmal bírnak.

Az Integrált Városfejlesztési Stratégiában rendelkezésre álló adatok alapján Tiszacsege esetében elmondható, hogy a KSH adatai szerint két terület minősül szegregátumnak, amennyiben a 2001-es viszonyok 2009-ban is fennállnának. Egyeztetve az önkormányzat szakembereivel helyszíni terepbejárás során megvizsgálták a szociálisan segélyezettetteket és arra a következtetésre jutottak, hogy a városban két szegregátum jelölhető ki a KSH térképe szerint.

A KSH által megjelölt lehetséges szegregátumok Tiszacsegén

A többi jelölt terület esetében nem éri el a bejelentett lakosok száma az 50 főt, ahol pedig eléri, ott a helyszíni bejárás alapján semmi nem utal szegregálódásra vagy szegregátumra. A közművekkel (víz, szennyvíz, gáz, villamos energia) való ellátottság ezeken a területek megfelelő. Az itt élő emberek a pénzübeli szociális ellátásban sem jelennek meg kiugróan nagy számban.

Az Integrált Városfejlesztési Stratégia készítése során világossá vált, hogy a városközpont északi és déli lakóterületeinek szegregált területté válásának vannak történelmi, az XIX. század éveire visszanyúló városszerkezeti okai, amelyek abban mutatkoztak meg, hogy ezek a területek a történelem során városszerkezetiileg mindig elkülönültek.

Az Északi lakóterületen a legrosszabbak a különböző szociális mutatók, különösen nagy eltérés mutatkozik az iskolázottságban, a gazdasági aktivitásban, a lakások minőségi mutatóiban. A táblázatból látható, hogy a szegregált terület eléri a szociális rehabilitáció küszöbértékeit. Az itt élők 76,9%-a csupán általános iskolai végzettséggel rendelkezik, ami tovább rontja a munkába állás esélyeit. A lakóterületen nagyon kevés felsőfokú végzettségű lakos él, ami a jövő szempontjából azért kedvezőtlen, mert roma értelmiséggel a társadalmi integráció eredményesebb lenne. A táblázatból jól látszik, hogy erősen leromlott állapotú területről van szó, hiszen a lakásállomány közel 90%-a nem komfortos.

A szegregált terület a belvárostól és a turisztikai szempontból jelentős fürdőtől nem messze, két oldalról családi házas övezettel, a harmadik oldalról pedig a Városközponttal határolt. A KSH által közölt információk alapján Tiszacsegén két olyan szegregátum található, amely 100 fő feletti lakosság számmal rendelkezik. A többi megjelölt terület a legfrissebb önkormányzati adatok szerint azonban még az ötven főt sem éri el. Az említett városrészek azonban olyan, erősen szegregált területek, ahol a gazdasági és társadalmi problémák egymást erősítő komplex rendszere határozza meg a lakóterületszerű környezetben élők kilátásait. A kirekesztettség komponensei a szegénység, az alacsony jövedelem és iskolai végzettség, a munkaerőpiacra való bejutás lehetetlensége, a gyenge vagy hiányzó társas támogatórendszer, a területi és szomszédsági hatások, a szolgáltatásokhoz való hozzáférés egyenlőtlensége.

Lakáskörülmények

A szegregátum lakosainak döntő többsége roma származású. A lakóterületen található házak többsége az ötvenes években épült szoba-konyhás, éléskamrával ellátott épület, a WC-k a csatornázás hiánya miatt az udvarban voltak találhatóak. A saját tulajdonú lakásokban élőknek a felújításra, tereprendezésre nincs anyagi forrásuk. A lakóterület felszámolása nem lehetséges, a magántulajdonban lévő lakások értéke olyan alacsony, hogy az érte kapott összegből az itt élők nem tudnának másikat vásárolni, cserelakással pedig nem rendelkezik az önkormányzat. A lakosok 16,7%-a szoba-konyhás lakásban él. A lakások alacsony komfortfokozatúak, sok lakásban – annak ellenére, hogy az önkormányzat rendszeres lakásfenntartási támogatással segíti a rászorulókat – a fizetési kötelezettség elmulasztása miatt a szolgáltató kikapcsolta a villanyt. Az összes lakás csupán 50%-ában építették ki a mellékhelyiséget. A többi lakás lakói a házak mellett kialakított latrinákat használják. A KSH 2001-es adatai szerint a komfort nélküli, félkomfortos és szükségülakások aránya a lakott lakásokon belül 51,5% volt. A lakáskörülményeket nagyban rontja, hogy a viszonylag szűk alapterületű lakásokba a bentlakók nagyszámú rokonságukat fogadják be. Az illegálisan értékesített lakásbérleti jogok következményeként és az állami lakásépítési támogatások kapcsán kialakult helyzet

miatt a bérbeadók részéről a kilakoltatás veszélye is fennáll. Az elvándorlás nem jellemző, a lakók tartós bérletre rendezkedtek be. Arról, hogy a bérlakások hány százalékában élnek romák, nincs adata az önkormányzatnak, viszont az itt élők többsége halmozottan hátrányos helyzetű, körükben igen nagyfokú az alulképzettség, magas a munkanélküliség, rossz szociális körülmények jellemzik a családok többségét. Azt is látni kell azonban, hogy helyzetükön kizárólag szociális támogatások nyújtásával segíteni nem nagyon lehet. Társadalmi, komplex programra van szükség, amelyben a szociális segítségnyújtáson túl, az oktatást, a foglalkoztatást, az egészségügyet és a lakáskörülmények javításának elősegítését érintően vállal szerepet az önkormányzat is. A szegregált lakóterületen hangsúlyosabb szociális beavatkozásokra van szükség. E leszakadt, kirekesztődött állapot a rendszerváltást követő másfél évtizedben elmélyült, amely állapotból az ott élők – érthető módon – önerőből nem tudtak kitörni. Ezzel párhuzamosan hiányoztak azok a komplex programok és eszközök, amelyek elsősorban ezen csoport társadalmi (munkaerő-piaci, oktatási, lakhatási) integrációját, reintegrációját célozta volna meg. A társadalmi kirekesztődés, a több mint egy évtizedes tartós munkanélküliség csökkentése csak átgondolt és koherens, következetesen alkalmazott és végig vitt programokkal, célzott adekvát intézkedésekkel valósíthatók meg, amelynek feltétele az érintettek együttműködése is.

Infrastrukturális ellátottság

A területen a közművel való ellátottság összességében megfelelő, a víz és az elektromos hálózati gerincvezeték rendszer teljes mértékben, a szennyvíz gerinc-vezeték néhány utca kivételével kiépített, azonban sok utcában nincs gázvezeték. Mindezek a szolgáltatások a privatizáció óta csak azon területeken épülnek ki, amelyeken a fizetőképes kereslet biztosítható. A közüzemi költségek miatt a gerinchálózatra történő bekötés nagyon sok lakás esetében nincs megoldva, a tartozások miatt pedig sok lakásban szüneteltetik a szolgáltatásokat, a villanyórát is több helyen leszerelte a szolgáltató. Tiszacsege városban a személyszállítás kötelezően igénybe veendő közszolgáltatás. A szegregált terület nagy részén azonban az önkormányzat – figyelembe véve az itt élők nehéz anyagi helyzetét – csoportos és térítésmentes konténeres személyszállítást biztosít. Ezen feltételek biztosítása ellenére az utcák és utcavégek rendszeresen elszemetesednek, az illegálisan felhalmozódott hulladékot az önkormányzat saját költségén számolja fel évenként 2-3 akció keretében. Az utcákban elhelyezett konténerek számát és az ürítések gyakoriságát igény szerint felül kell vizsgálni.

Az utcai közkifolyóként működő kutak a vonatkozó közegészségügyi szabályoknak megfelelő darabszámban állnak a lakosság rendelkezésére. Az önkormányzat a közkifolyók számát nehéz gazdasági helyzetére való tekintettel nem kívánta növelni.

Az utak kiépítettsége a területen alacsonyabb, mint a városi átlag. Az utak burkolattal történő ellátása összefügg azzal az önkormányzati rendelettel miszerint csak ott támogatott az út aszfaltozása, ahol már ki van építve a teljes közmű, és a lakók – akár több hónapos kamatmentes részletfizetési lehetőséggel is – hozzájárulnak az út megépítéséhez. A részben kiépítetlen úthálózat problémát jelent az idősek és a rászorultak esetében, mivel csapadékos időben a mentő vagy egyéb gépjármű nem tudja megközelíteni az egyes utcákat. A házak előtti területek kezelése más városrészekhez képest rendkívül elhanyagolt. Ennek következménye, hogy a vízelvezető árkok eltűntek, a csapadékvíz elvezetése és szikkasztása nem megoldott.

A kereskedelmi üzletek száma ezer lakosra 2 db a városi 5-höz, a vendéglátóhelyek

száma ugyan megfelel a városi átlagnak, de ezek az egységek rendkívül alacsony színvonalúak.

Közzolgáltatásokhoz való hozzáférés

A közzolgáltatásokhoz való hozzáférés Tiszacsegén biztosított. Az óvodáskorúakat tekintve az Önkormányzat minden igényt ki tud elégíteni. Az általános iskolai korosztályt tekintve a tiszacsegei gyerekek a város iskolájában tanulhatnak integrált oktatás keretein belül.

Közlekedési lehetőségek

A város tömegközlekedést nem működtet. A lakosok a város kis területi kiterjedtsége miatt valamennyi funkciót könnyen el tudnak érni, akár gyalogosan. A városon áthaladó távolsági buszok megállóhelyei a szegregátumhoz közel helyezkednek el.

3.6 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

E fejezet jogszabályi környezetét az alábbiak szerint foglalhatjuk össze:

Az 1997. évi CLIV. törvény előírja, hogy a települési önkormányzat az egészségügyi alapellátás körében gondoskodik:

- a) a háziiorvosi, házi gyermekorvosi ellátásról,
- b) a fogorvosi alapellátásról,
- c) az alapellátáshoz kapcsolódó ügyeleti ellátásról,
- d) a védőnői ellátásról,
- e) az iskola-egészségügyi ellátásról.

A települési önkormányzat a környezet- és település-egészségügyi feladatok körében gondoskodik

- a) a köztisztasági és településtisztasági feladatok ellátásáról,
- b) biztosítja a rovarok és rágcsálók irtását,
- c) folyamatosan figyelemmel kíséri a település környezet-egészségügyi helyzetének alakulását és ennek esetleges romlása esetén – lehetőségeihez képest – saját hatáskörben intézkedik, vagy a hatáskörrel rendelkező és illetékes hatóságnál kezdeményezi a szükséges intézkedések meghozatalát,
- d) együttműködik a lakosságra, közösségekre, családi, munkahelyi, iskolai színterekre irányuló egészségfejlesztési tevékenységekben, valamint támogatja és aktívan kezdeményezi ezeket.

Egészségi állapot

Az életminőséget, az egészségi állapotot az egészségügyi rendszer strukturális és funkcionális elemei mellett az életmód, a kultúra számos egyéb tényezője befolyásolja:

- Fogyasztói szokások alakulása, az életmód, egészségipar előtérbe kerülésével,
- Értékek, normák, szokások, hagyományok szerepe a családok, háztartások életében az életmód, egészségmagatartás területén,
- A sport, testkultúra, életmód fejlesztését célzó civil szerveződések, intézmények, szolgáltatások elérhetősége a társadalom különböző csoportjai számára.

Az egészségi állapot, és az egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférés alapvető összetevője a szociális helyzet. Ennek értelmében a szociális ellátások jelentős része közvetlen hatással van az életminőségre és egyben az egészségi állapotra, de közvetett hatás minden esetben bizonyítható, hiszen a szolgáltatások gyakran átfedik egymást. Az egészségügyi ellátásoknak a szorosan értelmezett hagyományos gyógyító munka mellett az egészségmegőrzés feladataiból is részt kellene vállalnia. Fontos feladata lenne nemcsak az egészségügyi szakembereknek, de a munkáltatóknak, egyéb szervezeteknek, sőt a település lakosságának is az egészséges életmódra, az egészségi állapotra való odafigyelés, a megelőzés. Apró lépések történnek Tiszacsegén is a lakosság egészségi állapotának prevenciós jellegű befolyásolására, azonban átütő, minden réteget megtaláló program nem került bevezetésre. Jó példák mutatkoznak az oktatási intézményekben a különböző táplálkozási módok ismertetésére, a testmozgásra ösztönző foglalkozásokon, illetve a gyermekek étkeztetésében résztvevő konyhák étlapjainak összeállításakor. Mindezen erőfeszítések ellenére hasonlóan az országos helyzethez, a tanulók 30%-ának túlsúlyosságát, valamint 34%-uk mozgásszervi rendellenességét mutatják a 10-14 éves korú gyermekekről szóló felmérések. A felnőtt és az idősebb korosztályt már a felvett szokások, a beállítódások, az életmód, a kultúra nagyban befolyásolják egészségi állapotának kialakulásában. Tiszacsege lakosságának helyzetértékeléséhez összegyűjtött adatok azt mutatják (IVS 2012), hogy szoros összefüggés van az életkor, az iskolai végzettség, a havi háztartási jövedelem nagysága, valamint az egészségi mutatók és az egészségügyi ellátó rendszer igénybevételeének gyakorisága között. Az egészségügyi alapellátás mutatói szerint a gyermekek és serdülőkorúak a felnőttekhez hasonló gyakorisággal fordulnak háziorvoshoz. A szakellátások tekintetében az utóbbi 3 év adatai alapján nőtt a neurológiai és a sebészeti–traumatológiai szakellátások betegforgalma, a fogászati ellátásokon megjelentek számában viszont csökkenés tapasztalható. Magyarországon, így szűkebb környezetünkben is az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat adatai szerint az összes betegségteher több mint 30%-át mindössze öt kockázati tényező okozza: a dohányzás, az alkoholfogyasztás, az elhízás, a magas vérnyomás és a magas koleszterinszint. Az egészséges életmód elterjedése, az előző okok kiküszöbölése rendkívüli mértékben javíthatja a lakosság egészségét. Jelenleg azonban a lakosság életmódja kedvezőtlen, részben ez magyarázhatja a rossz halálozási és megbetegedési statisztikákat. Az egyik leginkább egészségkockázatot jelentő életmódbeli tényező, a dohányzás Tiszacsegén igen gyakori. A dohányzók aránya sajnálatos módon nőtt, a napi rendszerességgel cigarettázók aránya szintén magasabb az előző évi adatoknál. A dohányosok aránya a fiatalok körében a legmagasabb. A fiatal nők harmada és a fiatal férfiak közel 50%-a dohányzik. Az alkohol fogyasztás is számos betegség kialakulásában játszhat szerepet, sőt közvetlen vagy közvetett módon halálhoz is vezethet. Az elhízás a keringési és egyes daganatos betegségek, cukorbetegség valamint csontritkulás kialakulásában jelentős szerepet játszhat. A 25-65 év közötti korosztály körében az évente szükséges vérnyomásmérés, szükség szerint a gyógyszeres kezelés kiválasztása a szívinfarktus és szélütés megelőzésének legfontosabb eszköze. Tiszacsegén a vérnyomásmérés folyamatos biztosítása a háziorvos feladata. A lakosság körében is egyre többen rendelkeznek vérnyomásmérő készülékkel. Túlsúlyos vagy elhízott a felnőttek több mint fele, de egyre inkább fenyegeti a gyerekeket is ez a kockázati tényező. Az elhízás visszavezethető a lakosság táplálkozási ismereteinek hiányossága, valamint jövedelmi helyzete. A testmozgásnak az egészségi állapotra kifejtett pozitív hatása ma már széles körben elfogadott: csökkenti a szív-, és érrendszeri megbetegedések előfordulási gyakoriságát, valamint hatékony preventív tényező az agyi infarktus, a magas vérnyomás, a cukorbetegség, az elhízás, a csontritkulás, a szorongás és a depresszió megelőzésében.

A kor előrehaladtával, mind a férfiak, mind a nők esetében jelentősen csökken a rendszeres testmozgás gyakorisága. Az életkortól függetlenül a felnőtt férfiak esetében a rendszeres mozgás gyakoribb, mint a nők körében. Tiszacsegén a versenysportokat, főként a labdajátékokat művelőkön kívül gyermek és felnőtt öntevékeny csoportok működnek többféle testmozgás gyakorlására. Ezek nagy részét is főként a férfiak űzik, azonban az utóbbi években a hölgyek is egyre aktívabban kapcsolódnak be a különböző sportrendezvények programjaiba. Tiszacsegén egyre több fiatal érintve és egyre nagyobb számban jelennek meg, és nehezítik életünket a nem fertőző krónikus megbetegedések. Napról napra több bizonyíték szól amellett, hogy ezek a megbetegedések a szervezet nem rendeltetésszerű használatának, túlterhelésének, karbantartatlanságának, szennyezésének következményei. Az iskolaorvosi vizsgálatok szerint a gyerekeknél leggyakoribbak a csont, izom, kötőszövet elváltozásai, táplálkozási zavarok, mentálhigiénés zavarok. Nagy jelentősége miatt kiemelkedő továbbá a magas vérnyomás és az asztma. Az elmúlt 10 évben megduplázódtak a fiatalok gerincbetegségei. Ma a gyerekek és fiatalok 34%-a mozgásszervi rendellenességben szenved. Sajnálatos módon a középiskolások körében egyre többen szeszital fogyasztók, dohányzók. A rászakas egyre fiatalabb korban történik, ezért a dohányzás és alkohol által okozott betegségek is egyre fiatalabb korban jelentkeznek. A gyermekkori hatások, a szocializáció meghatározó az egészséges életvezetés és magatartás kialakításában. Valamennyi közoktatási intézmény a figyelem felkeltése céljából szervez különféle programokat a helyes táplálkozás, a helyes életmód bemutatására.

Szociális ellátás

A szociálisan rászorultak részére a személyes gondoskodást az állam, valamint az önkormányzatok biztosítják. A Szt. értelmében a személyes gondoskodás magában foglalja a szociális alapszolgáltatásokat és szakosított ellátásokat.

Szociális alapszolgáltatások: falugondnoki és tanyagondnoki szolgáltatás, étkeztetés, házi segítségnyújtás, családsegítés, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, közösségi ellátások, támogató szolgáltatás, utcai szociális munka, nappali ellátás.

Személyes gondoskodás körébe tartozó szakosított ellátások: az ápolást, gondozást nyújtó intézmény, a rehabilitációs intézmény, a lakóotthon, az átmeneti elhelyezést nyújtó intézmény, az egyéb speciális szociális intézmény.

Az Ebktv. rendelkezése értelmében az egyenlő bánásmód követelményét érvényesíteni kell a társadalombiztosítási rendszerekből finanszírozott, továbbá a szociális, illetve gyermekvédelmi pénzübeli és természetbeni, valamint személyes gondoskodást nyújtó ellátások igénylése és biztosítása, a betegségmegelőző programokban és a szűrővizsgálatokon való részvétel, a gyógyító-megelőző ellátás, a tartózkodás céljára szolgáló helyiségek használata, az ételmezési és egyéb szükségletek kielégítése során. Az egyenlő bánásmódhoz való jog magában foglalja különösen az azonos egészségügyi intézmények használatának, az ugyanolyan színvonalú és hatékony, illetőleg nem magasabb kockázattal járó gyógykezelésben, valamint betegségmegelőző programokban (szűrővizsgálatokban) való részvétel jogát.

a) az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz, szakellátáshoz való hozzáférés

Az egészségügyi ellátórendszer jól működik a településen. Az egészségügyi

alapellátásban 2 háziorvos-3 körzetben, 1 házi gyermekorvos, illetve 2 fogorvos dolgozik. Tiszacsegén működik a központi orvosi ügyelet, ahonnan a két szomszédos település, Újszentmargita és Egyek lakosságának sürgősségi egészségügyi ellátása is megoldott.

A kistérség viszonylag fejlett egészségügyi hálózattal rendelkezik, annak ellenére, hogy kórház egyik településen sem található. Kórházi kezelést ezért a kistérség lakosai csak Debrecenben kaphatnak (területileg legközelebb) a Megyei Kenézy Gyula Kórházban, illetve a Debreceni Orvostudományi Egyetemen. Mentőállomás Balmazújváros és Egyek településeken működik. Az egészségügyben dolgozók szakmailag képzett szakemberek. A privatizációs folyamat jelentősen előrehaladott az egészségügy területén, hiszen a házi felnőtt és gyermekgyógyászat, valamint a szakorvosi rendelés szinte minden területe privatizált. Az egészségi állapotot másodsorban befolyásoló környezeti tényezők alakítása során a kistérség önkormányzatai figyelemmel vannak a lakóhelyi környezet –elsősorban a levegő és a víz- szennyeződéseinek csökkentésére, a munkahelyi ártalmak mérséklésére, továbbá a társadalmi környezet lehetőség szerinti olyan átalakítására, amely elősegíti a lakosság egészségének fejlesztését, a betegségek megelőzését. Ennek során messzemenően figyelembe veszik az Európai Unió országaiban kialakult előírásokat. Önkormányzataink fejlesztési koncepciójukban és éves fejlesztési keretük terhére a környezeti ártalmak csökkentése végett céltámogatási pályázat útján korszerűsítik csatorna- és szennyvízhálózatukat.

Tiszacsege és a térség (Balmazújváros, Egyek, Újszentmargita, Hortobágy, valamint az e területen fekvő tanyatelepülések) lakosainak egészségügyi ellátását a Balmazújvárosi Városi Egészségügyi Szolgálat Nonprofit Kft. , valamint a polgári PÉTEGISZ Zrt. Végzi. Balmazújvárosi Városi Egészségügyi Szolgálat Nonprofit Kft.

A balmazújvárosi térség lakosainak száma kevéssel több, mint 30. 000 fő. A lakosság egy része halmozottan hátrányos helyzetű, rossz anyagi körülmények között élő, a nyugdíjasok és rokkantnyugdíjasok aránya is magas.

Kiemelkedő fontosságú, hogy a terület lakosai számára, az egészségügyi ellátások, különösen a járóbeteg szakellátás, lehetőség szerint helyben kerüljenek megszervezésre, a lehető legkevesebb utazással.

Az Intézmény működtetésében álló balmazújvárosi Rendelőintézetben folyik a térség járóbeteg ellátásának jelentős része.

Járóbeteg szakellátás feladatai:

- megelőző tevékenység
- az egyes betegek gyógykezelése, szakorvosi gondozása ideértve az otthoni szakápolás elrendelését és a rehabilitációt is
- szakorvosi konzíliumok elvégzése, szükség szerint a beteg otthonában
- speciális szakmai diagnosztikus, illetve terápiás háttér szükségessége esetén a beteg – vizsgálatát követően – más járóbeteg szakrendelésre vagy szakambulanciára történő beutalása
- a járóbeteg szakellátás kompetencia körébe tartozó olyan egyszeri vagy kúraszerű beavatkozások végzése, amelyeket követően meghatározott idejű megfigyelés szükséges
- intézeti háttért igénylő ellátás szükségessége esetén a betegek fekvőbeteg gyógyintézetbe történő beutalása

PÉTEGISZ Zrt. (Polgár és Térsége Egészségügyi Központ Nonprofit Kft.)

A Tiszacsege, Folyás, Görbeháza, Polgár, Tiszadob, Tiszagyulaháza, Újszentmargita, Újtikos településeken élők járóbeteg szakellátása a Térségi Járóbeteg Szakellátó Központban zajlik.

Járóbetegellátás területei:

- Általános röntgen diagnosztika
- Ultrahang diagnosztika, szülészeti-nőgyógyászat
- Terhesgondozás
- Szemészet
- Belgyógyászat
- Sebészet
- Ortopédia
- Kardiológia
- Neurológia
- Fül-orr-gégegyógyászat
- Pszichiátria
- Reumatológia és fizioterápia
- Bőrgyógyászat és nemibeteg-ellátás
- Urológia
- Csecsemő- és gyermekgyógyászat

A Balmazújvárosi kistérség részéről az egészségügyi helyzetet értékelve elmondható, jelenleg megfelelő, jó színvonalú egészségügyi ellátásban részesülnek az itt lakók. Az ellátáshoz szükséges személyi és tárgyi feltételek adottak. Ennek ellenére az itt élők életkora a születéskor várható érték alatt van, mivel sokan csak akkor mennek el az orvoshoz, amikor már az egyébként gyógykezelhető betegség már nem gyógyítható. Ennek oka a magyar népbetegségként is ismert erős dohányzás, alkoholfogyasztás, terjedő drogfogyasztás. A betegellátás és a szociális ellátás mellett fontos a prevenció. Itt vannak kezdeményezések, de sajnos a tudatosítás, az életmódbeli változtatások gyakorlati megvalósításáig évek fognak eltelni. A változtatás szükségességét felismerték az itt élő emberek, de megvalósítását nehezítik a megélhetési nehézségek, munkanélküliség, elkényelmesedett, mozgásszegény illetve a túlhajszolt életvitel. Az egészséges életmódra tudatosan kistérségünkben nagyon kevesen töreksenek, főként az iskolai oktatásban résztvevő fiatalok, aktív sportolók körében elterjedt fogalom ez. A sportolási lehetőség pedig a településen adott, hiszen sportpálya a városban található.

b) prevenciós és szűrőprogramokhoz (pl. népegészségügyi, koragyermekkori kötelező szűrésekhez) való hozzáférés

Az Önkormányzatnak szívügye, hogy a lakosság rendszeres szűrővizsgálatokon vegyen részt, ennek érdekében rendszeresen szervezik és támogatják a nők mellrákszűrését, busszal szállítják a szűrésen részt venni szándékozó nőket. Évente mozgó tüdőszűrő állomáson végzik a tüdőszűrést a lakosság körében. Különböző szűrővizsgálatok elvégzésére került sor az elmúlt években az iskolai egészségügyi ellátás keretében, évente kétszer van fogászati szűrés is az óvodás korú gyermekektől a iskolás korosztályig.

Az egészségügyi ellátás során kiemelt feladatként lett meghatározva a gyermekek és a fiatal felnőttek preventív gondozása. A középkorú népesség körében az egészségi állapot helyreállításának, illetve romlásának megelőzését a kialakult károsodások időben történő feltárásával kell biztosítani. A társadalom periferiájára sodródott, illetve az időskorú népesség elfogadható egészségi állapotát a gondozási módszerek fejlesztésével kell biztosítani. A leggyakoribb betegségcsoportok, illetve halálokok figyelembevételével ki kell dolgozni elsősorban a keringési betegségek és a daganatos betegségek megelőzésének módszereit, az időben történő feltárásukat biztosító szűrővizsgálatok rendjét. A megelőzés nem korlátozódhat kizárólag orvosi tevékenységre, az életmódnak és szemléletváltásnak, a környezeti káros hatások csökkentésének alapvető szerepe van. Az egészségügyben a gyógyítás és a betegségek felismerése mellett elsőbbséget kell kapnia a betegségek megelőzésének, az ún. primer prevenciónak. Az egészséges életmód kialakításában az oktatás, a tömegkommunikáció, az egészségnevelés és az egészségügyi tájékoztatás szerepe jelentős. Helyi média bevonásával ezek a tájékoztatási folyamatok elindultak. Az elsődleges megelőzés prioritása mellett nagyobb hangsúlyt kell fordítani a másodlagos megelőzést szolgáló szűrőprogramok hatékonyságának fokozására. A megelőzési munka fő szervezője a Népegészségügyi Szakigazgatási Szerv, végrehajtásában a háziorvosi szolgálat és a prevenció tevékenységet végző hálózatok (iskola- és ifjúság-egészségügy, foglalkozás-egészségügy, sportorvoslás, védőnői hálózat stb.) feladata jelentős. Az egészségbiztosítási rendszer ez irányú támogatási rendszerét felül kellene vizsgálni és hatékonyabbá tenni főként a támogatási rendszerét a feladat elősegítése érdekében. Az emberi erőforrások fejlesztésén keresztül lehetséges a térség egészségügyi helyzetén is javítani, hiszen az olyan életmódból fakadó betegségek, amelyek gyakran halálesethez is vezethetnek, elsősorban a táplálkozási szokások, az életmód megváltoztatásával ellensúlyozhatóak. A térség romló egészségügyi helyzete megállítható lenne megfelelő kereseti és életviszonyok mellett, a felvilágosító és a szűrőprogramok szélesítésével és a szemléletmód gyökeres megváltoztatásával. A fentebb említett önkormányzati kezdeményezések megindultak, a prevencióhoz viszont anyagi erőforrásokat is meg kell mozgatni.

c) fejlesztő és rehabilitációs ellátáshoz való hozzáférés

Az ellátáshoz való hozzáférés helyben nem megoldott, de a fent említett városokban az ezekhez történő hozzáférés is biztosított.

d) közétkeztetésben az egészséges táplálkozás szempontjainak megjelenése

A közétkeztetésben az ételek minősége rendkívül jó minőségű. Az Önkormányzat kiemelt figyelmet szentel a gyermekétkeztetés és közétkeztetés megfelelő színvonalon történő működtetésének, az anyagi erőforrásokat is biztosítja hozzá. Az egészséges táplálkozás szempontjai az érvényes előírási szabályoknak megfelelően be vannak tartva. A gyermekek étkeztetését Tiszacsege Város Önkormányzatának költségvetési szerve, a Tiszacsege Kommunális Szolgáltató Szervezet biztosítja.

e) sportprogramokhoz való hozzáférés

Az Önkormányzat, a gyermekekkel foglalkozó intézmények, (bölcsőde, óvoda, általános iskola) szakemberei, valamint a városban működő civil szervezetek fontosnak tartják a gyermekek, fiatalok egészséges életmódra nevelését, egészséges életmód szemléletének kialakítását, ezért már egészen kicsi gyermekkorban, megkezdődik a gyermekek labdarúgás oktatása. A település a labdajátékokban emelkedik ki. Ezekben a sportágakban eredményesen szerepeltek a város felnőtt és utánpótlás csapatai. Az

utánpótlás helyzete további fejlesztéseket igényel. Jelenleg ifjú sportolók, utánpótlás csapatok, felnőtt versenyzők és felnőtt csapatok képviseltetik magukat a sportéletben. A versenysport önálló jogi személyiségű sportegyesületekben folyik, melyeket az Önkormányzat támogat, de nem vállalja az eltartásukat, csak részfinanszírozó szerepet tölt be. Az Európai Unióban és a közeljövőtől hazánkban is az állam fokozatosan kivonul a professzionális, úgynevezett „látványsport” közvetlen finanszírozásából. Ez azonban egy folyamat végén fog bekövetkezni, jelenleg a versenysport, élsport nem tudna fennmaradni jelentős önkormányzati, állami támogatás nélkül.

A versenysport hetente kb. 200-300 ember szórakozását, kulturált kikapcsolódását biztosítja Tiszacsege városában. A versenysport helyzete, eredményei közérzet alakító tényezők, ezért is érthető az önkormányzati támogatás. Sajnálatos módon nincsenek olyan tőkeerős, nagy cégek, szponzorok, melyek fő támogatói lehetnének egy-egy sportágnak. Ezenkívül a kislányok számára mazsorett oktatás zajlik, szintén több korcsoportban. A Tiszacsegei Hagyományőrző Néptánc Egyesület egészen kicsi kortól végzi a gyermekek néptánc oktatását, több tehetséges gyermeket Tiszafüredre hordanak át a tiszafüredi tánciskola szakembereihez, a tehetséggondozás szellemében, melyet saját erőből finanszíroz az egyesület. A Tiszacsegei Horgász és Természetvédelmi Egyesület nemcsak felnőttek, hanem fiatalok és gyermekek horgászszereetre nevelését végzi, a tehetséges gyermekek, fiatalok horgásztáborban való részvételét anyagilag támogatják. A helyi általános iskolában lehetőség van birkózásra, több korcsoportban, az egészen fiataloktól a serdülőig, amelyben komoly sikereket érnek el versenyzőink. 2013-ban országos diákolimpia bronzérmét szerzett egyik versenyzőjük. A Tiszacsege Városi Sportegyesület három szakosztállyal működik a Labdarugó-, a birkózó-, valamint az asztalitenisz szakosztállyal. A három szakosztály 173 fővel működik. A Sportegyesület célja, hogy közhasznú társadalmi szervezetként elősegítse Tiszacsege Város sportéletét, a tömegsport területén a sporttevékenységgel fejlessze. A szakosztályok nagyon népszerűek a gyermekek körében. A Sportegyesületen belül működik a Birkózó Szakosztály, valamint az Asztalitenisz Szakosztály. Az Asztalitenisz Szakosztályt a Megyei Bajnokságba 26 fővel szervezték be.

A „Carmen” Lovas Sportegyesület elsősorban rendezvényeket, valamint gyermekek táboroztatását szervezi. A Lovas udvarban nyílt napokat rendez az egyesület, ahol egész nap a lovaglást lehet kipróbálni.

A tartalmas és megfelelő szintű programlehetőségek ellenére probléma azonban, hogy a város szegregátumainak egyikében sincs az ott élők számára alkalmas közösségi tér, épület, ahol hasznosan eltölthetik szabadidejüket, szervezhetnek rendezvényt, szükség esetén tisztálkodási lehetőséget is igénybe véve.

f) személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

A szociális alapszolgáltatást a településen a Balmazújvárosi Kistérség Humán Szolgáltató Központ, valamint Tiszacsege Város Önkormányzata látja el. A Kistérség létrehozását követően a családsegítő és gyermekjóléti szolgálat feladatait 2005-től látja el a kistérség, melyhez 2007. március 31-én társult az Idősek Klubja is. Az intézményi telephelyeken a foglalkoztatottak képzése a törvényben meghatározott előírásnak megfelel, működési engedéllyel rendelkeznek az intézmények.

Az Idősek klubja intézmény által nyújtott alapszolgáltatások a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, az idősek nappali ellátása. Az elmúlt évhez képest változás, hogy a Polgármesteri Hivatal által végzett szociális információs szolgáltatás kikerült a szociális törvényből, így önálló feladatként erről nem kell gondoskodni.

2018. január 1. napjától Tiszacsege Város Önkormányzata biztosítja a településen a szociális étkeztetést és a házi segítségnyújtást.

Az elmúlt években a szociális intézmények által nyújtott személyes gondoskodás területén kedvezőtlen tendenciák indultak meg. Megnőtt a bentlakásos intézményi ellátásra szoruló száma, a nappali ellátást, illetve az alapellátást nyújtó intézmények szolgáltatásait igénybe vevő időskorúak száma is.

Tény azonban, hogy az intézmények többségének jelentős problémát okoz a jogszabályban előírt személyi és tárgyi feltételek, valamint egyéb előírások biztosítása, melyet normatív támogatásból plusz önkormányzati finanszírozás nélkül megoldani nem képesek. További gondot jelent az ellátások iránti egyre növekvő igény, mely főleg az idősotthonba várakozó személyek létszámán látszik elsősorban.

A **családsegítés** olyan személyes szociális szolgáltatás, amely a szociális munka eszközeinek és módszereinek felhasználásával hozzájárul az egyének, családok, valamint a különböző közösségi csoportok jólétéhez és fejlődéséhez, továbbá a szociális környezetükhöz való alkalmazkodáshoz. E feladatot több átszervezést követően jelenleg a Balmazújvárosi Kistérség Humán Szolgáltató Központ tiszacsegei Család- és Gyermekjóléti Szolgálat látja el.

A családsegítő szolgáltatást igénybevevők hozott problémái elsősorban anyagi jellegűek, ezt követik az ügyintézéshez történő segítségkérés, és a foglalkoztatással kapcsolatos problémák. Az esetkezelések közül számottevő a szociális-mentális problémához kapcsolódó esetkezelések száma, ezt követi a pszichológiai esetkezelés és a jogi esetkezelés.

A szociális ellátórendszer célja

- Az ellátásra szoruló szociális biztonságának megteremtése.
- A szociális szolgáltatások ellátottakhoz történő kerülése.
- A szociális ellátási igények felmérése és teljesítése.
- Társadalmilag tipikus, de egyénileg jelentkező élethelyzetek feltárása.
- Azon eszközök megtalálása, mellyel a felmerülő problémák a leghatékonyabban kezelhetők

g) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor

Erre vonatkozó információ nem áll rendelkezésre.

h) pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) a szociális és az egészségügyi ellátórendszer keretein belül

Nincs ilyen jellegű adat, információ.

3.7 Közösségi viszonyok, helyi közélet bemutatása

a) közösségi élet színterei, fórumai

- Iskolai rendezvények (Művelődési házban szervezett iskolai programok)
- Óvodai rendezvények (Jótekonysági bál, Művelődési házban szervezett óvodai programok, óvoda udvari színpadán rendezett óvodai programok)
- Önkormányzati rendezvények (Csege napok, Ünnepnapok)

- Idősek napja
- Szórakozóhelyek (kocsmák, a településen egyéb szórakozóhely nincs)
- Könyvtár
- Egyesületek, Alapítványok
- Egyesületi, Alapítványi rendezvények (Jótekonysági bál, Ünnepek méltó megünneplése, műsorok előadásával)
- Sportrendezvények (labdarúgás)

b) közösségi együttélés jellemzői (pl. etnikai konfliktusok és kezelésük)

Nincs információ és adat etnikai konfliktusról.

c) helyi közösségi szolidaritás megnyilvánulásai (adományozás, önkéntes munka stb.)

A lakosság a lehetőségeihez mérten törekszik arra, hogy támogassa a gyermekeket, időseket. Gyakran adományoznak magánszemélyek, vállalkozások a helyi egyesületeknek, alapítványoknak, illetve a városi rendezvényeket is támogatják. Adományaik között szerepel pénz, élelmiszer, ajándéktárgyak, összegezve olyan javak, amelyekkel az egyének, illetve vállalkozások rendelkeznek, és fel tudják ajánlani a köz javára. Az önkéntes munka is megfelelő intenzitású városunkban, elsősorban a jótekonysági rendezvények alkalmával, illetve egyéb egyesületi, alapítványi megmozdulásokon tapasztalható az önkéntes munka ereje, hatékonysága.

3.8 A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal

A nemzetiségi önkormányzat együttműködését az állami és a helyi önkormányzati szervekkel a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény 79-86. §-ai rögzítik.

A helyi önkormányzat a helyi nemzetiségi önkormányzat részére - annak székhelyén - biztosítja az önkormányzati működés személyi és tárgyi feltételeit, továbbá gondoskodik a működéssel kapcsolatos végrehajtási feladatok ellátásáról.

Etnikai konfliktusok nem jellemzőek, a garázdaság esetei nem etnikai konfliktusból adódnak. A helyi nemzetiségi önkormányzat rendszeresen szervez adományosztást, pályázatok írására törekszik.

3.9 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

Összességében megállapítható, hogy a lakosság számához viszonyítva magas a munkanélküliek száma, akiknek több mint 50 %-a tartósan munkanélküli. A településen a 2017-es évben a munkaképes korú lakosság száma a legmagasabb, az állandó népességből 3224 fő, tehát az állandó lakosság több mint fele, 68,53%-a. Az Önkormányzat legnagyobb felelőssége és feladata az aktív lakosság megerősítésén van, a lakosok foglalkoztatásának megoldása a leginkább fontos célkitűzés. A legnagyobb foglalkoztató a közfoglalkozást is biztosító Önkormányzat, viszont így lehetőséget kapnak a mélyszegénységben élők és a romák is a foglalkoztatásra, mellyel ha minimális mértékben is, de javul anyagi biztonságuk,

megélhetési körülményeik. A közfoglalkoztatásnak köszönhetően jelentősen csökkent a munkanélküliek száma a településen. Diszkrimináció a foglalkoztatás területén nem tapasztalható, évekre visszamenőleg nem voltak atrocitások a roma és nem roma lakosság körében faji hovatartozás miatt, és erre a foglalkoztatásban is nagyon odafigyelnek a munkáltatók. A roma nemzetiségi önkormányzattal a települési önkormányzat partnersége megfelelő. A mélyszegénységben élők helyzetének javítására szinte egyetlen lehetőség a munkahelyteremtés, valamint a támogatások, segélyek megfelelő időben és összegben történő kiosztása, indokolt esetben a támogatás segítséggel történő felhasználása, melyre nagy figyelmet fordít az Önkormányzat. A végzettség tekintetében nagy arányú az általános iskolai végzettséggel nem, vagy csak általános iskolai végzettséggel rendelkezők száma, így a szakmunkát igénylő területeken elhelyezkedésük gátolt, többnyire a betanított munkavégzést biztosító munkahelyeken, valamint a közfoglalkoztatásban van lehetőségük elhelyezkedésre. Az alacsony iskolai végzettségűek és pályakezdő munkanélküliek számára érettségit, valamint OKJ-s szakmát biztosító képzések elérhetők Tiszacsegén, vagy a szomszédos településeken. A lakásállomány évekre visszamenőleg stagnál. Az egészségügyi és szociális ellátórendszer a törvényi előírásoknak megfelelően, összehangoltan, jól működik. Jelenleg még mindig magas a városban a szegregátumban élők száma. Tiszacsegén két szegregátum található, melyek egyikében sincs az ott élők számára alkalmas közösségi tér, épület, ahol hasznosan eltölthetik szabadidejüket, szervezhetnek rendezvényt, szükség esetén tisztálkodási lehetőséget is igénybe véve.

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Jelenleg még mindig magas a városban a szegregátumban élők száma. Tiszacsegén két szegregátum található, melyek egyikében sincs az ott élők számára alkalmas közösségi tér, épület, ahol hasznosan eltölthetik szabadidejüket, szervezhetnek rendezvényt, szükség esetén tisztálkodási lehetőséget is igénybe véve.	A szegregátumban élő lakosság számára közösségi térként funkcionáló fedett építmény létrehozása, ahol lehetőség van a hasznos szabadidő eltöltésére, rendezvények szervezésére, szükség esetén tisztálkodásra.

4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

4.1.A gyermekek helyzetének általános jellemzői (pl. gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek stb.)

A gyermekek helyzetének vizsgálata során figyelembe kell venni a gyermekek helyzetének általános jellemzőit (pl. gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek stb.)

Állandó népességből a gyermekek 2018

állandó népesség száma	4704fő
nő	2356fő
	50,09%
férfi	2348fő
	49,91%
0-2 évesek	148fő
	3,15%
0-14 éves nők	330fő
	7,02%
0-14 éves férfiak	394fő
	8,38%
15-17 éves nők	94fő
	1,99%
15-17 éves férfiak	84fő
	1,78%
18-59 éves nők	1256fő
	26,7%
18-59 éves férfiak	1396fő
	29,67%
60-64 éves nők	184fő
	3,91%
60-64 éves férfiak	173fő
	3,68%
65 év feletti nők	492fő
	10,46%
65 év feletti férfiak	301fő
	6,4%

Belföldi vándorlások

	állandó jellegű odavándorlás	elvándorlás	egyenleg
2008	100	94	6
2009	71	118	-47
2010	43	84	-41
2011	56	79	-23
2012	81	102	-21
2013	69	86	-17
2014	87	95	-8
2015	75	89	-14
2016	100	85	15

Forrás: TelR, KSH-TSTAR

Természetes szaporodás

	élve születések száma	halálozások száma	természetes szaporodás (fő)
2008	47	60	-13
2009	39	70	-31
2010	34	60	-26
2011	49	67	-18
2012	40	66	-26
2013	39	55	-16
2014	50	55	-5
2015	51	60	-9
2016	51	68	-17

Forrás: TelR, KSH TSTAR

A vizsgált évek adatai mutatják, hogy a halálozások száma évekre visszamenőleg meghaladja az élve születések számát. A születések számának csökkenéséhez nagymértékben hozzájárul a terhesség megszakítások egyre nagyobb száma. A népességcsökkenés egyik sarkalatos pontja tehát az élve születések számarányának csökkenése az elvándorlás mellett. Az Önkormányzat fontos feladata a népességmegtartó erejének fokozása mellett a gyermekvállalási kedv ösztönzése, mely egy élhető városban tud megvalósulni.

a) veszélyeztetett és védelembe vett, hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, valamint fogyatékkal élő gyermekek száma és aránya, egészségügyi, szociális, lakhatási helyzete

Veszélyeztetettség: olyan – a gyermek vagy más személy által tanúsított – magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza (Gyvt. 5. § n) pont)

A **védelembe vétel** a gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedés. A kialakult veszélyeztetettség megszüntetése érdekében a gyermek védelembevételére a gyermekjóléti szolgáltatás feladata. Ha a szülő vagy más törvényes képviselő a gyermek veszélyeztetettségét az alapellátások önkéntes igénybevételével megszüntetni nem tudja, vagy nem akarja, de alaposan feltételezhető, hogy segítséggel a gyermek fejlődése a családi környezetben mégis biztosítható, a települési önkormányzat jegyzője a gyermeket védelembe veszi (Gyvt. 68. § (1) bekezdés).

A gyermekek védelme a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítésére, veszélyeztetettségének megelőzésére és megszüntetésére, valamint a szülői vagy más hozzátartozói gondoskodásból kikerülő gyermek helyettesítő védelmének biztosítására irányuló tevékenység. A gyermekek védelmét pénzbeli, természetbeni és személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások, illetve gyermekvédelmi szakellátások, valamint a Gyvt-ben meghatározott hatósági intézkedések biztosítják.

Védelembe vett és veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma

	18 év alattiak száma a népességbe	Védelembe vett 18 év alattiak száma	Megszüntetett esetek száma a 18 év alatti védelembe vettek	Veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma
2008	na	17	2	77
2009	na	28	4	43
2010	na	30	6	42
2011	872	26	4	63
2012	1002	22	8	87
2017	1050	23	8	45

Forrás: TelR

A gyámhatóság védelembe veszi a gyermeket, ha a szülő vagy törvényes képviselő az alapellátások önkéntes igénybevételével a gyermek veszélyeztetettségét megszüntetni nem tudja, de segítséggel a gyermek fejlődése, nevelése a családban biztosítható. A települési önkormányzat jegyzője - a gyermekjóléti szolgálat javaslatának figyelembevételével - védelembe veheti továbbá a szabálysértési hatóság értesítése alapján a szabálysértést elkövetett fiatakorút, vagy a nyomozó hatóság nyomozást megtagadó határozata alapján a tizennegyedik életévét be nem töltött gyermeket, vagy a rendőrség, az ügyészség, illetve a bíróság jelzése alapján a bűncselekmény elkövetésével gyanúsított, vádolt fiatakorút. A veszélyeztetett gyermek definíciója alatt olyan - magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult – állapotot ért a rendelet, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza.

A védelembe vétellel a gyermekjóléti szolgálat szakemberei arra törekszenek, hogy a gyermekek családból történő kiemelését megelőzzék. Céljuk, hogy a családdal, szülőkkel, gyermekkel, valamint a bevonható segítő szakemberekkel, támogatókkal a felmerülő probléma megszűnjön, vagy olyan mértékben mérséklődjön, hogy a gyermek veszélyeztetettsége megszűnjön. A szakemberek tapasztalatai szerint a leggyakoribb probléma az anyagi nehézségekből adódó megélhetési probléma, melyhez szervesen társul, hogy a gyermeket nem tudják megfelelően étkeztetni, öltöztetni, hiányosak a felszereléseik, a szükséges orvosi ellátást nem kapják meg. A veszélyeztetett gyermekek többsége a mélyszegénységben élő családokból kerül ki, viszont a védelembe vett gyermekek közül sokan nem a mélyszegénységben élő családok gyermekei. Gyakran előfordul, hogy jó körülmények között élő családban élő gyermeket is szükséges védelembe venni. (szabálysértés, bűncselekmény elkövetése, iskolai mulasztás.)

b) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma

Az ingyenes vagy a kedvezményes támogatások köre kiszélesedett az elmúlt években. A támogatások zöme a rendszeres gyermekvédelmi támogatások jogosultságához kötődik. A helyzetelemzés során a legfontosabb vizsgálati szempont, hogy a legjobban rászoruló családok gyermekei hozzájutnak-e a támogatásokhoz. A támogatások mindegyikét hivatalos iratokkal kell igényelni, igazolni. A mélyszegénységben élő személyek, családok gyakran megfelelő papírok, jövedelemigazolás vagy egyéb okok miatt nem jutnak hozzá szolgáltatásokhoz.

Tiszacsegén a családok hozzájutnak a számukra igényelhető támogatásokhoz, szolgáltatásokhoz. Az Önkormányzat, nevelési, oktatási intézmények, családsegítő és gyermekjóléti szolgálat szakemberei mindent megtesznek annak érdekében, hogy az ellátásokhoz minden család hozzájusson, ezzel is könnyítve megélhetési nehézségeiket.

Tiszacsege Város Helyi Esélyegyenlőségi Programja

Pénzbeli és természetbeni ellátások:

- a) a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény,
- b) a rendkívüli gyermekvédelmi támogatás,
- c) a gyermektartásdíj megelőlegezése,
- d) az otthonteremtési támogatás,
- e) a kiegészítő gyermekvédelmi támogatás.

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma

Év	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma	Ebből tartósan beteg fogyatékos gyermekek száma	Kiegészítő gyermekvédelmi támogatásban részesítettek száma	Ebből tartósan beteg fogyatékos gyermekek száma	Rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban részesítettek száma
2008	574	na	0	na	1
2009	615	na	0	na	6
2010	745	na	0	na	7
2011	728	na	0	na	0
2012	720	na	0	na	0
2013	846	8	0	0	2
2014	655	8	0	0	0
2015	633	na	0	na	0
2016	625	5	0	0	2
2017	567	4	0	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményt a nyugdíjminimumhoz viszonyított egy főre eső havi jövedelem összege és a vagyoni helyzet függvényében állapítják meg, míg a kiegészítő, illetve a rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban akkor részesítheti a családot az önkormányzat, illetve az illetékes jegyző, amennyiben a gyermeket gondozó család időszakosan létfenntartási gondokkal küzd, vagy létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény célja a szociális alapon rászoruló kiskorúak, vagy közoktatási intézményben tanuló nagykorúak anyagi támogatása. Ennek formája: a) gyermekétkeztetés normatív kedvezmény b) pénzbeli támogatás (évente két alkalommal: augusztus és november hónapban, feltéve, hogy a kedvezményre való jogosultsága tárgyév augusztus 1-én, illetve november 1-én fennáll c) külön jogszabályban meghatározott egyéb kedvezmény.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény megállapítása esetén a halmozottan hátrányos helyzetű és hátrányos helyzetű óvodáskorú gyermekek és az 1-8. évfolyamon tanulók ingyenes étkeztetésben részesülnek. Az intézményi étkeztetés kedvezményeit a Gytv. 151.§ tartalmazza.

50 százalékos mértékű kedvezményes étkezésre jogosult a vonatkozó jogszabályok alapján az a tanuló, aki tartósan beteg, testi, érzékszervi, értelmi, beszéd-fogyatékos, autista, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, három- vagy többgyermekes családban él.

c) gyermek jogán járó helyi juttatásokban részesülők száma, aránya

Gyermekek után járó ellátások, kedvezmények

Biztosított szülők ellátásai	Nem biztosított szülők ellátásai
családi pótlék: nevelési ellátás, iskoláztatási támogatás	
gyermekgondozási segély	
gyermeknevelési támogatás	
anyasági támogatás	
táppénz	
gyermekápolási táppénz	
terhességi-gyermekágyi segély	
gyermekgondozási díj	
gyermek után járó pótszabadság	
az apát megillető pótszabadság	
A gyermeket nevelő szülők egyéb ellátásai	
rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény	
rendkívüli gyermekvédelmi támogatás	
gyermektartásdíj megelőlegezése	
étkezési térítési díjkedvezmény	
ingyenes tankönyvellátás	

Konkrét számadatok sajnos nem állnak rendelkezésre, viszont a helyi információkból szerzett adatok arra engednek következtetni, hogy sok szülő, elsősorban édesanya elsődleges jövedelem forrása a családi pótlék mellett a gyermeknevelési támogatás, főként a mélyszegénységben élők és romák körében. Gyermeknevelési támogatásra az a szülő, nevelőszülő vagy gyám jogosult, aki saját háztartásában három vagy több kiskorút nevel. A támogatás a legfiatalabb gyermek 3. életévétől 8. életévének betöltéséig jár.

A szülők a szükséges tájékoztatást és segítséget megkapják az Önkormányzat Szociális Irodájától, valamint a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálatától a jogosultság tekintetében.

d) kedvezményes iskolai étkeztetésben részesülők száma, aránya

Kedvezményes óvodai - iskolai juttatásokban részesülők száma, aránya

Év	Ingyenes étkezésben résztvevők száma óvoda	Ingyenes étkezésben résztvevők száma iskola 1-8. évfolyam	50 százalékos mértékű kedvezményes étkezésre jogosultak száma 1-13. évfolyam	Óvodáztatási támogatásban részesülők száma
2008	91	134	38	na
2009	96	166	23	67
2010	101	230	17	96
2011	103	257	12	103
2012	105	333	11	103
2013	121	302	19	69

Tiszacsege Város Helyi Esélyegyenlőségi Programja

2014	91	297	23	66
2015	94	282	29	-
2016	119	281	28	-
2017	126	378	28	-

Forrás: TeIR, Önkormányzati adatok

Kedvezményes gyermekétkeztetés: A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény megállapítása esetén a gyermek jogosult a gyermekétkeztetés normatív kedvezményének igénybevételére.

Gyermekétkeztetés: Az 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban Gyvt.) 21/C. §-a alapján a települési önkormányzat a szünidei gyermekétkeztetés keretében a szülő, törvényes képviselő kérelmére a déli meleg főétkezést a Tiszacsege Város Közigazgatási területén lakóhellyel rendelkező hátrányos helyzetű, és a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő, halmozottan hátrányos helyzetű gyermek részére 5 hónapos kortól 18 éves korig ingyenesen biztosítja az őszi, téli, tavaszi tanítási szünetben, valamint a nyári tanítási szünet időtartama alatt legalább 43 munkanapon keresztül.

Az ingyenes étkeztetésben részesülő gyermekek száma folyamatosan emelkedik, kiugró emelkedés a 2010-es évtől tapasztalható. Ennek hátterében az áll, hogy a korábbi években csak az 5. osztályos gyermekek számára volt biztosítható az ingyenes étkeztetés, majd az évek előrehaladtával ezt kibővítették, jelenleg 5 hónapos kortól 18 éves korig részesülhetnek a gyermekek ezen kedvezményben.

a 2017- es évben gyermekétkeztetés során kedvezményben részesülők száma és a kedvezmény mértéke:

Háromszori étkezésben részesülők:	410 fő
Napközi: - rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők:	278 fő
- 50%-os kedvezményre jogosultak:	24 fő
Menza: - rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők:	5 fő
- 50%-os kedvezményre jogosultak:	4 fő
Óvoda: - rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők:	95 fő
- 50%-os kedvezményre jogosultak:	0 fő
Bölcsőde: - rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők:	26 fő
- 50%-os kedvezményre jogosultak:	3 fő

A kérelmezőkre vonatkozó általánosítható adatok: rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők; három – vagy több gyermekes családban élők; tartósan beteg vagy fogyatékos gyermek.

Gyermekeket érintő, szociális kiadások nagysága:

- Rendkívüli gyermekvédelmi támogatás:	12.000 Ft
- Erzsébet utalvány:	7.255.800 Ft
- Gyermekétkeztetés:	88.110.403 Ft
- Nyári gyermekétkeztetés:	9.329.427 Ft

e) magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek száma, aránya

A településen nem él olyan gyermek, akinek nincs magyar állampolgársága

4.2 Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

A szegregált lakóterületen nagy arányban élnek iskoláskorú és fiatalabb gyerekek, akik egészséges fejlődéséhez hiányoznak a megfelelő anyagi feltételek, ez a legtöbb családban nincs meg. A lakóterületszerű környezet és a rossz szociokulturális háttér komoly lemaradásokat eredményez a gyermekeknél a közoktatási rendszerben, ez alapvetően meghatározza előrehaladásukat. A roma lakosok társadalmi hátrányainak nagy része a hatalmas méretű iskolai lemaradásukból származik. Az iskolai végzettség függvényében csökken a munkanélküliség kockázata. Tiszacsegén az általános iskolás korú gyermekek 5,1%-a sajátos nevelési igényű tanuló, akik mindannyian integráltan oktathatóak a tanulási képességeket vizsgáló szakértői bizottság véleménye szerint. Ezek a gyermekek gyógypedagógiai oktatásban részesülnek integrált keretek között. Az iskola tanulóinak 76,3%-a hátrányos helyzetű, míg 31,5%-a halmozottan hátrányos helyzetű. A halmozottan hátrányos helyzetűek jelentős részét a roma gyerekek teszik ki, sokan közülük szegregátumban élnek.

A város elkészítette a Közoktatási Esélyegyenlőségi Helyzetértékelését, majd az erre alapozott Intézkedési Tervét, amelyet a Képviselő-testület jóváhagyott, és az Integrált Városfejlesztési Stratégia Antiszegregációs Tervének is egyik alapját képezi. Tiszacsege rendelkezik a törvényben szabályozottnak megfelelően hat évre szóló – a közoktatási feladatok megszervezéséhez szükséges – Intézkedési Tervvel, amely az integrációs és antiszegregációs feladatokat is tartalmazza. A korábbi fenntartó Önkormányzat jelentős pályázati forrásokat nyert el a közoktatási intézmények infrastrukturális fejlesztésére. A tartalmi fejlesztések (tantermek, fejlesztő helyiségek, előadók) lehetőséget teremtenek az IKT eszközök fogadására is. Tiszacsegén az általános iskolás korú gyermekek 5,1%-a sajátos nevelési igényű tanuló, akiknek mindössze 2%-a integráltan oktatható a tanulási képességet vizsgáló szakértői bizottság véleménye szerint. Az iskolák felvettek feladataik közé olyanokat, amelyek túlmutatnak a szorosan vett oktatási-nevelési tevékenységen, megpróbálják a hatókörüket a tanulók családjaira is kiterjeszteni. Legtöbbször ez a kulturális-művelődési tevékenységet jelenti, de a szociális feladatok is szinte minden iskolában megjelentek. Általában a hátrányos helyzetű tanulók felzárkóztatása, a szociális deficitek pótlása, a szociális ellátásokhoz való hozzájutás segítése jelent meg az iskolák feladatai között. Az iskolának fel kell készülnie arra, hogy kellő felkészültség nélkül nem lehet áthidalni a különböző kultúrák közötti szakadékot. A hátrányos helyzetből induló tanulóknál az iskola nem alapozhat arra, hogy a roma lakóterületen élő szülők kielégítik a gyermekeik fizikai és fejlődési szükségleteit, ugyanis a szűkösség viszonyai között erre csak részben képesek.

A szociális alapszolgáltatásokat önkormányzati intézmények és az önkormányzat részvételével működő Többcélú Kistérségi Társulás biztosítják, tevékenységüket a város egész területére kiterjesztve. A szegregált lakóterületen a család- és gyermekjóléti szolgálat szakemberei napi rendszerességgel fordulnak meg. A szegregátumban élők szociális problémáit tapasztalva a szociális és gyermekjóléti szakemberek adott területen való jelenléte két féle módon valósul meg:

- területi munka (családlátogatások): a védőnői, a család- és gyermekjóléti szolgálat szakemberei részéről
- kitelepített szolgáltatások szervezése az elérhetőség érdekében, pl. játszóházak, családi napok, nyári napközis tábor, munkaerő-piaci információs napok, nyári gyermekétkeztetés (valamennyi ingyenes szolgáltatás).

A lakóterületi gyerekek a város iskolájában tanulhatnak integrált oktatás keretein belül. Az integráció előkészítésének időszakában az előkészítést végző munkacsoport áttekintette a település hosszabb távú fejlesztésének lehetőségeit, kényszereit. Az intézmények feladatrendszerének és finanszírozásának elemzésekor láthatóvá váltak azok a feladatátrendezési kényszerek és finanszírozási problémák, amelyek egy hosszú távú döntést indukálva az intézményi integráció megerősítését, a feladatok koncentrálását, a feladatellátók számának optimalizálását erősítette.

Az integráció előkészítése során elemzésre kerültek a közoktatási törvényből adódó feladatok, valamint azok hatása a város és a járás oktatási rendszerére:

- esélyegyenlőségi, integrációs feladatok,
- a nem szakrendszerű oktatás bevezetése,
- a kompetencia alapú oktatási stratégiák kidolgozása meghonosítása,
- az iskolai lemorzsolódás csökkentése.

A közoktatási törvényben megfogalmazott esélyegyenlőségi-integrációs feladat-rendszer és az ezt kiszolgáló infrastrukturális háttér elemzése azt igazolta, hogy pályázati rendszeren keresztül fejleszteni és modernizálni szükséges a közoktatási feladatot ellátó intézményeket, az oktatási infrastruktúrát.

Az oktató-nevelő munka eredményességét az alábbi területen vizsgálták:

- a lemorzsolódások, illetve a továbbtanulás aránya,
- a tanulmányi versenyek, illetve a kompetenciamérések eredményei,
- az SNI és a HH/HHH gyermekek tanulmányi eredményességei.

A vizsgálat az alábbi megállapításokat tette:

- Az általános iskolában nincs szegregáció, az osztályok kialakítása a jogszabályoknak megfelelően történt.
- A hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek között még mindig magas a lemorzsolódás aránya.
- Növekszik a középiskolába jelentkező HH/HHH gyermekek aránya, de lemorzsolódásuk, kimaradásuk súlyos probléma.
- Az intézmény, ha kismértékben is, de lemarad a kompetenciamérésekben az országos átlagtól, de szövegértésből az országos átlag fölött teljesített.

4.3 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékossgal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése

Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet:

A gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 6. § (1) bekezdése alapján a gyermeknek joga van a testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését, egészséges felnevelkedését és jólétét biztosító saját családi környezetében történő nevelkedéshez.

(2) bekezdése szerint a gyermeknek joga van ahhoz, hogy segítséget kapjon a saját családjában történő nevelkedéséhez, személyiségének kibontakoztatásához, a fejlődését veszélyeztető helyzet elhárításához, a társadalomba való beilleszkedéséhez, valamint önálló életvitelének megteremtéséhez.

(2a) bekezdése alapján a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermeknek joga van ahhoz, hogy fokozott segítséget kapjon a fejlődését hátráltató körülmények leküzdéséhez és esélyeinek növeléséhez

A jegyző összesíti a települési önkormányzat illetékességi területén a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és tanulók számát és az ily módon előállított statisztikai adatokat minden év október 31-ig megküldi az illetékes kormányhivatal részére (Nktvr. 27-29. §)

(1) Hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

a) a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családbafogadó gyámról – önkéntes nyilatkozata alapján – megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik,

b) a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családbafogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor az Szt. 33. §-a szerinti aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,

c) a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált településfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.

(2) Halmozottan hátrányos helyzetű

a) az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az (1) bekezdés a)–c) pontjaiban meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll,

b) a nevelésbe vett gyermek,

c) az utógondozói ellátásban részesülő és tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt.

(3) A gyámhatóság a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság elbírálásával egyidejűleg kérelemre – külön döntésben, a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultsággal egyező időtartamra – megállapítja a gyermek, nagykorúvá vált gyermek hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetének fennállását.

(4) A hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzet fennállásának megállapítása a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapítását követően is kérelmezhető. Ebben az esetben az (1) bekezdésben meghatározott feltételek fennállását a kérelem benyújtásának időpontjára vonatkozólag kell vizsgálni, valamint a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet a kérelem benyújtásának napjától a fennálló rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény időtartamára állapítható meg.

Egészségügyi ellátás: az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény előírja, hogy a települési önkormányzat az egészségügyi alapellátás körében gondoskodik:

- a) a háziorvosi, házi gyermekorvosi ellátásról,
- b) a fogorvosi alapellátásról,
- c) az alapellátáshoz kapcsolódó ügyeleti ellátásról,
- d) a védőnői ellátásról,
- e) az iskola-egészségügyi ellátásról.

- A gyermekjóléti alapellátás keretében biztosított gyermekek napközbeni ellátásának formái
 - a) a bölcsőde, a mini bölcsőde, a családi bölcsőde, a munkahelyi bölcsőde
 - b) napközbeni gyermekfelügyelet,
 - c) az alternatív napközbeni ellátás.
- A gyermekek átmeneti gondozása keretében – kivéve, ha a gyermek átmeneti gondozását családok átmeneti otthona biztosítja – a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését elősegítő, az életkorának, egészségi állapotának és egyéb szükségleteinek megfelelő étkeztetéséről, ruházattal való **ellátásáról, mentálhigiénés és egészségügyi ellátásáról, gondozásáról, neveléséről, lakhatásáról, vagyis teljes körű ellátásáról kell gondoskodni.**

Tiszacsege Város Helyi Esélyegyenlőségi Programja

- Fogyatékos gyermekek ellátáshoz történő hozzáférése: a szakértői bizottság szakvéleménye alapján a fogyatékos gyermek legfeljebb hatéves koráig fejlődését biztosító korai fejlesztésben és gondozásban, vagy fejlesztő felkészítésben vehet részt. A Szt. rendelkezése szerint a nappali ellátás keretében gondoskodni kell többek közt a harmadik életévüket betöltött, önkiszolgálásra részben képes vagy önellátásra nem képes, de felügyeletre szoruló fogyatékos, illetve autista személyek napközbeni tartózkodásáról, étkeztetéséről.

a) védőnői ellátás jellemzői (pl. a védőnő által ellátott települések száma, egy védőnőre jutott ellátott, betöltetlen státuszok)

Védőnői álláshelyek		(0-3év)
	védőnői álláshelyek száma	Egy védőnőre jutó gyermekek száma
2008	2	105
2009	2	100
2010	2	91
2011	2	88
2012	2	78
2013	2	78
2017	2	105

Forrás: TelR, önkormányzati adatgyűjtés

	védőnők száma	0-3 év közötti gyermekek száma	átlagos gyermekszám védőnőnként
2008	2	210	105
2009	2	200	100
2010	1	183	91
2011	1	176	88
2012	2	157	78
2013	2	157	78
2017	2	210	105

Forrás: TelR és helyi adatgyűjtés

b) gyermekorvosi ellátás jellemzői (pl. házi gyermekorvoshoz, gyermek szakorvosi ellátáshoz való hozzáférés, betöltetlen házi gyermekorvosi praxisok száma)

Orvosi ellátás

	Felnőttek és gyermekek részére szervezett házi orvosi szolgálatok száma	Csak felnőttek részére szervezett házi orvosi szolgáltatások száma	házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma
2008	4	3	1
2009	4	3	1
2010	4	3	1
2011	4	3	1
2012	4	3	1
2013	4	3	1
2014	4	3	1
2015	4	3	1
2016	4	3	1
2017	4	3	1

Forrás: TelR

Az egészségügyi és szociális ellátórendszer a törvényi előírásoknak megfelelően, összehangoltan, jól működik. Nincs betöltetlen gyermekorvosi körzet, ezenkívül 2 fogorvosi körzet és központi orvosi ügyelet is rendelkezésre áll a településen. A védőnői második körzet személyi hiányának rendezése előrelépés az egészségügyi ellátórendszerben.

c) 0–7 éves korúak speciális (egészségügyi-szociális-oktatási) ellátási igényeire (pl. korai fejlesztésre, rehabilitációra) vonatkozó adatok

Az óvoda külön nem rendelkezik gyógypedagógiai csoporttal, viszont 1 fő gyógypedagógust alkalmaznak, és fejlesztő pedagógus végzettséggel is rendelkeznek óvónők, ezenkívül valamennyi csoportban IPR fejlesztés folyik, tehát a gyermekek korai fejlesztése, rehabilitációja megoldott.

d) gyermekjóléti alapellátás

e) gyermekvédelem

- A személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekjóléti alapellátások:
 - a) a gyermekjóléti szolgáltatás,
 - b) a gyermekek napközbeni ellátása,
 - c) a gyermekek átmeneti gondozása.
- A személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekvédelmi szakellátások:
 - a) az otthont nyújtó ellátás,
 - b) az utógondozói ellátás,
 - c) a területi gyermekvédelmi szakszolgáltatás.
- A gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedések:
 - a) a védelembe vétel,
 - b) a családbafogadás,
 - c) az ideiglenes hatályú elhelyezés,
 - d) az átmeneti nevelésbe vétel,
 - e) a tartós nevelésbe vétel,
 - f) a nevelési felügyelet elrendelése,
 - g) az utógondozás elrendelése,

A Gyvt. gyermeki jogokat szabályozó 6. §-a szerint minden gyermeknek joga van a testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését, jólétét biztosító saját családi környezetében történő nevelkedéséhez, személyiségének kibontakoztatásához, a társadalomba való beilleszkedéséhez, önálló életvitelének megteremtéséhez. Joga van arra, hogy a fejlődésére ártalmas környezeti és társadalmi hatások, az egészségére káros szerek elleni védelemben részesüljön. A Gyvt. 17 § (3) bekezdése alapján a veszélyeztetettség megelőzése és megszüntetése érdekében történő együttműködési és kölcsönös tájékoztatási kötelezettség is kiemelten fontos.

A gyermekek számára nyújtott gyermekjóléti szolgáltatás, szociális ellátások:

A hatályos jogi szabályozás alapján a gyermekjóléti szolgáltatás olyan, a gyermek érdekeit védő speciális személyes szolgáltatás, amely a szociális munka módszereinek és eszközeinek felhasználásával szolgálja a gyermek testi, lelki egészségének, családban történő nevelkedésének elősegítését, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzését, a kialakult veszélyeztetettség megszüntetését, illetve a családjából kiemelt gyermek visszahelyezését. A szolgáltatás elvi alapjai, működésére vonatkozó szabályozók jogszabályi kereteit a Gyvt., valamint a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet adják. A gyermekjóléti szolgáltatást az adott fenntartó (önkormányzat, kistérségi társulás, egyház, civil szervezet, stb.) gyermekjóléti szolgálat által biztosítja. A gyermekjóléti szolgálat tevékenységének jelentős része eléri az adott település valamennyi gyermekét, szolgáltató és megelőző funkcióval bír. Tevékenységét összehangolva a gyermekeket ellátó egészségügyi és nevelési- oktatási intézményekkel szervezési, szolgáltatási és gondozási feladatokat végez. A gyermekjóléti szolgálat az általa ellátott településrészen, településen figyelemmel kíséri valamennyi, 0-18 éves gyermek szociális helyzetét, veszélyeztetettségét.

A gyermekjóléti szolgálat feladatait több átszervezést követően jelenleg a Balmazújvárosi Kistérség Humán Szolgáltató központ Tiszacsegei Család- és Gyermekjóléti Szolgálat látja el, 1 fő családsegítő alkalmazásával.

A településen a jelzőrendszer jól működik, a gyermekjóléti szolgálat által szervezett éves Települési Tanácskozás értékelése ezt alá is támasztja. A jelzőrendszer tagjai, vagyis a településen a gyermekekkel kapcsolatban álló valamennyi érintett intézmény és szakembereik együttműködése megfelelő, mindent megtesznek annak érdekében, hogy a gyermekkel kapcsolatban felmerülő, vagy feltárt veszélyeztetettséget jelezzék, segítséget kérjenek, együttműködjenek ügyükben.

Tiszacsegén a fent felsorol napközbeni ellátási formák közül a bölcsőde működik, mely a település lélekszámához viszonyítva igen nagy számú gyermek befogadására alkalmas, ez a környező településekhez mérve is példaértékűnek tekinthető.

A bölcsődei felvételnél vizsgálni kell, hogy érvényesül-e az az alapelv, hogy előnyt kell élvezzen az a gyermek, akit egyedülálló (élettárrsal nem rendelkező hajadon, nőtlen, elvált vagy özvegy családi állapotú) szülője nevel; akivel együtt a családban nevelt kiskorú gyermekek száma a három főt meghaladja; aki családgondozásban részesül, és fejlődése érdekében állandó napközbeni ellátásra van szüksége; akinek szülője orvosilag igazolt betegsége miatt az ellátást biztosítani nem vagy csak részben tudja; akit – gyámhatósági határozat alapján – gyámként kirendelt időskorú (a rá vonatkozó nyugdíjkorhatárt elért) hozzátartozója nevel; akinek a szülője jövedelmi helyzete miatt (mert családjában az egy főre jutó jövedelem az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegét nem haladja meg) az ellátásáról nem vagy nehezen tud gondoskodni; akinek családjában az egy főre jutó jövedelem alacsony.

A három bölcsődei csoportban 36 gyermek elhelyezését tudják biztosítani, mely azért rendkívül fontos, hogy a fent felsorolt szempontok érvényesülni tudnak, tehát a hátrányos helyzetű, vagy halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek is bekerülhetnek a gondozó rendszerbe. Ennek feltétele, hogy a gyermekjóléti szolgálat, védőnő, gyermekorvos javaslatot tegyen arra, hogy a gyermeknek indokolt a bölcsődei részvétel. Tapasztalatok azt mutatják, hogy a mélyszegénységben élő, leginkább a gyermekjóléti szolgálat által is gondozott gyermekeket javasolják bölcsődei felvételre, akiknek étkeztetése, ellátása nem mindig megfelelően megoldott.

Tiszacsege Város Helyi Esélyegyenlőségi Programja

Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma

	Bölcsődék száma	Bölcsődébe beírt gyermekek száma	Szociális szempontból felvett gyerekek száma (munkanélküli szülő, veszélyeztetett gyermek, nappali tagozaton tanuló szülő)	Működő összes bölcsődei férőhelyek száma
2008	1	24	16	20
2009	1	24	11	20
2010	1	26	19	36
2011	1	36	36	36
2012	1	36	45	36
2013	1	36	na	36
2014	1	36	na	36
2015	1	36	na	36
2016	1	36	na	36

Forrás: TelR, helyi adatgyűjtés

f) krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások

A helyi Család- és Gyermekjóléti Szolgálatnál hozzáférhető azon krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások köre, amelyek a gyermekek veszélyeztetettsége esetén igénybe vehetőek, például anya-gyermek otthonok, családok átmeneti otthonának elérhetőségei. Helyben fellépő krízishelyzet esetén a családsegítő és gyermekjóléti szolgálat szakemberei intézkednek a szükséges intézkedésekről.

g) egészségfejlesztési, sport-, szabadidős és szünidős programokhoz való hozzáférés

A sporthoz a gyermekek hozzá tudnak férni, az előzőekben már rögzítésre kerültek a városi sportprogramok, a pedagógusok rendszeresen szervezik a nyári és egyéb szünidei programokat, kirándulásokat, és az óvodapedagógusok, iskolai pedagógusok is viszik kirándulni a nyári időszakban a gyermekeket. Probléma viszont, hogy a város nem rendelkezik megfelelő minőségű parkokkal, közösségi terekkel, játszóterekkel, ahol a gyermekek akár egyedül, akár családdal hasznosan eltölthetnék szabadidejüket. Mindezen hiányosság a hasznos szabadidő eltöltés mellett problémát okoz a társas kapcsolatok, családi kapcsolatok alakulásában is.

h) gyermekétkeztetés (intézményi, hétfégi, szünidei) ingyenes tankönyv

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 21/C. §-a alapján a települési önkormányzat a szünidei gyermekétkeztetés keretében a szülő, törvényes képviselő kérelmére a déli meleg főétkezést a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermek részére ingyenesen biztosítja, **5 hónapos kortól 18 éves korig**, az őszi, téli, tavaszi tanítási szünetben, valamint a nyári tanítási szünet időtartama alatt legalább 43 munkanapon keresztül.

Tiszacsegén a gyermekek étkeztetése Tiszacsege Város Önkormányzata költségvetési szerve, a Tiszacsege Kommunális Szolgáltató által biztosított.

i) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor járási, önkormányzati adat, civil érdekképviselők észrevételei

Nincs erre vonatkozó információ.

j) pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) az ellátórendszerek keretein belül

Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíjpályázat.

- Az ösztöndíjpályázat pontrendszer alapján működik, és azon pályázóknak nyújt ösztöndíjat, ahol pályázó családjában az egy főre jutó nettó jövedelem nem haladja meg amindenkori legkisebb öregségi nyugdíj összegét 25 p
- a nyugdíjminimum 101%-a és 150 %-a között van 20 p
- a nyugdíjminimum 150%-a és 200 %-a között van 15 p
- a nyugdíjminimum 200%-a felett van 0 p
- a pályázó árva : 20 p
- félárva: 15 p
- A pályázó beteg/fogyatékossgal élő: 20 p
- a pályázó gyermeket nevel: 10 p
- a pályázó állami gondozott, gyámolt: 10 p
- a pályázó önfenntartó: 10 p
- házas : 8 p
- eltartott : 5 p
- a pályázó családjában az eltartottak száma:
 - 1 fő 5 p
 - 2 fő 10 p
 - 3 vagy annál több: 15 p
- a pályázó szülei elváltak: 10 p
- a pályázó családjában tartósan beteg, vagy rokkant van: 10 p
- a pályázó családjában munkanélküliség van: 10 p
- a pályázó kollégiumi ellátásra jogosult, de helyhiány miatt nem részesül kollégiumi elhelyezésben (elutasító határozat mellékelése esetén): 10 p
- több testvér egyidejű továbbtanulása a felsőoktatásban (nappali tagozaton) testvérenként 5 p

4.4 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékossgal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége

Fogalmak:

Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek, tanulók: (Nkntv. 4. §13. pontja alapján)

- a) különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló:
 - aa) sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló,
 - ab) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló,
 - ac) kiemelten tehetséges gyermek, tanuló,
- b) a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló,

Sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók (Nkntv. 4. § 25. pontja alapján)

Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási), értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek, tanulók (Nkntv. 4. § 3. pontja alapján)

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek

Aránytalan teher (Nkntv. 4. § 2. pontja alapján)

Ha a nevelés, a nevelés-oktatás körülményei az átlagos körülményekhez képest - a gyermek, a tanuló életkorát és sajátos nevelési igényeit figyelembe véve - lényegesen nehezebbek vagy jelentős költségnövekedést okoznak a gyermeknek, tanulónak vagy a szülőnek

Az egyenlő bánásmód követelménye kiterjed minden olyan nevelésre, oktatásra, képzésre, amely államilag jóváhagyott vagy előírt követelmények alapján folyik, vagy amelynek megszervezéséhez az állam közvetlen normatív költségvetési támogatást nyújt, illetve amelyhez közvetve – így különösen közterhek elengedése, elszámolása vagy adójóváírás útján – hozzájárul.

Az Ebktv. alapján mindenkit egyenlő bánásmód illet meg az oktatással és képzéssel kapcsolatban, így különösen az oktatásba történő bekapcsolódás feltételeinek meghatározása, a felvételi kérelmek elbírálása, az oktatás követelményeinek megállapítása és a követelménytámogatás, a teljesítmények értékelése, az oktatáshoz kapcsolódó szolgáltatások biztosítása és igénybevétele, az oktatással összefüggő juttatásokhoz való hozzáférés, a kollégiumi elhelyezés és ellátás, az oktatásban megszerezhető tanúsítványok, bizonyítványok, oklevelek kiadása, a pályaválasztási tanácsadáshoz való hozzáférés, valamint az oktatásban való részvétellel összefüggő jogviszony megszűntetése során.

A jogellenes elkülönítés (szegregáció) leggyakrabban az oktatásban tapasztalható. Éppen ezért a törvény szerint hátrányos megkülönböztetésnek minősül a bármely csoporthoz tartozó személyek elkülönítése egy oktatási, nevelési intézményben, illetve az azon belül létrehozott tagozatban, osztályban, csoportban, beleértve azt is, ha az elkülönítés számarányukhoz viszonyítva lényegesen nagyobb arányban érinti a csoport tagjait, mint a többi tanulót. Az egyenlő bánásmód követelményének megsértését jelenti valamely személy vagy csoport olyan nevelésre, oktatásra való korlátozása, olyan nevelési, oktatási rendszer vagy intézmény létesítése, fenntartása, amelynek színvonala nem éri el a kiadott szakmai követelményekben meghatározottakat.

A halmozottan hátrányos helyzetben lévő gyermekek, tanulók elkülönítése társaiktól sérti

az egyenlő bánásmód követelményét, ezért szükséges figyelemmel kísérni a működési körzetek kialakítását, az iskolai felvételi eljárást, az egyes csoportok, osztályok összetételét.

Előnyben részesítési kötelezettségként jelenik meg az a rendelkezés, mely szerint ha az általános iskola a felvételi kötelezettsége után további felvételi, átvételi kérelmeket is teljesíteni tud, a további felvételi kérelmek teljesítésénél előnyben kell részesíteni a halmozottan hátrányos helyzetű tanulókat.

a) a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek/tanulók óvodai, iskolai ellátása

Integrációs felkészítés Pedagógiai Rendszere (IPR)

A szociális hátrányok enyhítése, a tanulási kudarcnak kitett tanulók fejlesztése érdekében az általános iskola és a középfokú iskola képesség kibontakoztató és integrációs felkészítést szervez, amelynek keretei között a tanuló egyéni képességének, tehetségének kibontakoztatása, fejlődésének elősegítése, a tanuló tanulási, továbbtanulási esélyének kiegyenlítése folyik. A képesség kibontakoztató és az integrációs felkészítés megszervezése nem járhat együtt a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók elkülönítésével. A képesség-kibontakoztató felkészítésben a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű vagy sajátos nevelési igényű tanuló vesz részt.

Az óvoda a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek számára fejlesztő programot szervez, melynek keretében a gyermek fejlesztésével kapcsolatos pedagógiai feladatokat, a szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenységet folytat.

A képesség-kibontakoztató és integrációs felkészítés, valamint az óvodai fejlesztő program megvalósítása az oktatásért felelős miniszter által kiadott személyiségfejlesztő, tehetséggondozó, felzárkóztató program alapján zajlik. (20/2012. (VIII. 31.) EMMI rend. 171. § - 173. §)

Az Nkntv. 47. §-a alapján sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók neveléséről, iskolai felkészítéséről a szakértői bizottság szakértői véleménye szerint kell gondoskodnia az óvodának, iskolának. A sajátos nevelési igényű gyermek óvodai nevelése, a tanuló iskolai nevelése-oktatása, továbbá kollégiumi nevelése az e célra létrehozott gyógypedagógiai nevelési-oktatási intézményben, konduktív pedagógiai intézményben, óvodai csoportban, iskolai osztályban, vagy a többi gyermekkel, tanulóval részben vagy egészben együtt történhet. A gyermek, tanuló integrált vagy speciális intézményi keretek között történő nevelését, oktatását a szakértői bizottság által kiadott véleményben foglalt állásfoglalás alapján lehet és kell biztosítani. Az ezzel ellentétes gyakorlat jogsértő mind a Nkntv., mind pedig az egyenlő bánásmód követelményét tekintve.

Az általános iskolában 2003 óta folyik képesség kibontakoztató és integrációs felkészítés. A pedagógusok tíz éve végzik a hátrányos helyzetű, kiemelten a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatását, tehetséggondozását, a tanulmányi munka terén igyekeznek javítani sikerességüket, lemorzsolódásuk megakadályozására különböző programokat szerveznek. Tiszacsege Város Önkormányzata évek óta sikeresen pályázott az esélyegyenlőséget támogató intézkedéseket segítő integrációs pénzeszközökre, segítve ezzel ezt a munkát.

Tiszacsege Város Helyi Esélyegyenlőségi Programja

A halmozottan hátrányos helyzetű tanulók magántanulóvá nyilvánítása esetén fokozott körültekintéssel kell eljárni. A jogalkotó szándéka az volt, hogy a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók magántanulóvá nyilvánítását és az ezzel gyakran együtt járó lemorzsolódás megelőzhető legyen. Ha az iskola igazgatójának megítélése szerint a tanulónak hátrányos, hogy tankötelezettségének magántanulóként tegyen eleget, vagy az így elkezdett tanulmányok eredményes folytatására vagy befejezésére nem lehet számítani, köteles erről értesíteni a gyermek lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye szerint illetékes kormányhivatalt, amely a gyámhatóság és a gyermekjóléti szolgálat véleményének kikérése után dönt arról, hogy a tanuló milyen módon teljesítse tankötelezettségét. Halmozottan hátrányos helyzetű tanuló esetén az iskola igazgatójának döntéséhez be kell szereznie a gyermekjóléti szolgálat véleményét (Nkntv. 45. §).

Tiszacsegén az óvodában és iskolában is IPR alapú nevelés és oktatás zajlik, megkönnyítve ezzel a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek/tanulók óvodai, iskolai részvételét, felzárkóztatását.

Hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek létszámának megoszlása az óvodában és általános iskolában:

Óvodai nevelés adatai

	3-6 éves korú gyermekek száma	Óvodai gyermek- csoportok száma	Óvodai férőhelyek száma	Óvodai feladat- ellátási helyek száma	Óvodába beírt gyermekek száma	Óvodai gyógygypeda- gógiai csoportok száma
2015	140	7	175	1	57	-
2016	156	7	175	1	48	-
2017	159	7	175	1	64	-
2018	162	7	175	1	43	-

1.gyógygypedagógusok száma: Nevelési tanácsadó által heti 4 órában biztosított. Óvodai nevelésben részesülő SNI gyermekek ellátását óvodapedagógusként alkalmazott gyógygypedagógus végzettséggel rendelkező kolléga látja el heti 4 órában. Logopédia ellátás heti 4 órában a nev.tan. által biztosított szakemberrel.

2.NOKS: Nevelő- oktató munkát közvetlenül segítő munkatárs. 7 fő dajka, 2 fő pedagógiai asszisztens, 1 fő óvodatitkár. A foglalkoztatottak létszáma és végzettsége megfelel a törvényi előírásoknak.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatgyűjtés

Az óvodai ellátás igénybevétele 2016-2017

2016-2017. év	2,5 éves	3 éves	4 éves	5 éves	6 éves	7 éves	Összesen
Az intézménybe beíratott gyermekek létszáma	12	44	44	32	23	1	156
Más településről bejáró gyermekek létszáma	-	-	-	-	-	-	-
Az intézménybe beíratott, 20%-ot meghaladóan hiányzott gyermekek száma (az adott évből eltelt időszakra vetítetten)	-	-	-	-	-	-	-
A beíratott gyermekek közül a hátrányos helyzetűek létszáma	2	7	6	7	2	-	24
A beíratott gyermekek közül a halmozottan hátrányos helyzetűek létszáma	1	16	13	13	19	1	63

Tiszacsege Város Helyi Esélyegyenlőségi Programja

Az óvodai ellátás igénybevétele 2017-2018

2017-2018. év	2,5 éves	3 éves	4 éves	5 éves	6 éves	7 éves	Összesen
Székhely							
Az intézménybe beíratott gyermekek létszáma	16	43	42	42	16	-	159
Más településről bejáró gyermekek létszáma	-	-	-	-	-	-	-
Az intézménybe beíratott, 20%-ot meghaladóan hiányzott gyermekek száma (az adott évből eltelt időszakra vetítetten)	-	-	-	-	-	-	-
A beíratott gyermekek közül a hátrányos helyzetűek létszáma	2	12	13	7	4	-	38
A beíratott gyermekek közül a halmozottan hátrányos helyzetűek létszáma	3	11	14	13	6	-	47

A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek ellátása 2016-2017-es év

	beíratott hátrányos helyzetű gyermekek létszáma	beíratott halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek létszáma
Csoport 1	1	8
Csoport 2	8	8
Csoport 3	3	8
Csoport 4	3	9
Csoport 5	-	12
Csoport 6	7	8
Csoport 7	2	10
Összesen	24	63
A csoportok összlétszámából a 6 évesnél idősebb gyermekek	2	19
A csoportok összlétszámából a 7 évesnél idősebb gyermekek (ped. szakszolgálat véleményével)	-	1

A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek ellátása 2017-2018-as év

	beíratott hátrányos helyzetű gyermekek létszáma	beíratott halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek létszáma
Csoport 1	5	3
Csoport 2	6	7
Csoport 3	4	5
Csoport 4	5	7
Csoport 5	4	11
Csoport 6	7	6
Csoport 7	7	8
Összesen	38	47
A csoportok összlétszámából a 6 évesnél idősebb gyermekek	4	6
A csoportok összlétszámából a 7 évesnél idősebb gyermekek (ped. szakszolgálat véleményével)	-	-

Forrás: Helyi adatgyűjtés

Pedagógusok végzettség szerinti megoszlása (Alapdiplomával valamennyi dolgozó rendelkezik):

- közoktatás vezető: 2 fő (szakvizsga)
- differenciáló, fejlesztő pedagógus: 2 fő (szakvizsga)
- fejlesztőpedagógus: 1 fő (másoddiploma)
- beszédfejlesztő pedagógus: 2 fő (szakvizsga)
- mentálhigiénés szakember: 1 fő (szakvizsga)
- gyógypedagógus: 1 fő (másoddiploma)
- mentorpedagógus: 1 fő (szakvizsga)
- szociálpedagógus: 2 fő (másoddiploma)
- művelődésszervező: 1 fő (másoddiploma)

Mesterpedagógus, szaktanácsadó: 3 fő

Forrás: TelR, Helyi/óvodai adatgyűjtés

Az óvodában valamennyi csoportban IPR alapú fejlesztést alkalmaznak.

A Városi Óvoda és Bölcsőde rendelkezik saját intézkedési tervvel az esélyegyenlőség előmozdítása érdekében, melynek célja, hogy biztosítva legyen az egyenlő bánásmód elvének teljesülése, az esélyteremtés, a hátrányok kompenzálása.

Céljuk

- a diszkrimináció mentesség,
- a szegregáció mentesség,
- a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek nevelési-oktatási és társadalmi integrációjának támogatása
- az SNI gyermekek optimális fejlődésének biztosítása, a sajátos nevelési igényből adódó lemaradások lehetőség szerinti ellensúlyozása.

Pedagógiai Programjuk pedig a tényfeltáró elemzésekre építve kívánja már 3 éves korban

Tiszacsege Város Helyi Esélyegyenlőségi Programja

elkezdeni a roma gyerekek egyéni, differenciált fejlesztését a sikeres iskolai tanulás, valamint a társadalmi esélyegyenlőség érdekében.

Tehát nem csupán csak az IPR alapú nevelés megvalósításával igyekeznek megteremteni az esélyegyenlőség biztosítását, hanem Pedagógiai Programjuk alapvető feladatának is tekintik azt.

Általános iskolások adatai 2018.

	Létszám (fő)
A településen élő általános iskolás korú gyermekek létszáma	
Más településről bejáró általános iskolások	31
Más településről bejáró hh gyerekek	7
Más településről bejáró hhh gyerekek	12
Más településre eljáró általános iskolások	nincs adat
Más településre eljáró hh gyerekek	nincs adat
Más településre eljáró hhh gyerekek	nincs adat
Általános iskolás korúak közül a hh gyerekek	119
Általános iskolás korúak közül a hhh gyerekek	114

Továbbtanulási mutatók középfokra nappali tagozaton nyolcadikos HHH-s tanulókhöz viszonyítva

	Gimnázium (%)		Szakközépiskola (érettségig adó képzés) (%)		Szakiskolai képzés (%)		Nem tanult tovább (%)	
	Össz létszámon belül	HHH-tanulók körében	Össz létszámon belül	HHH-tanulók körében	Össz létszámon belül	HHH-tanulók körében	összlétszámon belül	HHH-tanulók körében
2012/2013 55 végzős	9 tanuló (17%)	0%	14 tanuló (25%)	15%	31 tanuló (56%)	61%	1 tanuló (2%)	100%
2013/2014 46	13 (28%)	0 %	19 (42%)	5fő 26%	13 (28%)	7 (53%)	1 tanuló (2%)	100%
2014/2015 48	6 13%	0 %	24 50%	3 fő (12%)	16 33%	10 fő 66%	2 (4%)	100%
2015/2016 53 végzős	8 (15%)	1fő (12%)	9 (17%)	2 fő (22%)	35 (66%)	23 fő (66%)	2 (4%)	100%
2016/2017 60 végzős	15	2 fő (13%)	12	3 (25%)	33	19 (58%)	0	0

Tiszacsege Város Helyi Esélyegyenlőségi Programja

országos átlag: 2016/20 17				
-------------------------------------	--	--	--	--

Iskolai ellátás igénybevétele

2017- 2018. tanév									Évismétlők száma	
Telephely 1 (szükség szerint, tör- öljön vagy szúrjon be plusz sorokat)	Tagozat meg- nevezése	Létsz- ám	Napközis	Bejáró	Hátrányos helyzetűek létszáma	Halmazottan hátrányos helyzetűek létszáma	Sajátos nevelési igényű tanulók létszáma	SNI tanulók számából a hhh tanulók száma		Magán- tanulók száma
1. évfolyam A osztály	normál	24	22	0	5	14	1	0	1	
1. évfolyam B osztály	normál	23	22	2	5	9	1	0	1	
2. évfolyam A osztály	normál	16	16	0	0	9	1	0		
2. évfolyam B osztály	normál	17	17	5	7	6	2	1		
3. évfolyam A osztály	normál	22	22	4	12	4	0	0		
3. évfolyam B osztály	normál	22	22	0	5	10	1	0		
4. évfolyam A osztály	normál	19	19	0	6	6	2	2	0	0
4. évfolyam B osztály	normál	17	17	2	6	6	0			
4. évfolyam C osztály		19	17	0	4	6	3	1		
5. évfolyam A osztály	normál	22	21	4	8	10	1	1		
5. évfolyam B osztály	normál	25	9	0	5	7	1	1	1	1
6. évfolyam A osztály	normál	25	12	0	5	9	3	2	1	1
6. évfolyam B osztály	normál	19	17	2	7	9	1	1	0	1
7. évfolyam A osztály	normál	23	12	3	5	7	1	1	0	0

Tiszacsege Város Helyi Esélyegyenlőségi Programja

7. évfolyam B osztály	normál	19	9	3	4	4	0	0	3	4
8. évfolyam A osztály	normál	22	15	0	4	10	0	0	0	0
8. évfolyam B osztály	normál	23	11	6	9	6	1	1		1
Összesen:		358	280	31	97	132	18	13	7	8

2017-ben az Integrációs program keretében 162 integrációs felkészítésben résztvevő tanuló egyéni fejlesztésben részesül. (Átfedés van a két adat között)

alsó tagozat	1.a	1.b	2.a	2.b	3.a	3.b	4.a	4.b	4.c
IPR felzárkóztatásban vesz részt (tanuló)	19	14	9	13	16 bukás: 0	15 bukás: 2	12 bukás: 0	12 bukás: 5	10 bukás: 0

felső tagozat	5.a	5.b	6.a	6.b	7.a	7.b	8.a	8.b
IPR felzárkóztatásban vesz részt (tanuló)	18 bukás: 2	12 bukás: 2	14 bukás: 5	16 bukás: 2	12 bukás: 10	8 bukás: 5	14 bukás: 3	15 bukás: 5

b) a közneveléshez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások (pl. iskolára/óvodára jutó gyógypedagógusok, iskolapszichológusok száma stb.)

ÓVODAI ELLÁTOTTSÁG	1 db	
Az óvoda telephelyeinek száma	1	
Hány településről járnak be a gyermekek	1	
Óvodai férőhelyek száma	175	
Óvodai csoportok száma	7	
Az óvoda nyitvatartási ideje (...h-tól ...h-ig):	07.00-17.00	
A nyári óvoda-bezárás időtartama: ()	4 hét augusztusban	
Személyi feltételek	Fő	Hiányzó létszám
Óvodapedagógusok száma	13	2
Ebből diplomás óvodapedagógusok száma	13	2

Tiszacsege Város Helyi Esélyegyenlőségi Programja

Gyógypedagógusok létszáma ¹		-
Dajka/gondozónő, ped.asszisztens, óvodatitkár (NOKS) ²	10	-
Kisegítő személyzet (mosónő)	1	-

Forrás: TelR, KSH Tstar, önkormányzati adatgyűjtés

Iskola személyi feltételek

	Fő	Hiányzó létszám
Nem szaktanítást végző tanító	0	0
Szaktanítást végző tanítók száma	15	2
Szaktanítást végző tanárok száma	17	1
Gyógypedagógusok/fejlesztőpedagógus	1-1	0
Gyermekevédelmi felelős	1 (nem főállású)	0
Iskolaorvos	1 (nem iskolai alkalmazott)	0
Iskolapszichológus	1 (nem iskolai alkalmazott)	0
A pedagógiai munkát közvetlenül segítők száma	5	0

A személyi feltételek a törvényi előírásoknak megfelelnek, ugyan sem az óvodában, sem az iskolában nem foglalkoztatnak pszichológus szakembert, viszont a Család- és Gyermekevédelmi Szolgálat heti egy alkalommal 5 órában biztosítja ingyenesen a pszichológiai szolgáltatást, melyet leginkább az óvodába és iskolába járó gyermekek vesznek igénybe.

c) hátrányos megkülönböztetés és jogellenes elkülönítés az oktatás, képzés területén, az intézmények között és az egyes intézményeken belüli szegregáció

Nincs ilyen jellegű információ.

d) az intézmények között a tanulók iskolai eredményességében, az oktatás hatékonyságában mutatkozó eltérések

Tiszacsege Város Helyi Esélyegyenlőségi Programja

Országos kompetenciamérési adatok

	2003		2004		2006			2007			2008		
Országos kompetencia-mérés eredménye	Iskola átlaga	Orsz. átlag	Iskola átlaga	Orsz. átlag	Iskola átlaga	HHH tanulók átlaga	Orsz. átlag	Iskola átlaga	HHH tanulók átlaga	Orsz. átlag	Iskola átlaga	HHH tanulók átlaga	Orsz. átlag
Szövegértés													
6. évfolyam	406	500	451	509	500	402	512	457	442	516	481	421	519
8. évfolyam	—	—	437	500	455	400	497	422	369	497	498	348	506
10. évfolyam	376	500	356	499	-	-	501	-	-	-	-	-	-
Matematika													
6. évfolyam	422	500	445	505	480	387	493	423	373	500	467	422	499
8. évfolyam	—	—	470	500	441	372	494	413	352	491	472	351	497
10. évfolyam	368	500	362	497	-	-	499	-	-	-	-	-	-

	2009		2010		2011			2012			2013		
Országos kompetencia-mérés eredménye	Iskola átlaga	Orsz. átlag	Iskola átlaga	Orsz. átlag	Iskola átlaga	HHH tanulók átlaga	Orsz. átlag	Iskola átlaga	HHH tanulók átlaga	Orsz. átlag	Iskola átlaga	HHH tanulók átlaga	Orsz. átlag
Szövegértés													
6. évfolyam	512	513	1419	1483	1370	1272	1465	1370	1263	1472	1443	1361	1497
8. évfolyam	443	502	1504	1583	1541	1492	1577	1461	1384	1567	1469	1303	1620
Matematika													
6. évfolyam	457	489	1387	1498	1364	1263	1486	1402	1340	1489	1445	1352	1489
8. évfolyam	391	484	1487	1622	1517	1434	1601	1477	1392	1612	1437	1321	1555
	2014		2015		2016			2017					
Országos kompetencia-mérés eredménye	Iskola átlaga	HHH tanulók átlaga	Orsz. átlag	Iskola átlaga	HHH tanulók átlaga	Orsz. átlag	Iskola átlaga	HHH tanulók átlaga	Orsz. átlag	Iskola átlaga	HHH tanulók átlaga	Orsz. átlag	
Szövegértés													
6. évfolyam	1327	1251	1481	1372	1314	1488	1300	1244	1494	1399	1294		1503
8. évfolyam	1493	1466	1557	1556	1440	1567	1413	1357	1568	1483	1420		1575
Matematika													
6. évfolyam	1326	1257	1491	1338	1280	1497	1295	1257	1486	1361	1213		1497
8. évfolyam	1511	1479	1617	1537	1407	1618	1372	1368	1597	1475	1398		1612

Forrás: Intézményi adat

A kimutatásból kitűnik, hogy meg kell erősíteni a kompetencia fejlesztés területeit, nagyobb figyelmet kell fordítani a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók tanulmányi teljesítményének fokozására, motiváltságuk növelésére. A növekvő számú halmozottan hátrányos helyzetű tanulók gyenge tanulmányi teljesítménye hathatós beavatkozás nélkül folyamatosan az országos átlag alatt tartja az intézményi átlagot. Ennek eszközei a következők:

- az esélyegyenlőség, diszkriminációmentesség és a szegregációmentesség érvényesítése érdekében a HHH és az SNI-s gyermekek, tanulók integrált nevelésével-oktatásával a társadalmi integráció segítése;
- tehetséggondozási programok kidolgozása és megvalósítása;
- új tanítási-tanulási stratégiák, módszerek rendszerbe építése;
- kompetencia-alapú oktatás bevezetése, térségi elterjesztése, mentorálása,
- tanulói, tanári kompetenciák fejlesztése, alapvető kulcskompetenciák beépítése az oktatási rendszerbe a tanulók lemorzsolódásának csökkentése érdekében;

e) pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások)

Nincs erre vonatkozó adat, információ.

4.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

Összességében a terület átható elemzése során megállapítható, hogy a gyermekek védelmének rendszere megfelelő a településen. A gyermekjóléti alapellátások, az egészségügyi ellátás, az iskolai oktatás, az óvodai nevelés területén mindent megtesznek azért, hogy a nagyszámú, mélyszegénységben élő gyermekek helyzetén javítani tudjanak, és ennek érdekében szoros együttműködést alkalmaznak egymással az érintett területek szakemberei. A gyermekek helyzetén javítani tudó intézmények, szolgáltatások az előírásoknak megfelelő szakmberszámmal elérhetőek. A családok megkapják a szükséges tájékoztatást az igénybe vehető támogatásokról, ellátásokról. A kiemelt figyelmet igénylő és fogyatékkal élő gyermekeket az IPR alapú rendszerben oktatják, gyógypedagógus szakember is alkalmazásban áll az iskolában. Ennek ellenére a mélyszegénységben élő gyermekek száma továbbra is magas, szükség van tehát a jövőben is a családok támogatására, a gyermekek megsegítésére, a rendelkezésre álló valamennyi eszköz felhasználásával. Probléma, hogy a város nem rendelkezik megfelelő minőségű parkokkal, közösségi terekkel, játszóterekkel, ahol a gyermekek akár egyedül, akár családdal hasznosan eltölthetnék szabadidejüket. Mindezen hiányosság a hasznos szabadidő eltöltés mellett problémát okoz a társas kapcsolatok, családi kapcsolatok alakulásában is.

A gyerekek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A város nem rendelkezik megfelelő minőségű parkokkal, közösségi terekkel, játszóterekkel, ahol a gyermekek akár egyedül, akár családdal hasznosan eltölthetnék szabadidejüket.	Családi kapcsolatok erősítését, hasznos szabadidő eltöltést célzó közösségi terek, parkok létrehozása a városközpontban, játszótér létesítése.

5. A nők helyzete, esélyegyenlősége

5.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

Jogi alapvetések a nők esélyegyenlőségéhez:

- Az Alaptörvény XV. Cikke rögzíti, hogy a nők és férfiak egyenjogúak, vagyis mind a nőket, mind a férfiakat azonos jogok kell, hogy megillessék minden polgári, politikai, gazdasági, szociális, kulturális jog tekintetében.
- a Tanács 76/207/EGK irányelve a nőkkel és a férfiakkal való egyenlő bánásmód elvének a munkavállalás, a szakképzés és az előmenetel lehetőségei, valamint a munkafeltételek terén történő végrehajtásáról és az azt módosító 2002/73/EK irányelv,
- a Tanács 79/7/EGK irányelve a férfiakkal és a nőkkel való egyenlő bánásmód elvének a szociális biztonság területén történő fokozatos megvalósításáról,
- a Tanács 86/378/EGK irányelve a férfiakkal és a nőkkel való egyenlő bánásmód elvének a foglalkoztatási szociális biztonsági rendszerekben történő megvalósításáról.

A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

A Munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény 12. §-a rendelkezik arról, hogy a munkaviszonnyal, így különösen a munka díjazásával kapcsolatban az egyenlő bánásmód követelményét meg kell tartani. A munka egyenlő értékének megállapításánál különösen az elvégzett munka természetét, minőségét, mennyiségét, a munkakörülményeket, a szükséges szakképzettséget, fizikai vagy szellemi erőfeszítést, tapasztalatot, felelősséget, a munkaerő-piaci viszonyokat kell figyelembe venni.

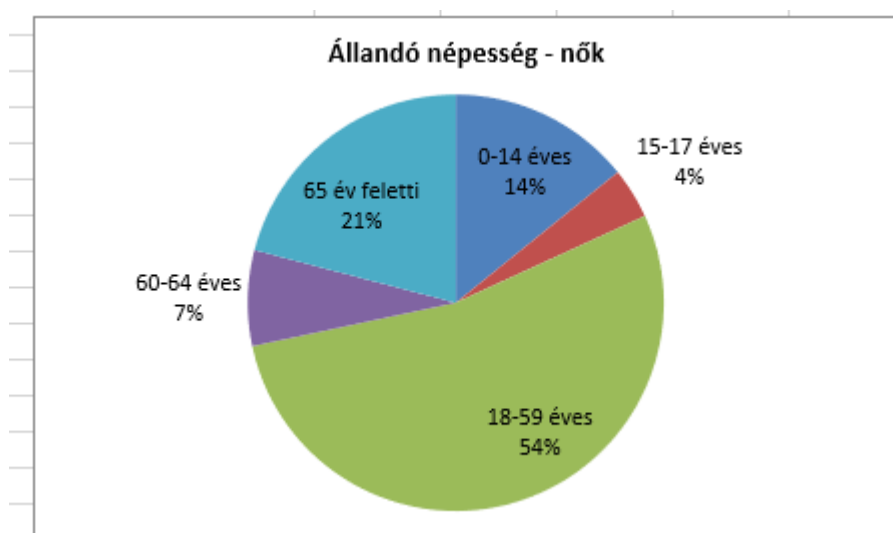
Foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

Állandó népességből a nők száma 2018

állandó népesség száma	4704fő
nő	2356fő
	50,09%
férfi	2348fő
	49,91%
0-2 évesek	148fő
	3,15%
0-14 éves nők	330fő
	7,02%
0-14 éves férfiak	394fő
	8,38%
15-17 éves nők	94fő
	1,99%
15-17 éves férfiak	84fő
	1,78%

Tiszacsege Város Helyi Esélyegyenlőségi Programja

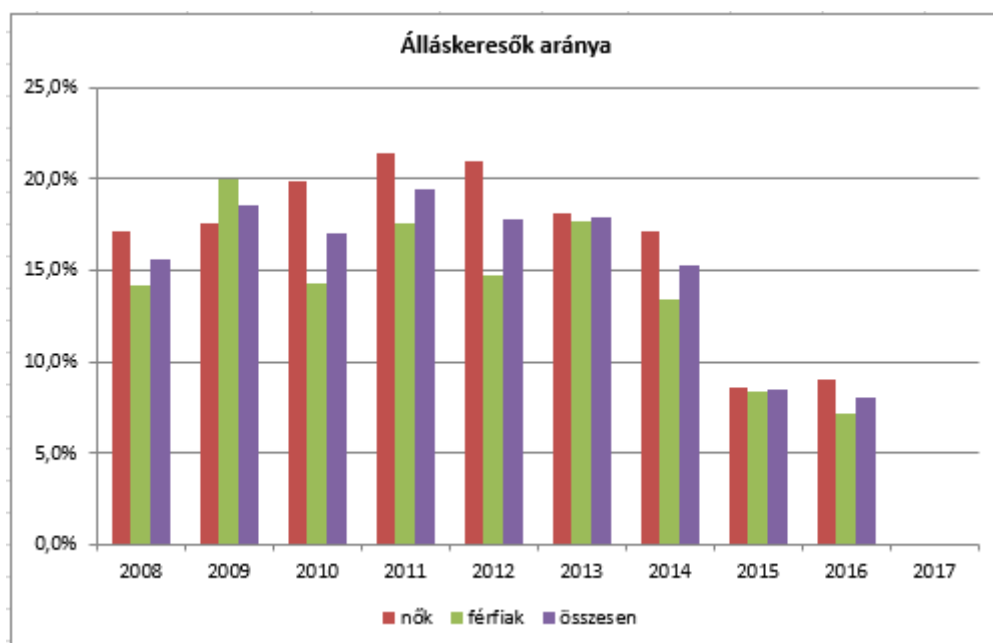
18-59 éves nők	1256fő
	26,7%
18-59 éves férfiak	1396fő
	29,67%
60-64 éves nők	184fő
	3,91%
60-64 éves férfiak	173fő
	3,68%
65 év feletti nők	492fő
	10,46%
65 év feletti férfiak	301fő
	6,4%

Nyilvántartott álláskeresők száma és aránya, 15-64 évesek száma

év	15-64 év közötti lakónépesség (fő)			nyilvántartott álláskeresők száma (fő)					
	nő	férfi	összesen	nő		férfi		összesen	
	fő	fő	fő	fő	%	fő	%	fő	%
2008	1642	1678	3320	281,25	17,1%	237,75	14,2%	519	15,6%
2009	1939	1354	3293	340	17,5%	269,75	19,9%	609,75	18,5%
2010	1597	1679	3276	318	19,9%	240,75	14,3%	558,75	17,1%
2011	1589	1676	3265	340	21,4%	295	17,6%	635	19,4%
2012	1565	1678	3243	327,75	20,9%	248	14,8%	575,75	17,8%
2013	1554	1685	3239	281,25	18,1%	298	17,7%	579,25	17,9%
2014	1550	1670	3220	265,74	17,1%	224,75	13,5%	490,49	15,2%
2015	1546	1664	3210	132,5	8,6%	139,5	8,4%	272	8,5%
2016	1547	1677	3224	139,25	9,0%	120,5	7,2%	259,75	8,1%

Forrás: TelR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A lakosság nem szerinti összetételét vizsgálva megállapítható, hogy összességében a női lakosok száma magasabb, viszont a 18-59 éves aktív korú lakosságban 140 fővel több a férfi. A 60 év feletti korcsoportot vizsgálva az tapasztalható, hogy lényegesen magasabb az időskorú nők száma. 2008-2017-ig vizsgálva a nyilvántartott álláskeresőket megállapíthatjuk, hogy a nők körében magasabb az álláskeresők száma, ennek megfelelően a 180 napnál régebben regisztrált munkanélküliek számaránya is az ő esetükben magasabb. Ennek hátterében állhat, hogy évekkel ezelőtt bezártak a varrodák, melyek 50-60 nő és azok családjaik állandó megélhetését biztosították, a helyüket pedig semmi sem pótolta. Továbbá az Önkormányzat után a második legnagyobb foglalkoztató vállalkozás a településen a NAGÉV Kft, amely elsősorban férfiak foglalkoztatását végzi, elenyésző a női alkalmazottak száma. Az idősellátás területén viszont egyre nagyobb létszámban foglalkoztatják a nőket, melyben aktív szerepet vállal az önkormányzat mellett a református egyház. Ezenkívül a női munkaerő nagy létszámban a kereskedelem és a nevelés-oktatás területén képviselteti magát.

b) nők részvétele foglalkoztatást segítő és képzési programokban

Az elmúlt években helyi szinten is indultak olyan képzések, amelyek elsősorban a nők foglalkoztatási esélyeinek növelését célozták meg. Ilyen a szakács, a takarító és a szomszédos Egyeken indult dajka, valamint szociális gondozó és ápoló képzések. Néhány női lakosnak ezen szakmák megszerzése által sikerült is elhelyezkednie.

c) alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségei

A végzettséget tekintve ugyanaz mondható el a nők esetében is, mint összességében a lakosság egészét tekintve. A legtöbb regisztrált munkanélkülit a szakmunkás bizonyítvánnyal és a nyolc osztállyal rendelkezők teszik ki. Harmadik helyen a középiskolát végzettek vannak. A regisztrált munkanélküliek körében a felsőfokú végzettséggel rendelkezők száma alacsony. A jelenlegi közfoglalkoztatási rendszer lehetőséget teremt a 8 osztályos vagy az az alatti végzettséggel rendelkezők számára is, betanított munkásként. Viszont a szakmunkát igénylő területeken hátrányt szenvednek azon nők, akik nem rendelkeznek szakmai képesítéssel. Ennek egyik oka, hogy 15-20 évvel ezelőtt betanított munkásként foglalkoztatták őket a varrodák, konzervgyárak, tehát nem jelentkezett igény a szakképesítés megszerzésére. Ezek a nők a munkahelyek megszűnése

után már nehezen tudtak új képesítéseket szerezni, korukból adódóan nem szívesen tanultak, így az elhelyezkedés lehetősége is nehezített számukra.

d) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén (pl. bérkülönbség)

Nincs arra vonatkozó adat, hogy a nők hátrányosan lennének megkülönböztetve a foglalkoztatás területén, feltételezhetően az esélyegyenlőségük biztosított.

5.2 A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (pl. bölcsődei, családi napközi, óvodai férőhelyek, férőhelyhiány; közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások stb.)

Probléma, hogy a nők hasznos szabadidő eltöltésének megszervezése nem megoldott a városban, nincsenek életmód jellegű, testmozgást elősegítő klubok, ahol a nők egymás között megbeszélhetnék a problémáikat, mind fizikálisan, mind lelkiekben feltöltődhetnének.

5.3 Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

A nők munkaerő-piaci elhelyezkedése szempontjából lényeges a gyermekek számára nyújtott napközbeni ellátásokhoz történő hozzáférés, így e ponton belül szükséges a hozzáférés feltételeinek vizsgálata.

A gyermekek napközbeni ellátása megszervezhető – a gyermekek életkorának megfelelően – különösen bölcsődében, hetes bölcsődében, családi napköziben, családi gyermekfelügyelet vagy házi gyermekfelügyelet keretében, nyári napközis otthonban, valamint óvodában, iskolában.

Bölcsőde

A bölcsőde olyan bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, amely a gyermekek napközbeni ellátása keretében, a Bölcsődei nevelés-gondozás országos alapprogramja szerint, jogszabályban meghatározott szakirányú végzettséggel rendelkező személy által, akár több csoportban nyújt szakszerű gondozást és nevelést. A bölcsőde a családban nevelkedő 3 éven aluli gyermekek napközbeni ellátását, szakszerű gondozását és nevelését biztosító intézmény. Ha a gyermek a 3. évet betöltötte, de testi vagy szellemi fejlettségi szintje alapján még nem érett az óvodai nevelésre, a 4. évének betöltését követő augusztus 31-ig nevelhető és gondozható a bölcsődében.

Mini bölcsőde

A mini bölcsőde olyan bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, amely a gyermekek napközbeni ellátása keretében, a Bölcsődei nevelés-gondozás országos alapprogramja szerint, jogszabályban meghatározott szakirányú végzettséggel rendelkező személy által akár több, a 43. § szerinti bölcsődei intézményhez képest kisebb létszámú csoportban, valamint egyszerűbb személyi, tárgyi és működtetési feltételek mellett nyújt szakszerű gondozást és nevelést.

Munkahelyi bölcsőde

A munkahelyi bölcsőde olyan bölcsődei ellátást nyújtó szolgáltatás, amelyet a foglalkoztató, vagy a foglalkoztatóval kötött megállapodás alapján az 5. § s) pontja szerinti fenntartó tart

fenn, elsősorban a foglalkoztatónál keresőtevékenységet folytató személyek gyermekei bölcsődei ellátásának biztosítására. A foglalkoztatóval kötött megállapodás alapján az 5. § s) pontja szerinti fenntartó által működtetett szolgáltatásra is a munkahelyi bölcsődére vonatkozó szakmai és finanszírozási szabályokat kell alkalmazni.

Családi bölcsőde

A családi bölcsőde olyan bölcsődei ellátást nyújtó szolgáltatás, amelyet a szolgáltatás nyújtója a saját otthonában vagy más e célra kialakított helyiségben biztosít.

Napközbeni gyermekfelügyelet

A napközbeni gyermekfelügyelet keretében – nem nevelési-oktatási céllal – a szolgáltatás nyújtója az életkornak megfelelő napközbeni ellátást biztosít

- a) a bölcsődei ellátásban, óvodai nevelésben nem részesülő gyermek számára,
- b) a kötelező óvodai nevelésben való részvétel alól felmentett gyermek számára,
- c) az óvodai nevelésben részesülő gyermek számára a kötelező óvodai nevelésben való részvételének idején kívül,
- d) a magántanuló számára,
- e) az iskolai oktatásban részesülő tanuló számára az Nktv. szerinti kötelező tanórai és egyéb foglalkozásokon való részvételének idején kívül, valamint a tanítási szünetekben, és
- f) az Nktv. rendelkezései szerint az általános iskolában a tizenhat óra előtt megszervezett egyéb foglalkozás alól felmentett gyermek számára.

A napközbeni gyermekfelügyelet keretében a sajátos nevelési igényű gyermekek, valamint a korai fejlesztésre és gondozásra jogosult gyermekek számára szükségleteikhez igazodó ellátást kell nyújtani.

Alternatív napközbeni ellátás

Alternatív napközbeni ellátás a játszótéri program, játszóház, klubfoglalkozás keretében nyújtott,

- a) a szülő és a gyermek kapcsolatát erősítő, a gyermek szocializációját támogató, valamint egyéb szabadidős és prevenciós szolgáltatás,
 - b) a csellengő vagy egyéb okból veszélyeztetett iskoláskorú gyermekek számára biztosított nappali felügyelet, sport-, illetve egyéb foglalkozás és étkeztetés,
- feltéve, ha a működtető rendelkezik az ehhez szükséges – jogszabályban meghatározott – személyi és tárgyi feltételekkel.

Óvoda

Az óvoda a gyermek hároméves korától a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény. Az óvoda felveheti azt a gyermeket is, aki a harmadik életévét a felvételétől számított fél éven belül betölti, feltéve, hogy minden, a településen, fővárosi kerületben, vagy ha a felvételi körzet több településen található, az érintett településeken lakóhellyel, ennek hiányában tartózkodási hellyel rendelkező hároméves és annál idősebb gyermek óvodai felvételi kérelme teljesíthető. (Nkntv. 8. §)

Általános iskola

Az Nkntv. értelmében 2013. szeptember 1-étől az általános iskolában 16 óráig kell megszervezni a tanórai és tanórán kívüli foglalkozásokat. A törvény 4. §-ának 4. pontjában rögzíti továbbá az egész napos iskola fogalmát, mely olyan iskolaszervezési forma, ahol a tanórai és más foglalkozásokat a délelőtti és délutáni időszakra egyenletesen szétosztva szervezik meg.

Tiszacsege 36 férőhelyes, 3 csoportból álló bölcsődével rendelkezik, illetve 175 fős óvodája van, ahol 7 csoportban biztosítják a gyermekek gondozását, nevelését. Mindez megfelelő háttér ahhoz, hogy a nők a GYED, GYES lejárta után vissza tudjanak menni dolgozni, amennyiben a gyermekük gondozását nem tudják megoldani egyéb más módon. A helyi tapasztalatok azt mutatják, hogy a gyermeket vállaló nők a gyermekgondozás időszakának lejárta után vissza tudnak menni munkahelyükre dolgozni, abban az esetben szűnik meg munkaviszonyuk, amennyiben a munkáltató jogutód nélkül megszűnik.

	3 év alatti gyermekek száma a településen	működő bölcsődék száma	bölcsődei férőhelyek száma	
			önkormányzati	egyéb
2008	210	1	20	0
2009	200	1	20	0
2010	183	1	36	0
2011	176	1	36	0
2012	157	1	36	0
2013	116	1	36	0
2014	124	1	36	0
2017	210	1	36	0
2018	204	1	36	0

Forrás: helyi adatgyűjtés

A gyermekvállalás területén a Védőnői hálózat, valamint a család- és gyermekjóléti szolgálat nyújt segítséget az édesanyáknak. A városi bölcsőde korábban a Család- és gyermekjóléti szolgálattal együttműködve, jelenleg önállóan baba-mama klubot működtet, ahol a kisgyermekes anyukák szakembereknek tehetik fel kérdéseiket. Meghívott szakemberek a gyermekorvos, védőnő, igény esetén pszichológus, gyógypedagógus, babatornász, stb.

Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

	védőnők száma	0-3 év közötti gyermekek száma	átlagos gyermekszám védőnőnként
2008	2	210	105
2009	2	200	100
2010	1	183	183
2011	1	176	176
2012	1	157	157
2013	2	116	58
2014	2	124	62

Forrás: TeIR és helyi adatgyűjtés

5.4 A nőket érő erőszak, családon belüli erőszak

A családon belüli erőszak esetén alkalmazható legfontosabb rendelkezéseket a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról szóló 2009. évi LXXII. Tv. És a Büntető törvénykönyv tartalmazza. A családon belüli erőszakra nincs önálló tényállás, a párkapcsolati erőszakra jelenleg a Büntető törvénykönyv különböző tényállásai vonatkoznak, ld. Testi sértés, zaklatás, távoltartás.

A nők elleni erőszak különböző formáira, vagy ugyanezeknek nem a párkapcsolaton belül megnyilvánuló formáira (pl. szexuális jellegű visszaélések) is a Büntető törvénykönyv releváns paragrafusai vonatkoznak. A zaklatás, szexuális vagy családon belüli erőszak miatt történt rendőrségi feljelentések száma alulmarad a tényleges esetek számától.

A bántalmazott nők a rendőrség mellett a családsegítő és gyermekjóléti szolgálattól kérhetnek tájékoztatást, segítséget. Tájékozódhatnak arról, hogy hová fordulhatnak segítségért, hol működnek anya-gyermek otthonok, mik a felvétel feltételei. Ebben az intézményben plakátokon, felhívásokban tájékoztatják a nőket jogaikról, az elérhető segítségről.

A mindennapi életből vannak információk arra vonatkozóan, hogy a nőket erőszak éri településünkön, az erre vonatkozó kimutatások azonban nem állnak rendelkezésre, ugyanis a rendőrség más szempontok szerint rendszerezi a bűncselekményeket. Ettől függetlenül azonban nem jelenthetjük ki, hogy nem követnek el a nők ellen erőszakot.

5.5 Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaotthon, családok átmeneti otthona)

A helyi család- és gyermekjóléti szolgálatnál hozzáférhető a krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások köre, az anya-gyermek otthonok, családok átmeneti otthonának elérhetőségei. Helyben fellépő krízishelyzet esetén a család- és gyermekjóléti szolgálat szakemberei intézkednek a szükséges lépésekről.

5.6 A nők szerepe a helyi közéletben

Az Alaptörvény fent hivatkozott, XV. Cikkére visszavezette vizsgálható, hogy a helyi közéletben a nők és férfiak azonos jogai a politikai, gazdasági, szociális, kulturális jog tekintetében érvényesülnek-e.

Az azonos jogok érvényesítéséhez elengedhetetlen a képviselet. A nők részvételére nemcsak a női nem reprezentálása miatt van szükség politikában, azaz a közügyekről való döntési mechanizmusban, hanem mert ez szolgálja leginkább a közös érdeket.

Tiszacsegén az intézményvezetők többsége nő, a közéletben képviseltetik magukat.

	Képviselő-testület tagja	
	Férfi	Nő
2008	12	2
2009	12	2
2010	11	3
2011	7	0

2012	7	0
2013	7	0
2014	7	0
2015	5	2
2016	5	2
2017	5	2
2018	5	2

Forrás: Helyi adatgyűjtés

5.7 A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

Nincsenek olyan jellegű társadalmi problémák, amelyek kizárólag a nőket érintik, a felmerülő problémák a település valamennyi lakosát arányosan érintik. (munkanélküliség, adathiány, alacsony iskolázottság, alacsony jövedelmek.) A gyermekvállalás utáni munkavégzés feltételezhetően nehezített számukra, de tapasztalatok azt mutatják, hogy a munkahelyek figyelembe veszik a nők, fiatal anyukák sajátos helyzetét és tekintettel vannak rájuk.

5.8 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

Összességében megállapítható, hogy a nők a foglalkoztatás területén nehezebb helyzetben vannak, mint a férfiak, a településen ugyanis több a férfiak számára munkát biztosítani tudó vállalkozás. Probléma, hogy a nőkre vonatkozóan kevés adat áll rendelkezésre, amelyből megfelelő következtetéseket lehetne levonni, és ennek megfelelően a fejlesztési lehetőségek behatárolása is nehéz. A nők védelme érdekében a szociális háló jól működik, a rendőrség naprakész, a segítő szolgálatoktól a szükséges tájékoztatást megkapják. A gyermekgondozás területén is kielégítő a helyzet. Probléma, hogy a nők hasznos szabadidő eltöltésének megszervezése nem megoldott a városban, nincsenek életmód jellegű, testmozgást elősegítő klubok, ahol a nők egymás között megbeszélhetnék a problémáikat, mind fizikálisan, mind lelkiekben feltöltődhetnének.

A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A nők hasznos szabadidő eltöltésének megszervezése nem megoldott a városban, nincsenek életmód jellegű, testmozgást elősegítő klubok, ahol a nők egymás között megbeszélhetnék a problémáikat, mind fizikálisan, mind lelkiekben feltöltődhetnének.	Életmód klubok, testmozgást elősegítő klubok létrehozása a településen, amely a nők hasznos szabadidő eltöltése mellett a fizikai és mentális épülést célozza.

6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége

6.1 Az időskorú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek stb.)

Állandó népességből a 60 éven felüliek száma 2018

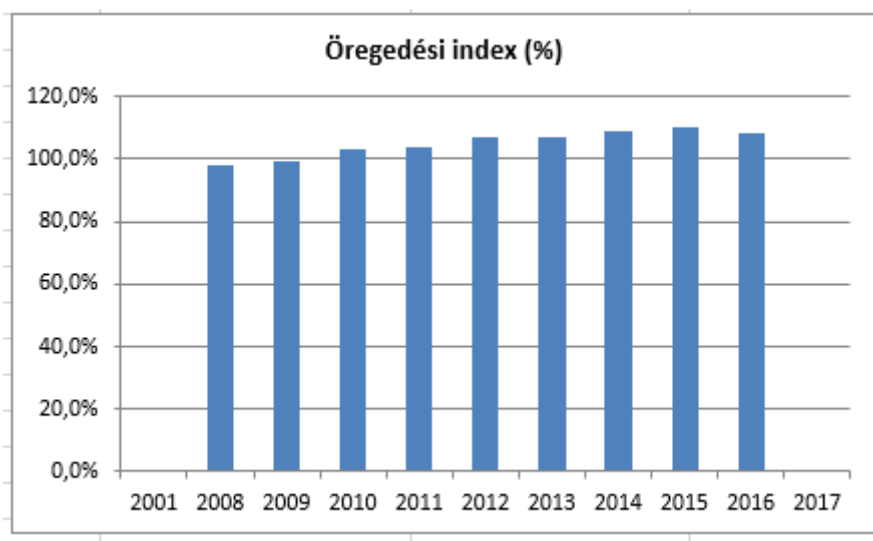
állandó népesség száma	4704fő
nő	2356fő
	50,09%
férfi	2348fő
	49,91%
0-2 évesek	148fő
	3,15%
0-14 éves nők	330fő
	7,02%
0-14 éves férfiak	394fő
	8,38%
15-17 éves nők	94fő
	1,99%
15-17 éves férfiak	84fő
	1,78%
18-59 éves nők	1256fő
	26,7%
18-59 éves férfiak	1396fő
	29,67%
60-64 éves nők	184fő
	3,91%
60-64 éves férfiak	173fő
	3,68%
65 év feletti nők	492fő
	10,46%
65 év feletti férfiak	301fő
	6,4%

A 2018-as évben a 60 éven felüli lakosok száma 1150 fő, mely az állandó lakosság 24,44 %-a.

Természetes szaporodás

	élve születések száma	halálozások száma	természetes szaporodás (fő)
2008	47	60	-13
2009	39	70	-31
2010	34	60	-26
2011	49	67	-18
2012	40	66	-26
2013	39	55	-16
2014	50	55	-5
2015	51	60	-9
2016	51	68	-17

Forrás: TeIR, KSH TSTAR

Öregedési index

	65 év feletti állandó lakosok száma (fő)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő)	Öregedési index (%)
2001	975	968	100,72
2008	838	855	98,01
2009	817	826	98,91
2010	812	789	102,92
2011	804	804	100
2012	808	754	107,16
2013	797	745	107
2014	808	743	106,98
2015	809	733	110,37
2016	798	737	108,28

Forrás: TelR, KSH-TST

Az öregedési index azt jelzi, hogy 100 fő 14 év alattira mennyi 65 éven felüli fő jut. Az öregedési indexet úgy számítjuk ki, hogy a 65 év felettieket elosztjuk a 0-14 évesekkel, és ezt megszorozzuk százszal. Ez az index megmutatja, hogy az adott település népességére mi a jellemző: amennyiben 100 alatti az index, akkor túlsúlyban vannak a 14 év alattiak, vagyis fiatalos a népességszerkezet. Ha az index 100 felett van, akkor a 65 év felettiek vannak többen, és a település elöregedő. A kétféle helyzet legegyszerűbben esélyegyenlőség szempontjából úgy értelmezhető, hogy míg a fiatalos népességszerkezet esetén a gyerekek, addig az öregedő esetén az idősek fokozottabb ellátására van szükség.

Tiszacsege esetében, mivel a 100 %-ot még nem túl nagy mértékben haladja meg az öregedési index azt mondhatjuk, hogy ugyan az elöregedés irányába indult meg a népesség, viszont nem elegendő túlsúlyosan csak az idősek ellátására összpontosítanunk. A 14 év alatti gyermekek száma ugyanis csak néhány 10 fővel alacsonyabb az idősek számánál. Összegezve tehát mind az idősek, mind a gyermekek ellátását fokozottan figyelni és kezelni kell.

A 60 év felettiek számarányát vizsgálva az tapasztalható, hogy lényegesen magasabb az

időskorú nők száma. Sok tehát az egyedülálló, főként özvegy nő.

Nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülők száma nemek

	nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülő férfiak száma	nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülő nők száma	összes nyugdíjas
2008	574	875	1449
2009	560	848	1408
2010	542	810	1352
2011	522	794	1316
2012	501	774	1275
2013	482	752	1234
2014	457	729	1186
2015	442	704	1146
2016	433	688	1121

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Időskorúak járadékában részesülők száma

	időskorúak járadékában részesülők száma
2008	3
2009	6,5
2010	6,8
2011	7,15
2012	9,2
2013	9,18
2014	10,97
2015	10,29
2016	9,08

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Az időskorúak járadéka a megélhetést biztosító jövedelemmel nem rendelkező időskorú személyek részére nyújtott támogatás. A járási hivatal időskorúak járadékában részesíti azt

a) a reá irányadó nyugdíjkorhatárt betöltött személyt, akinek saját és vele együtt lakó házastársa, élettársa jövedelme alapján számított egy főre jutó havi jövedelme nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 85%-át,

b) az egyedülálló, a reá irányadó nyugdíjkorhatárt betöltött, de 75 évesnél fiatalabb személyt, akinek havi jövedelme nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 100%-át,

c) az egyedülálló, 75. életévét betöltött személyt, akinek havi jövedelme nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 135%-át.

6.2 Idősek munkaerő-piaci helyzete

a) idősek, nyugdíjasok foglalkoztatottsága

	Regisztrált munkanélküliek száma	55 év feletti regisztrált munkanélküliek száma
	fő	fő
2008	519	46
2009	610	52
2010	559	36
2011	635	52
2012	576	52
2013	579	64
2014	490	69
2015	272	60
2016	260	59

Forrás: TelR

Településünkön a regisztrált munkanélküliek közül az 55 év felettiak száma a vizsgált 9 évben átlagosan 6 % körüli, tehát szerencsére nem túl magas az idős 55 év feletti munkanélküliek száma. Az 50-55 éves nyugdíj előtt álló idősebb korosztály viszont rendkívül nehéz helyzetben van, elhelyezkedési lehetőségeiket tekintve.

A foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény 30. §-a alapján nyugdíj előtti álláskeresői segély állapítható meg az idősebb korosztály számára. A nyugdíj előtti álláskeresői segély esetében azok a természetes személyek lesznek az álláskeresői segéllyel kapcsolatos eljárás alanyai, akik álláskeresői ellátás iránti kérelmet nyújtanak be és álláskeresői segélyre lesznek jogosultak. Álláskeresői segélyre az jogosult, aki álláskeresőnek minősül, munkát akar vállalni, de önálló álláskereső nem vezetett eredményre, és számára az állami foglalkoztatási szerv sem tud megfelelő munkahelyet felajánlani,

- a kérelem benyújtásának időpontjában a reá irányadó öregségi nyugdíjkorhatár betöltéséhez legfeljebb öt éve hiányzik (megállapításhoz szükséges életkor), és
- legalább 45 napon át álláskeresői járadékban részesült, vagy a folyósítási időtartam kimerítését megelőzően az álláskeresői járadék folyósítása kereső tevékenység miatt megszűnt és az álláskereső álláskeresői járadékra ismételtelen nem szerez jogosultságot és az álláskeresői járadék folyósításának időtartamát kimerítette, és
- az álláskeresői járadék folyósításának kimerítését, vagy az előzőekben részletezett megszűnést követően három éven belül betölti a megállapításhoz szükséges életkort, és
- rendelkezik az öregségi nyugdíjhoz szükséges szolgálati idővel, és
- korhatár előtt ellátásban, szolgálati járandóságban, balettművészeti életjáradékban és átmeneti bányászjáradékban nem részesül.

A nyugdíj előtti álláskeresői segély célja: A munkaerő-piaci változások hatására egyre több munkavállaló kerül abba a helyzetbe, hogy bár szeretne munkát vállalni, de idős kora miatt nehezebben talál megfelelő álláslehetőséget. Az álláskeresői segély azoknak a nyugdíjhoz közel álló álláskeresőnek nyújt segítséget az életvitelükhöz, akik tartósan nem tudnak munkaviszonyt létesíteni.

b) tevékeny időskor (pl. élethosszig tartó tanulás, idősök, nyugdíjasok foglalkoztatásának lehetőségei a közintézményekben, foglalkoztatásukat támogató egyéb programok a településen)

A tapasztalatok azt mutatják, hogy a nyugdíjas kort elért idősök többnyire nem kívánnak dolgozni nyugdíjuk mellett, melynek egyik fontos oka, hogy belátják mennyire fontos a fiatalok számára a munkahelyek átadása. Helyben tanulmányok folytatására nincs lehetőség, foglalkoztatásukat támogató egyéb programok nem állnak rendelkezésre.

c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

A diszkrimináció felmérése rendkívül nehéz. Éppen ezért csak következtethetünk annak létezésére. Szakirodalmi háttér támasztja alá, hogy az idősebb korosztály sokkal jobban kiszolgáltatott a munkaerő-piaci diszkriminációnak, tehát nehezebben helyezkednek el, és a munkahelyi leépítések is előbb érik el őket. Az 55 év feletti lakosság munkanélkülisége ugyan magas, de nem tekinthetjük diszkriminációnak a kialakult állapotot, ugyanis olyan mértékű a munkanélküliség, hogy valamennyi érintett személy foglalkoztatása nem megoldható. A közfoglalkoztatás keretén belül az 55 év felettiek foglalkoztatása is megoldott, ezenkívül nem tapasztalható sem az egyéb intézményekben sem a vállalkozói szektorban az 55 év felettiek hátrányos megkülönböztetése. Az életkor nem zárja ki a foglalkoztatásból a lakosokat.

6.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés

a) az idősök egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférése

Ebben a pontban az idősök által igénybe vehető alapszolgáltatások és szakosított ellátási formák vizsgálatára kerül sor.

Alapszolgáltatások

A szociális alapszolgáltatások megszervezésével az állam és a települési önkormányzat segítséget nyújt a szociálisan rászorulóknak részére saját otthonukban és lakókörnyezetükben önálló életvitelük fenntartásában, valamint egészségi állapotukból, mentális állapotukból vagy más okból származó problémáik megoldásában.

Szakosított ellátási formák

Ha az életkoruk, egészségi állapotuk, valamint szociális helyzetük miatt rászoruló személyekről az alapszolgáltatások keretében nem lehet gondoskodni, a rászorultakat állapotuknak és helyzetüknek megfelelő szakosított ellátási formában kell gondozni.

64 évnél idősebb népesség és nappali ellátásban részesülő időskorúak

	64 év feletti lakosság	nappali ellátásban részesülő időskorúak száma	
	fő	fő	%
2008	838	21	2,5
2009	822	17	2,06
2010	812	20	2,46
2011	804	22	2,73
2012	808	20	2,47

Tiszacsege Város Helyi Esélyegyenlőségi Programja

2013	797	20	2,49
2014	808	20	2,46
2015	809	20	2,73
2016	798	19	2,47

Forrás: TeIR, KSH Tstar, helyi adatgyűjtés

A nappali ellátás szociális alapszolgáltatás, amely lehetőséget biztosít a napközbeni tartózkodásra, társas kapcsolatokra, valamint az alapvető higiéniai szükségletek kielégítésére a hajléktalan személyek és a saját otthonukban élő, következőkben felsorolt személyek részére:

- tizennyolcadik életévüket betöltött, egészségi állapotuk vagy idős koruk miatt szociális és mentális támogatásra szoruló, önmaguk ellátására részben képes személyek,
- tizennyolcadik életévüket betöltött, fekvőbeteg-gyógyintézeti kezelést nem igénylő pszichiátriai betegek, illetve szenvedélybetegek,
- harmadik életévüket betöltött, önkiszolgálásra részben képes vagy önellátásra nem képes, de felügyeletre szoruló fogyatékos, illetve autista személyek. Igény szerint lehetőség van a napközbeni étkezésre is.

Tiszacsegén működő szociális alapszolgáltatás rendszere

A szociális alapszolgáltatást a településen a Balmazújvárosi Kistérség Humán Szolgáltató Központ, valamint Tiszacsege Város Önkormányzata biztosítja.

A Tiszavirág Idősek Klubja intézmény által nyújtott alapszolgáltatások a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, az idősek nappali ellátása.

A **szociális étkeztetés** keretében Tiszacsege Város Önkormányzata gondoskodik azoknak a szociálisan rászorultaknak a legalább egyszeri meleg étkezéséről, akik azt önmaguknak és eltartottjaik részére tartósan vagy átmeneti jelleggel nem képesek biztosítani. Étkeztetésben részesül az az igénylő is, aki kora vagy egészségi állapota miatt nem képes az étkeztetésről más módon gondoskodni.

A **házi segítségnyújtás** keretében a fenti intézmény gondoskodik azokról az időskorú személyekről, akik önmaguk ellátására nem képesek, illetve azokról, akik az egészségi állapotuk miatt erre rászorulnak, ezt az ellátási formát igénylik, illetve bentlakásos intézményi elhelyezésre várakoznak.

A Balmazújvárosi Kistérség Humán Szolgáltató Központ által biztosított **jelzőrendszeres házi segítségnyújtás** jelenleg 36 készülékkel biztosítja az ellátást. E rendszer segítségével fenntarthatók a biztonságos életvitel feltételei, krízishelyzetben lehetőséget nyújt az ellátást igénybe vevő személynél történő gyors megjelenésre és segítségnyújtásra.

A **támogató szolgálat** speciális alapellátási feladat, mely a fogyatékos személyek lakókörnyezetben történő ellátására jött létre. A szolgálat célja a fogyatékos személy önrendelkezésén alapuló önálló életvitelének megkönnyítése, elsődlegesen a lakáson kívüli közszolgáltatások elérésének segítségével, valamint önállóságának megőrzése mellett a lakáson belüli speciális segítségnyújtás biztosítása. Ezen szolgáltatás helyben nem érhető el, de a Balmazújvárosi Kistérség biztosítja az ellátást. Az igénylésben segítséget nyújt a helyi Tiszavirág Idősek Klubja, a Család- és gyermekjóléti Szolgálat.

A **nappali ellátás** tekintetében Balmazújvárosi Kistérség Humán Szolgáltató Központ Tiszacsegei Tiszavirág Idősek Klubja vállal szerepet.

Az elmúlt években a szociális intézmények által nyújtott személyes gondoskodás területén kedvezőtlen tendenciák indultak meg. Megnőtt a bentlakásos intézményi ellátásra szorulóak száma, a nappali ellátást, illetve az alapellátást nyújtó intézmények szolgáltatásait igénybe vevő időskorúak száma is.

Tény azonban, hogy az intézmények többségének jelentős problémát okoz a jogszabályban előírt személyi és tárgyi feltételek, valamint egyéb előírások biztosítása, melyet normatív támogatásból plusz önkormányzati finanszírozás nélkül megoldani nem képesek. További gondot jelent az ellátások iránti egyre növekvő igény, mely főleg az időotthonba várakozó személyek létszámán látszik elsősorban. Mindezek a problémák városunkban is érzékelhetőek. Az idős, önmaguk ellátására nem képes idősök az otthonuktól, családjuktól távol, 60-100 km-re kénytelenek bentlakásos idősök otthonába költözni.

Tiszacsegén az idősöket ellátó rendszer jól működik. Az idősök gondozását a házi segítségnyújtás keretén belül egy önkormányzati szolgáltató, valamint két egyházi fenntartású szolgáltató látja el. A Tiszacsege Város Önkormányzata által működtetett Tiszacsegei Szociális Szolgáltatások 5 fő szociális gondozóval 45 gondozott ellátását végzi. Tiszacsege Város Önkormányzata ellátási szerződést kötött a városban idősellátást végző egyházi szervezetekkel, mellyel céljuk, hogy a városban élő idős emberek ellátása a legmagasabb szinten biztosított legyen.

A lakosságot 3 háziorvosi körzet látja el, jól képzett szakemberekkel. A közelben, Balmazújvároson és Polgáron lehetőség van járó beteg szakrendelést igénybe venni, mindkét helyen széleskörű szolgáltatás igényelhető. A beteg saját választásának megfelelően dönt arról, hogy melyik város egészségügyi intézményében kívánja kezeltetni magát. Az igénybe vehető szolgáltatásokról a HEP 3.6 pontja nyújt bővebb tájékoztatást.

b) kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés

A hozzáférés az utóbbi időben kevésbé megoldott és megszervezett. Néhány éve a Művelődési Ház vezetője (aki közművelődés szervező) rendszeresen szervezett színházlátogatást, illetve helyben is meg lehetett tekinteni színházi produkciókat. Sajnos anyagi okok miatt a szakember foglalkoztatása megszűnt, ezért jelenleg nem működik ilyen szervezett formában a közművelődés elősegítése. Az Önkormányzat és a helyi intézmények vezetői törekednek arra, hogy legyenek helyben is kulturális programok, Tiszacsege Város Önkormányzata minden évben színvonalasan megrendezi az idősök napját, a Csege Napok rendezvénysorozat keretén belül az idősökre is nagy figyelmet fordítanak, nem csak fellépnek, de számukra is érdekes műsorokat nyújt a program. Számos egyesületi és alapítványi rendezvény nyújt élményekben gazdag, színvonalas szórakozást. A településen működik a Tiszacsegei Nyugdíjas Egyesület, melynek tagsága 20 főre tehető, az egyesület összejöveteleire az aktív, társaságra vágyó idősök járnak.

c) idősök informatikai jártassága

Erre vonatkozó információ nem áll rendelkezésre. A Dr. Papp József Városi Könyvtárban van lehetőség számítógépes hozzáférésre, internet használatra, ezért aki jártas a számítógép kezelésben, de nincs számítógépe, illetve internet hozzáférése, itt bővítheti tudását.

6.4 Az idősöket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen

Az idős életkorral járó sajátosság a betegségek megjelenése, melyekről a házi orvosok nemcsak a rendelés keretein belül, hanem szervezett előadások formájában is tájékoztatják pácienseiket. Az előadásokon tájékozódhatnak a betegségek kialakulásának okairól, a kezelések módjáról, életminőségük fenntarthatósága, javítása érdekében. Rendszeresek a szűrőprogramok a településen.

6.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

Összességében megállapítható, hogy a településen az idősök ellátása megoldott. Az idősöket ellátó rendszer jól működik, 3 szervezet gondoskodik szociális jólétükről. A gondozónők bevásárolnak, takarítanak, gyógyszert felíratnak és kiváltanak, a szükséges ügyeket intézik gondozottjuk számára. Nyugdíjas Klub is működik a településen, ahová az aktív, társaságra vágyó idősök járnak. Az idősök napját Tiszacsege Város Önkormányzata évente megszervezi. Évek óta problémát jelent, viszont a bentlakásos idősök otthonának kérdése, ugyanis sok idős igényelné a helyben történő bentlakásos elhelyezését, erre vonatkozóan kérdőíves felmérést is készített a város. Pályázati forrás hiányában még nem valósult meg a városvezetés terve.

Az idősök helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Nem megoldott az idősök bentlakásos elhelyezése a településen, a várakozók száma bentlakásos intézményi elhelyezésre igen magas.	Bentlakásos idősök otthonának létesítése

7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

7.1 A településen fogyatékkal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

Fogyatékos személy: aki érzékszervi – így különösen látás, hallásszervi, mozgásszervi, értelmi képességeit jelentős mértékben vagy egyáltalán nem birtokolja, illetőleg a kommunikációjában számottevően korlátozott, és ez számára tartós hátrányt jelent a társadalmi életben való aktív részvétel során.

A Fogyatékkal élő személyek jogairól szóló egyezmény és az ahhoz kapcsolódó Fakultatív Jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 2007. évi XCII. Törvény 1 cikk szerint fogyatékos személy minden olyan személy, aki hosszan tartó fizikai, értelmi, mentális vagy érzékszervi károsodással él, amely számos egyéb akadállyal együtt korlátozhatja az adott személy teljes, hatékony és másokkal egyenlő társadalmi szerepvállalását.

a) fogyatékkal élők foglalkoztatásának lehetőségei, foglalkoztatottsága (pl. védett foglalkoztatás, közfoglalkoztatás)

A Fot. 15-16. §-a értelmében a fogyatékos személy lehetőség szerint integrált, ennek hiányában védett foglalkoztatásra jogosult.

A foglalkoztatást biztosító munkáltató köteles biztosítani a munkavégzéshez szükséges mértékben a munkahelyi környezet, így különösen a munkaeszközök, berendezések megfelelő átalakítását. Az átalakítással kapcsolatos költségek fedezésére a központi költségvetésből támogatás igényelhető.

Ha a fogyatékos személy foglalkoztatása az integrált foglalkoztatás keretében nem megvalósítható, úgy számára speciális munkahelyek működtetésével a munkához való jogát lehetőség szerint biztosítani kell. A védett munkahelyet a központi költségvetés normatív támogatásban részesíti.

Fogyatékkal élő munkavállaló, aki

- a) a nemzeti jog szerint fogyatékosnak elismert, vagy
- b) elismerten fizikai, elméleti vagy pszichológiai károsodásban szenved.

Megváltozott munkaképességű munkavállaló, aki

- a) rehabilitációs ellátásban részesül,
- b) aki 2011. december 31-én III. csoportos rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíjban, rendszeres szociális járadékban részesült.

(Flt. 57/B §.)

Gyakori probléma, hogy kevés a foglalkoztatási lehetőség, nem megoldott a foglalkoztatáshoz szükséges akadálymentesítés, nem biztosítottak különleges eszközök és feltételek. A védett foglalkoztatás túlsúlya mutatkozik az integrált foglalkoztatással szemben. Nem rendelkeznek olyan foglalkoztatási szakemberrel, aki a fogyatékos személy állapotának ismeretében javaslatot tesz a foglalkoztatás jellegére és helyére. Nincs képzett szakember, aki a munkahelyi beszoktatást kíséri, ezért a sikertelen beszoktatás következménye a fogyatékos munkavállaló alkalmatlanságának rövid időn belüli megállapítása.

Előfordulhat, hogy a fogyatékos személyt akadályozottsága miatt nem foglalkoztatják a végzettségének és képzettségének megfelelő álláshelyen. (pl.: felsőfokú végzettsége ellenére alacsonyabb végzettséggel is betölthető foglalkoztatást ajánlanak neki.)

Megváltozott munkaképességű és egészségkárosodott személyek szociális részesülők

Év	Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma
2008	175
2009	162
2010	144
2011	229
2012	214
2013	200
2014	199
2015	214
2016	173

Forrás: TelR, KSH Tstar

Fogyatékos személyek részvétele a foglalkoztatásban

Fogyatékos személyek részvétele a foglalkoztatásban, a különféle típusú foglalkoztatásban résztvevők száma az alkalmazók szerinti				
		Közszférában foglalkoztatott (pl. önkormányzat, kormányhivatal, állami vagy önkormányzati fenntartású intézmény)	Non profit szervezet	Gazdasági vállalkozás
Szociális foglalkoztatásban alkalmazottak	fejlesztő-felkészítésben résztvevők száma	na	na	na
	munka rehabilitációban foglalkoztatottak száma	na	na	na
Védett munkahelyen foglalkoztatottak száma		na	na	na
Támogatott foglalkoztatásban résztvevők száma		na	na	35
Nyílt munkaerő-piaci foglalkoztatásban résztvevő fogyatékos személyek száma		na	na	na

Forrás: helyi adatgyűjtés több forrás segítségével.

A településen kizárólag egy vállalkozás foglalkoztat megváltozott munkaképességű személyeket, munkavállalók száma 35 fő. Ez a vállalkozás évek óta nyújt megbízható megélhetési forrást az ott dolgozó embereknek. Az Önkormányzat vezetőségének célja, hogy hasonló vállalkozások létrejöttét támogassa, vagy ezen vállalkozás létszámbővítését elérje.

b) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

Erre vonatkozó adat és információ nem áll rendelkezésre.

c) önálló életvitelt támogató helyi intézmények, szolgáltatások, programok

A településen élő fogyatékos személyek önálló életvitelét támogató helyi intézmények, szociális szolgáltatások

Tiszacsege Város Helyi Esélyegyenlőségi Programja

	Állami/önkormányzati			Egyházi			Civil		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017
falugondnoki vagy tanyagondnoki szolgáltatás	na	na	na	na	na	na	na	na	na
szociális étkeztetés	4	4	4	na	na	na	na	na	na
házi segítségnyújtás	3	3	3	na	na	na	na	na	na
jelzőrendszeres házi segítségnyújtás	1	1	1	na	na	na	na	na	na
családsegítés	150	150	150	na	na	na	na	na	na
közösségi ellátás szenvedélybetegek részére	0	0	0	0	0	0	0	0	0
közösségi ellátás pszichiátriai betegek részére	10	13	13	na	na	na	na	na	na
támogató szolgáltatás	20	20	20	na	na	na	na	na	na
nappali ellátás	4	4	4	na	na	na	na	na	na

Forrás: helyi adatgyűjtés

Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma

	Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma		
	önkormányzati fenntartású intézményben	egyházi fenntartású intézményben	civil fenntartású intézményben
2008	7	na	na
2009	5	na	na
2010	4	na	na
2011	4	na	na
2012	4	na	na
2013	5	na	na
2014	4	na	na
2015	4	na	na
2016	4	na	na

Forrás: TelR, KSH Tstar; a központi adatokat célszerű bontani a helyi adatszolgáltatók segítségével.

7.2 Fogyatékkal élő személyek pénzübeli és természetbeni ellátása, kedvezményei

Ellátási formák, amelyeket jogszabályok biztosítanak a fogyatékkal élő személyek számára. Az ezekhez való hozzáférés helyi vizsgálata az esélyegyenlőségi helyzetelemzés egyik feladata.

Lehetséges, hogy a fogyatékos személy megfelelő információk hiányában nem részesül a számára jogszabály szerint járó pénzbeli és természetbeni ellátásban.

Ellátási formák:

- Fogyatékosági támogatás: A Fot. 22. §-a alapján biztosított fogyatékosági támogatás a súlyosan fogyatékos személy részére az esélyegyenlőséget elősegítő, havi rendszerességgel járó pénzbeli juttatás. A támogatás célja, hogy – a súlyosan fogyatékos személy jövedelmétől függetlenül – anyagi segítséggel járuljon hozzá a súlyosan fogyatékos állapotból eredő társadalmi hátrányok mérsékléséhez.
- Rokkantsági járadék: A rokkantsági járadékról szóló 83/1987. (XII. 27.) MT rendelet értelmében aki a 25. életéve betöltése előtt teljesen munkaképtelenné vált, illetve 80 %-os vagy azt meghaladó mértékű egészségkárosodást szenvedett és nyugellátást, baleseti nyugellátást részére nem állapítottak meg, rokkantsági járadékra jogosult.
- Közlekedési kedvezmény: A súlyos mozgáskorlátozott személyek közlekedési kedvezményeiről szóló 102/2011. (VI. 29.) Korm. rendelet 6. §-a értelmében szerzési és átalakítási támogatásra (közlekedési kedvezmény) a súlyos mozgáskorlátozott személy jogosult
- Parkolási igazolvány: Parkolási igazolványra az a személy jogosult,
 1. aki közlekedőképességében súlyosan akadályozott,
 2. aki látási fogyatékosnak; értelmi fogyatékosnak; autistának; mozgásszervi fogyatékosnak minősül,
 3. akit a vakok személyi járadékának bevezetéséről szóló rendelet alapján 2001. július 1-jét megelőzően vaknak minősítettek, vagy aki vaknak vagy gyengénlátónak, mozgásszervi fogyatékosnak, értelmi fogyatékosnak vagy autistának minősül
- Fogyatékos személyek számára biztosított alap- és szakosított ellátási formák:
Szociális alapszolgáltatások: étkeztetés, házi segítségnyújtás, családsegítés, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, támogató szolgáltatás
Szakosított ellátási formák: ápolást, gondozást nyújtó intézmények, fogyatékos személyek otthona, rehabilitációs intézmények, fogyatékos személyek gondozóháza, lakóotthon

Az ellátásokhoz és szolgáltatásokhoz való hozzájutásról, annak lehetőségeiről és módjáról a Polgármesteri Hivatal Szociális Irodája, a Család- és gyermekjóléti szolgálat és az Idősek Klubja tájékoztatja az érintetteket, ezenkívül a szükséges nyomtatványok, adatlapok kitöltésében is az érdeklődők segítségére vannak. Pontos számadatok sajnos nem állnak rendelkezésre a pénzbeli és természetbeni ellátások tekintetében, ezért az elemzés nehézkes.

7.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés

a) települési önkormányzati tulajdonban lévő középületek akadálymentesítettsége

b) közszolgáltatásokhoz, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés

lehetőségei, fizikai, információs és kommunikációs akadálymentesítettség, lakóépületek, szolgáltató épületek akadálymentesítettsége

c) munkahelyek akadálymentesítettsége

d) közösségi közlekedés, járdák, parkok akadálymentesítettsége

A következő jogszabályi hivatkozások a fogyatékkal élő személyek jogait biztosítják.

- **Környezet:** A fogyatékos személynek joga van a számára akadálymentes, továbbá érzékelhető és biztonságos épített környezetre. Ez a jog vonatkozik különösen a közlekedéssel és az épített környezettel kapcsolatos tájékozódási lehetőségekre. (Fot. 5. § (1)-(2))
- **Kommunikáció:** A fogyatékos személy számára biztosítani kell az egyenlő esélyű hozzáférés lehetőségét a közérdekű információkhoz, továbbá azokhoz az információkhoz, amelyek a fogyatékos személyeket megillető jogokkal, valamint a részükre nyújtott szolgáltatásokkal kapcsolatosak. A kommunikációban jelentősen gátolt személy számára a közszolgáltatások igénybevételekor lehetővé kell tenni a tájékozódás és a személyi segítség feltételeit. (Fot. 6.- 7. §) A megfelelően hozzáférhető információ létrehozása olyan szakmai feladat, mely kezdetben nehézséget okozhat. Javasoljuk, azoknak a szolgáltató szervezeteknek a bevonását, melyek professzionális segítséget nyújthatnak. Ilyenek például a jelnyelvi tolmácsszolgálatok, a könnyen érthető fordításokat készítő ÉFOÉSZ és tagszervezetei, a speciális eszközkölcsonzők.
- **Közszolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés:** A fogyatékos személy számára a Fot-ban meghatározottak szerint – figyelembe véve a különböző fogyatékosági csoportok eltérő speciális szükségleteit – biztosítani kell a közszolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférést. A közszolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés biztosítása érdekében a fogyatékos személy az önálló életvitelét segítő kutyáját – külön jogszabályban meghatározottak szerint – beviheti a közszolgáltatást nyújtó szerv, intézmény, szolgáltató mindenki számára nyitva álló területére. (Fot. 7/A.- 7/C. §)
- **Közlekedés:** A közlekedési rendszereknek, továbbá a tömegközlekedési eszközöknek, utasforgalmi létesítményeknek – beleértve a jelző- és tájékoztató berendezéseket is – alkalmasnak kell lenniük a fogyatékos személy általi biztonságos igénybevételre. Közhasználatú parkolóban a közlekedésében akadályozott fogyatékos személyek számára – a külön jogszabály szerint – megfelelő számú és alapterületű parkolóhely kialakításáról kell gondoskodni. (Fot. 8.- 10. §) A hozzáférés biztosításakor két kihívás biztosan felmerül: egyrészt a megfelelő szaktudás bevonásának a kérdése, másrészt pedig az ehhez szükséges forrás. Az első kérdésre javasoljuk minden esetben rehabilitációs szakmérnök, valamint az érintett fogyatékos csoportot képviselőjének a bevonását a tervezésbe és a megvalósításba, valamint a következő dokumentum áttekintését – Segédlet a közszolgáltatások egyenlő esélyű hozzáféréseinek megteremtéséhez – Komplex akadálymentesítés
- **Támogató szolgálat, segédeszköz:** fogyatékos személy részére biztosítani kell a fogyatékosága által indokolt szükségleteinek megfelelő támogató szolgálat igénybevételét, továbbá segédeszközt. Az árhoz nyújtott támogatással beszerezhető segédeszközök körét és a támogatás módját, valamint mértékét külön jogszabály határozza meg. (Fot. 11. §)
- **Egészségügy:** A fogyatékos személy egészségügyi ellátása során figyelemmel kell lenni a fogyatékoságából adódó szükségleteire. A fogyatékos személy

egészségügyi ellátása során törekedni kell arra, hogy az ellátás segítse elő a rehabilitációját, társadalmi beilleszkedését, továbbá, hogy ne erősítse a betegségtudatát. (Fot. 12. §) A modern emberi jogi szemlélet érvényesülése a fogyatékos emberek ellátása során alapelv.

- Oktatás, képzés: A fogyatékos személynek joga, hogy állapotának megfelelően és életkorától függően korai fejlesztésben és gondozásban, óvodai nevelésben, iskolai nevelésben és oktatásban, fejlesztő felkészítésben, szakképzésben, felnőttképzésben, továbbá felsőoktatásban vegyen részt a vonatkozó jogszabályokban meghatározottak szerint. Abban az esetben, ha az – az e célra létrehozott szakértői és rehabilitációs bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint – a fogyatékos személy képességeinek kibontakoztatása céljából előnyös, a fogyatékos személy az óvodai nevelésben és oktatásban a többi gyermekkel, tanulóval együtt – azonos óvodai csoportban, illetve iskolai osztályban – vesz részt. A kiskorú fogyatékos személyt megilleti az a jog, hogy fejlesztése késedelem nélkül megkezdődjön, amint fogyatékoságát megállapították (Fot. 13. §).
- Lakóhely, közösségbe való befogadás, önálló életvitel: A fogyatékos személynek joga van a fogyatékoságának, személyes körülményeinek megfelelő – családi, lakóotthoni, intézményi – lakhatási forma megválasztásához (Fot. 17. §)
- Kultúra, sport: A fogyatékos személy számára lehetővé kell tenni a művelődési, kulturális, sport- és más közösségi célú létesítmények látogatását. A fogyatékos személy számára – sportolási lehetőségeinek megteremtéséhez – a sportolási célú, szabadidős intézmények használatát hozzáférhetővé kell tenni (Fot. 18. §)
- A rehabilitációhoz való jog: A fogyatékos személynek joga van a rehabilitációra. E jog érvényesítését rehabilitációs szolgáltatások, ellátások biztosítják. Az ehhez kapcsolódó állami feladatot a fogyatékos személyek esélyegyenlőségének biztosítására létrehozott, a társadalmi esélyegyenlőség előmozdításáért felelős miniszter szakmai felügyelete alatt álló szervezet látja el. A szervezet számára törvény vagy kormányrendelet további feladatokat állapíthat meg (Fot. 19.- 20. §). Az érintett célcsoport sok esetben nem rendelkezik megfelelő információval a saját jogai és lehetőségei tekintetében, ezért fontos a megfelelő tájékoztatás.
- A helyi politikai életben és közéletben való részvételhez való jog: másokkal azonos alapon, hatékonyan és teljes körűen vehessenek részt a helyi politikai életben és a közéletben, közvetlenül vagy szabadon választott képviselőkön keresztül, beleértve a fogyatékossgal élő személyek jogát és lehetőségét a szavazásra és választhatóságra (2007. évi XCII. Tv 29. cikk) A fogyatékos emberek önérvényesítő mozgalmainak erősödése, saját maguk képviselőtének lehetőségének támogatása kiemelt feladat. Javasoljuk, hogy ennek érdekében alakuljanak ki az együttműködésre és a párbeszédre lehetőséget adó fórumok akár az önkormányzat kezdeményezésére, ahol a fogyatékos emberek a „Semmit rólunk nélkülünk!” elvnek megfelelően bekapcsolódhatnak a róluk szóló döntések alakításába.

Akadálymentesítés

Közhasznúak azok az épületek, melyek használata senki számára sem korlátozott. Ebbe a körbe tartoznak az oktatás bármely szintjét befogadó épületek vagy épületrészek, az egészség-, szociális, kulturális, művelődés, sport célú építmények. Ilyenek és tevékenységük súlya miatt kiemelten fontosak az önkormányzati, a hatósági, a közigazgatási, az igazságszolgáltatási célokra fenntartott épületek vagy épületrészek. A mozgásukban akadályozottak, az idősek, nők- és gyermekek a fizikai akadálymentességet igénylik, a többi fogyatékos csoport számára az infokommunikációs akadálymentesség a jogos igény. Ilyenek a kontrasztos színekkel készült táblák, tapintható információk,

Tiszacsege Város Helyi Esélyegyenlőségi Programja

hallható segítség, jelnyelvi segítség, a belső környezetben való tájékozódást elősegítő piktogramok, feliratok.

		Igen/nem								
		Lift	Vakvezető sáv	Mozgás korlátozottak részére mosdó	Rámpa	Hangos tájékoztatás	Indukciós hurok	Tapintható információ	Jelnyelvi segítség	Egyéb
oktatási intézmények	alapfok	igen	nem	igen	igen	nem	nem	nem	nem	nem
	középfok	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	felsőfok	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Egészségügyi intézmények	fekvőbeteg ellátás	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	járóbeteg szakellátás	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	alapellátás	nem	nem	nem	igen	nem	nem	nem	nem	nem
kulturális, művelődési intézmények		nem	nem	nem	igen	nem	nem	nem	nem	nem
önkormányzati, közigazgatási intézmény		nem	igen	igen	igen	nem	nem	igen	nem	nem
igazságszolgáltatás i, rendőrség, ügyészség		nem	nem	nem	nem	nem	nem	nem	nem	nem
szociális ellátást nyújtó intézmények		nem	nem	igen	nem	nem	nem	nem	nem	nem

Forrás: helyi adatgyűjtés

Tiszacsegén a mozgásukban akadályozottak, vagyis az idősek, nők- és gyermekek számára a fizikai akadálymentesség az önkormányzati fenntartású intézmények (oktatás bármely szintjét befogadó épületek vagy épületrészek, az egészség-, szociális, kulturális, művelődés, sport célú építmények) mindegyikében megoldott. Hiányosságok mutatkoznak viszont az infokommunikációs akadálymentesítettség eszközeit tekintve, melyek megvalósítása a jövőben fontos célkitűzés kell, hogy legyen. A településen működő egyéb intézmények és vállalkozások kezében lévő épületek akadálymentesítettsége viszont még hiányos, mind a mozgáskorlátozottak, mind az egyéb fogyatékkal élők számára.

Problémát jelent, hogy a városban rendkívül kevés a mozgássérült parkoló, az autóval

közlekedő fogyatékkal élők parkolása nem megoldott. Probléma továbbá, hogy a jelenlegi közlekedési infrastruktúra nem kedvez a fogyatékkal élőknek, kevés a zebra-átkelő, a járdák keskenyek, a járdák és utak rossz minőségűek, burkolatuk egyenetlen.

e) fogyatékos személyek számára rendelkezésre álló helyi szolgáltatások (pl. speciális közlekedési megoldások, fogyatékosok nappali intézménye, stb.)

Településünkön nincsenek ilyen jellegű szolgáltatások

f) pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások)

Nincs ilyen jellegű információ, adat.

7.4 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

Összességében, a fogyatékkal élők helyzete és esélyegyenlősége témakört áttekintve sajnos megállapítható, hogy nagyon kevés adat áll rendelkezésre a fogyatékkal élőről. Nincs információ a számukra nyújtott pénzbeli és természetbeni ellátásokról, kedvezményekről, a foglalkoztatásukról. Az épületek akadálymentessége nem megfelelő. A közintézményekben többnyire a legalapvetőbb akadálymentesítés megtörtént, de egyéb intézmények, vállalkozások nagy része nem tette meg a szükséges lépéseket. Kiemelt területként kell kezelnünk a fogyatékkal élők akadálymentes közlekedése feltételeinek megteremtését. Ennek megvalósítása érdekében a korlátozott közlekedőképességű emberek (a kerekesszékekkel közlekedők, a vakok és csökkentlátók, a korlátozott mozgásképességűek, a középsúlyos mozgásfogyatékosok, hiányos mozgásszervű testi fogyatékosok, illetőleg egészségkárosodás miatt korlátozott mozgásképességű személyek, valamint a nehezen járó időskorúak, a terhes, illetve gyerekkocsit toló nők, a gyermekek 6 éves korig és az értelmi fogyatékosok) számára akadálymentes, épített környezetet kell kialakítani, amely kényelmes, biztonságos és önállóan használható. Helyben a fogyatékos személyek számára biztosítottak a szociális alapszolgáltatások: étkeztetés, házi segítségnyújtás, családsegítés, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, támogató szolgáltatás. Az oktatás, képzés területén érvényesülnek a fogyatékos személyek jogai. Településünkön a fogyatékos személy állapotának megfelelően és életkorától függően korai fejlesztésben és gondozásban, óvodai nevelésben, iskolai nevelésben és oktatásban, fejlesztő felkészítésben részesül. Abban az esetben, ha az – az e célra létrehozott szakértői és rehabilitációs bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint – a fogyatékos személy képességeinek kibontakoztatása céljából előnyös, a fogyatékos személy az óvodai nevelésben és oktatásban a többi gyermekkel, tanulóval együtt – azonos óvodai csoportban, illetve iskolai osztályban – vesz részt.

Problémát jelent, hogy a városban rendkívül kevés a mozgássérült parkoló, az autóval közlekedő fogyatékkal élők parkolása nem megoldott. Probléma továbbá, hogy a jelenlegi közlekedési infrastruktúra nem kedvez a fogyatékkal élőknek, kevés a zebra-átkelő, a járdák keskenyek, a járdák és utak rossz minőségűek, burkolatuk egyenetlen.

A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A városban rendkívül kevés a mozgássérült parkoló, az autóval közlekedő fogyatékkal élők parkolása nem megoldott. Probléma továbbá, hogy a jelenlegi közlekedési infrastruktúra nem kedvez a fogyatékkal élőknek, kevés a zebra-átkelő, a járdák keskenyek, a járdák és utak rossz minőségűek, burkolatuk egyenetlen.	Mozgássérült parkolók létesítése a városban, közlekedési infrastruktúra fejlesztése.

8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása

a) A 3–7. pontban szereplő területeket érintő civil, egyházi szolgáltató és érdekvédelmi szervezetek, önszerveződések feltérképezése (pl. közfeladatot ellátó szervezetek száma közfeladatonként bemutatva, önkéntesek száma, partnerségi megállapodások száma stb.)

b) önkormányzati, nemzetiségi önkormányzati, egyházi és civil szektor közötti partnerség bemutatása

A város egyik fő erőssége a civil aktivitás. A civil szervezetek adatbázisát áttekintve elmondható, hogy szinte minden oktatási, gyermek- és ifjúsági intézmény rendelkezik alapítvánnyal, amit az intézményben tanuló gyermekek és fiatalok fejlesztésére, ifjúságfejlesztésre hoztak létre. Működési formájuk szerint alapítványok és egyesületek működnek Tiszacsegén. A civil szervezetek együttműködésének javítása fontos, fejlesztendő terület, mert a szervezetek közötti kapcsolat és a közösségi megvalósítás nehézkesen működik. Az erőforrások, a meglévő tudás összehangolása, esetleges egyesítése, átadása jelentősen felpezsdítené a tiszacsegei civil életet.

Ahogy a célok között megfogalmazásra került, ezen pontban is fontos megemlíteni, hogy Tiszacsege Város Önkormányzata és Tiszacsege Város Képviselő-testülete saját fenntartású intézményeivel, a településen működő civil szerveződésekkel, egyházi fenntartású intézményekkel, önszerveződésekkel, társulásokkal, egyesületekkel és alapítványokkal közösen (gyakorta azok anyagi támogatása mellett) törekszik érvényre juttatni az esélyegyenlőség eszméjét a társadalmi élet minden területén.

Tiszacsegén aktívan tevékenykedő egyesületek és alapítványok:

- Tiszacsege Ifjúságáért Alapítvány
- Tiszacsegei Sportegyesület (foci, birkózás, asztalitenisz szakosztály)
- Tiszacsegei Horgász és Természetvédelmi Egyesület (egyik célja az egyesületnek a tehetséges gyermekek felkarolása, támogatása)
- Tiszamente Társulás
- Tiszacsegei Hagyományőrző Néptánc Egyesület (az egyesület egyik célja a gyermekek hagyományőrzésre nevelése, táncoktatása)
- Vackor Tiszacsegei Óvodai Alapítványa

- Csegei Csengőszó Alapítvány

A szociális ellátórendszer fejlesztésében és az idősellátás tekintetében az egyházi szféra is jelentős szerepet lát el, kapcsolata az Önkormányzattal megfelelő, a szükséges egyeztetések megtörténtek.

A nemzetiségi önkormányzat együttműködését az állami és a helyi önkormányzati szervekkel a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. Törvény 79-86. §-ai rögzítik.

A helyi önkormányzat a helyi nemzetiségi önkormányzat részére – annak székhelyén – biztosítja az önkormányzati működés személyi és tárgyi feltételeit, továbbá gondoskodik a működéssel kapcsolatos végrehajtási feladatok ellátásáról.

Tiszacsegén a törvényi előírásoknak megfelelően működik a helyi nemzetiségi önkormányzat, a városi Önkormányzat szükséges anyagi támogatásának biztosításával.

A helyi nemzetiségi önkormányzat rendszeresen szervez adományosztást, pályázatok írására törekszik.

Mivel rendkívül fontos célkitűzés, hogy az esélyegyenlőség az érintett valamennyi területen a jogszabályoknak megfelelően érvényre jusson, az Önkormányzat 2013 márciusában pályázatot nyújtott be Szociális Célú Városrehabilitáció címmel, melynek fő mottója:

„Egyenlő esély mindenkinek Tiszacsegén”

A 2018-2019-es időszak kiemelt jelentőségű lesz Tiszacsege számára, mert ebben a periódusban valósulnak meg megnyert pályázataink, melyeket kihasználva lehetősége nyílik a településnek arra hogy a korábbi hátrányokat leküzdje és a korábbinál is dinamikusabb fejlődési pályára álljon, csökkentve a város szociális egyenlőtlenségeit.

c) önkormányzatok közötti, illetve térségi, területi társulásokkal való partnerség

A partnerségi kapcsolat a korábbiakban a kistérségi viszonyok elemzése során kifejtésre került a 2.2 pontban.

d) a nemzetiségi önkormányzatok célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége

Az érintett célcsoportok vonatkozásában nincs kimutatható tevékenységük.

e) civil szervezetek célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége

A város nyilvántartásában szereplő szervezetek aktívak, működésük folyamatos. A városban működő civil szervezetek aktivistái segítségével további gondoskodásra számíthatnak elsősorban a szociálisan rászorult, beteg, idős emberek.

A civil szervezetek működési területei:

- oktatási intézmény tanulóinak támogatása,
- gyermek- és ifjúságfejlesztés,
- szociális,
- kulturális,
- természetvédelmi,
- fogyatékkal élők védelme, támogatása,

- ismeretterjesztő,
- sport,
- érdekképviselő,
- településvédelem

A civil szervezetek egy része intézményeket tart fenn, városi szintű programokat valósít meg, és nagyon sok olyan forrást hoz be a városba, amelyeket az önkormányzat nem tudna elérni (pl.: Európai Unió pályázatok).

A civil szervezetek forrásfelvevő- képességéről, és az eddigi elért források nagyságáról sajnos nem áll rendelkezésre adat. Tiszacsegén az emberek odafigyelnek egymásra, a kisvárosi jellegből adódóan szinte mindenki ismer mindenkit, önkéntes munkájukkal sokat tudnak tenni az esélyegyenlőség előmozdítása érdekében.

f) for-profit szereplők részvétele a helyi esélyegyenlőségi feladatok ellátásában.

A szféra munkája az esélyegyenlőség szempontjából jelentős, elsősorban az idősek lakosság, valamint a gyermekek tekintetében.

9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága

a) A helyzetelemzésben meghatározott esélyegyenlőségi problémák kapcsán érintett nemzetiségi önkormányzatok, egyéb partnerek (állami vagy önkormányzati intézmények, egyházak, civil szervezetek, stb.) bevonásának eszközei és eljárásai a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének folyamatába

b) az a) pont szerinti szervezetek és a lakosság végrehajtással kapcsolatos észrevételeinek visszacsatolását szolgáló eszközök bemutatása.

AZ Önkormányzat a korábban felmerült esélyegyenlőségi problémák megoldása érdekében együttműködést céloz meg a település nemzetiségi önkormányzatával, önkormányzati fenntartású intézményeivel, a városban működő egyházi és civil szervezetekkel. Az együttműködés ezen szervezetek vezetőinek bevonásával történik, évente legalább egy, szükség szerint több alkalommal. A munkacsoport tagjai átfogó képet kapnak a településen felmerült esélyegyenlőségi problémákról és konkrét megoldási javaslatokkal szolgálhatnak azok megszüntetésére. A vezetők feladata, hogy saját eszközeiken keresztül tájékoztassák a lakosságot az esélyegyenlőség területén tett lépésekről, illetve viszont tájékoztassák a munkacsoport tagjait a lakosság részéről történő észrevételekről, kérésekről.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

1. A HEP IT részletei

A helyzetelemzés megállapításainak összegzése

Célcsoport	Következtetések	
	problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	Jelenleg még mindig magas a városban a szegregátumban élők száma. Tiszacsegén két szegregátum található, melyek egyikében sincs az ott élők számára alkalmas közösségi tér, épület, ahol hasznosan eltölthetik szabadidejüket, szervezhetnek rendezvényt, szükség esetén tisztálkodási lehetőséget is igénybe véve.	A szegregátumban élő romák és mélyszegénységben élők esélyegyenlőségének javítása, közösségi helyiség, rendezvénytér létrehozásával.
Gyermekek	A város nem rendelkezik megfelelő minőségű parkokkal, közösségi terekkel, játszóterekkel, ahol a gyermekek akár egyedül, akár családdal hasznosan eltölthetnék szabadidejüket.	Családi kapcsolatok erősítését, hasznos szabadidő eltöltést célzó közösségi terek, parkok létrehozása a városközpontban, játszótér létesítése a gyermekek számára.
Nők	A nők hasznos szabadidő eltöltésének megszervezése nem megoldott a városban, nincsenek életmód jellegű, testmozgást elősegítő klubok, ahol a nők egymás között megbeszélhetnék a problémáikat, mind fizikálisan, mind lelkiekben feltölthetnének.	Életmód klubok, testmozgást elősegítő klubok létrehozása a településen, amely a nők hasznos szabadidő eltöltése mellett a fizikai és mentális épülést célozza.
Idősek	Nem megoldott az idősök bentlakásos elhelyezése a településen, a várakozók száma bentlakásos intézményi elhelyezésre igen magas. A település lakossága előregedő tendenciát mutat, amely indokolja a bentlakásos intézmény szükségességét.	Bentlakásos idősök otthonának létesítése.

Tiszacsege Város Helyi Esélyegyenlőségi Programja

Fogyatékkal élők	A városban rendkívül kevés a mozgássérült parkoló, az autóval közlekedő fogyatékkal élők parkolása nem megoldott. Probléma továbbá, hogy a jelenlegi közlekedési infrastruktúra nem kedvez a fogyatékkal élőknek, kevés a zebra-átkelő, a járdák keskenyek, a járdák és utak rossz minőségűek, burkolatuk egyenetlen.	Mozgássérült parkolók létesítése a városban, közlekedési infrastruktúra fejlesztése.
-------------------------	---	---

A beavatkozások megvalósítói		
Célcsoport	Következtetésben megjelölt beavatkozási terület, mint intézkedés címe, megnevezése	Az intézkedésbe bevont aktorok és partnerek – kiemelve a felelőst
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	A szegregátumban élő romák és mélyszegénységben élők esélyegyenlőségének javítása, közösségi helyiség, rendezvényter létrehozásával.	Felelős: polgármester Partnerek: Jegyző, Tiszacsege Város Önkormányzata Polgármesteri Hivatalánál dolgozó, pályázatírással foglalkozó kollégák, Dr. Papp József Városi Könyvtár és Művelődési Otthon, intézményvezetők, civil szervezetek vezetői
Gyermekek	Családi kapcsolatok erősítését, hasznos szabadidő eltöltést célzó közösségi terek, parkok létrehozása a városközpontban, játszótér létesítése a gyermekek számára.	Felelős: polgármester Partnerek: Jegyző, Tiszacsege Város Önkormányzata Polgármesteri Hivatalánál dolgozó, pályázatírással foglalkozó kollégák, Dr. Papp József Városi Könyvtár és Művelődési Otthon, intézményvezetők, civil szervezetek vezetői
Nők	Életmód klubok, testmozgást elősegítő klubok létrehozása a településen, amely a nők hasznos szabadidő eltöltése mellett a fizikai és mentális épülést célozza.	Felelős: polgármester Partnerek: Jegyző, Tiszacsege Város Önkormányzata Polgármesteri Hivatalánál dolgozó, pályázatírással foglalkozó kollégák, Dr. Papp József Városi Könyvtár és Művelődési Otthon, intézményvezetők, civil szervezetek vezetői
Idősek	Bentlakásos idősök otthonának létesítése.	Felelős: polgármester Partnerek: Jegyző, Tiszacsege Város Önkormányzata Polgármesteri Hivatalánál dolgozó, pályázatírással foglalkozó kollégák, Dr. Papp József Városi Könyvtár és Művelődési Otthon, intézményvezetők, civil szervezetek vezetői
Fogyatékkal élők	Mozgássérült parkolók létesítése a városban, közlekedési infrastruktúra fejlesztése.	Felelős: polgármester Partnerek: Jegyző, Tiszacsege Város Önkormányzata Polgármesteri Hivatalánál dolgozó, pályázatírással foglalkozó kollégák, Dr. Papp József Városi Könyvtár és Művelődési Otthon, intézményvezetők, civil szervezetek vezetői, Magyar Közút Zrt. illetékesei

Jövőképünk

- Olyan településen kívánunk élni, ahol a romák társadalmi szerepvállalása azonos a többi lakoséval, a munkaerő-piacon aktív szerepet tudnak vállalni.
- Fontos számunkra, hogy a mélyszegénységben élők megélhetési problémái enyhüljenek, eladósodásuk mérséklődjön.
- Kiemelt területnek tartjuk a gyerekek szegénységének enyhítését, ezért segítő támaszt kívánunk nyújtani a mélyszegénységben élő gyermekek szüleinek a munkaerő-piacon történő elhelyezkedéshez.
- Folyamatosan odafigyelünk arra, hogy az idősök minőségi életet tudjanak élni településünkön, megbecsülésük, gondozásuk, segítségük fontos célkitűzésünk.
- Elengedhetetlennek tartjuk a nők esetében, hogy a munkaerő-piacon aktívan részt tudjanak venni, a gyermekneveléssel összeegyeztetve mindazt.
- Különös figyelmet fordítunk a fogyatékkal élők esélyegyenlőségének megteremtésére, célunk, hogy egyre több intézmény váljon akadálymentessé, létesüljenek új munkahelyek, amelyek a megváltozott munkaképességű emberek foglalkoztatását végzik.

Az intézkedési területek részletes kifejtése

- I. A szegregátumban élő romák és mélyszegénységben élők esélyegyenlőségének javítása, közösségi helyiség, rendezvényter létrehozásával.**

Intézkedés címe:	A szegregátumban élő romák és mélyszegénységben élők esélyegyenlőségének javítása, közösségi helyiség, rendezvényter létrehozásával.
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Jelenleg még mindig magas a városban a szegregátumban élők száma. Tiszacsegen két szegregátum található, melyek egyikében sincs az ott élők számára alkalmas közösségi tér, épület, ahol hasznosan eltölthetik szabadidejüket, szervezhetnek rendezvényt, szükség esetén tisztálkodási lehetőséget is igénybe véve.
Célok – Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszú távú időegységekre bontásban	Cél: A szegregátumban élők esélyegyenlőségének javítása. Rövid távú cél: 1 év Pályázati források felkutatása, a közösségi térre vonatkozó igény felmérése, létesítési terület kijelölése. Középtávú cél: 3 év Közösségi tér kialakítása. Hosszú távú cél: 5 év A kialakult tér működtetésének, hatékony kihasználtságának elősegítése.

Tiszacsege Város Helyi Esélyegyenlőségi Programja

Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	1. Közvéleménykutatás, igényfelmérés 2. Pályázati erőforrások felkutatása 3. Anyagi erőforrások felkutatása 4. Megvalósítási helyszín kijelölése 5. Kivitelező megtalálása 6. Megvalósítás 7. Után követés, a létrehozott létesítmény működtetése állagának megóvása, őrzés, vagyonvédelem
Résztvevők és felelős	Felelős: • polgármester Résztvevők/részfelelősök/partnerek: • Jegyző • Tiszacsege Város Önkormányzata Polgármesteri Hivatalánál dolgozó, pályázatírással foglalkozó kollégák, • Dr. Papp József Városi Könyvtár és Művelődési Otthon • intézményvezetők • civil szervezetek vezetői
Partnerek	Partnerek: • Jegyző • Tiszacsege Város Önkormányzata Polgármesteri Hivatalánál dolgozó, pályázatírással foglalkozó kollégák, • Dr. Papp József Városi Könyvtár és Művelődési Otthon • intézményvezetők • civil szervezetek vezetői
Határidő(k) pontokba szedve	Folyamatos (a pályázati erőforrásoktól függő) 1 év • Közvéleménykutatás, igényfelmérés, pályázati erőforrások felkutatása, anyagi erőforrások felkutatása 3 év • Megvalósítás 5 év • Utánkövetés

Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Eredményességi mutatók: • Szegregátumban élők esélyegyenlőségi helyzete javul. • A célcsoport társadalmi megbecsülésének növekedése. • Felmerülő szükségletek kielégítetté válnak. Dokumentáltság: • Rövidtáv: Kérdőíves i g é n y felmérések, maga a kérdőív jelenti a dokumentáltságot • Középtáv: Pályázati és kiviteli dokumentáció • Hosszútáv: Rendezvényeken résztvevők számának dokumentálása Fenntarthatósága: • Igényfüggő, a lakosság és a felelősök hozzáállásának nagy szerepe van benne.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Kockázatok: • Pályázati lehetőségek hiánya, • Kis létszámú igény a létesítményre, • Nem javul a célcsoport társadalmi elfogadottsága, • Minimális létszámnak sikerül a közösségi tér által tartalmasabbá tenni a mindennapokat. Kockázatcsökkentés eszközei: • Önkormányzati intézmények, szociális intézmények összefogása, a szegregátumban élők aktivitásának növelése, érdeklődési körnek megfelelő programok szervezése-
Szükséges erőforrások	Anyagi/tárgyi erőforrás: • Pályázati forrás Humán/emberi erőforrás: • Megfelelő igénybe vevői és működtetői létszám (programszervezők, finanszírozók és résztvevők) • A létrehozott épület állagmegóvását a megfelelően megszervezett vagyonvédelem biztosítja.

II. Családi kapcsolatok erősítését, hasznos szabadidő eltöltést célzó közösségi terek, parkok létrehozása a városközpontban, játszótér létesítése a gyermekek számára.

Intézkedés címe:	Családi kapcsolatok erősítését, hasznos szabadidő eltöltést célzó közösségi terek, parkok létrehozása a városközpontban, játszótér létesítése a gyermekek számára.
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	A város nem rendelkezik megfelelő minőségű parkokkal, közösségi terekkel, játszóterekkel, ahol a gyermekek akár egyedül, akár családdal hasznosan eltölthetnék szabadidejüket.
Célok – Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Cél: A gyermekek kapcsolatrendszerének, a családi kapcsolatainak az erősítése, hasznos szabadidő eltöltés lehetőségének megteremtése. Rövid távú cél: 1 év Pályázati és egyéb források felkutatása, a közösségi terekre, a parkokra, játszótérre vonatkozó igény felmérése, létesítési területek kijelölése. Középtávú cél: 3 év Közösségi terek, parkok, játszótér kialakítása. Hosszú távú cél: 5 év A kialakult terek, parkok működtetésének, hatékony kihasználtságának elősegítése, állagának megóvása, őrzés, vagyonvédelem.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	1. Közvéleménykutatás, igényfelmérés 2. Pályázati erőforrások felkutatása 3. Anyagi erőforrások felkutatása 4. Megvalósítási helyszín kijelölése 5. Kivitelező megtalálása 6. Megvalósítás
Résztvevők és felelős	Felelős: • polgármester Résztvevők/részfelelősök/partnerek: • Jegyző, • Tiszacsege Város Önkormányzata Polgármesteri Hivatalánál dolgozó, pályázatírással foglalkozó kollégák

Tiszacsege Város Helyi Esélyegyenlőségi Programja

Partnerek	Partnerek: • Jegyző • Tiszacsege Város Önkormányzata Polgármesteri Hivatalánál dolgozó, pályázatírással foglalkozó kollégák, • Dr. Papp József Városi Könyvtár és Művelődési Otthon • intézményvezetők • civil szervezetek vezetői
Határidő(k) pontokba szedve	Folyamatos (a pályázati és egyéb anyagi erőforrásoktól függő) 1 év • Közvéleménykutatás, igényfelmérés, pályázati erőforrások felkutatása, anyagi erőforrások felkutatása 3 év • Megvalósítás 5 év • Utánkövetés
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Eredményességi mutatók: • A gyermekek esélyegyenlőségi helyzete javul, • A célcsoport társadalmi megbecsülésének növekedése, • Felmerülő szükségletek kielégítetté válnak. Dokumentáltság: • Rövidtáv: Kérdőíves igényfelmérések, maga a kérdőív jelenti a dokumentáltságot • Középtáv: Pályázati és kiviteli dokumentáció • Hosszútáv: a parkok, terek, játszótér kihasználtságának dokumentálása a médián keresztül (cikkek, fotók) Fenntarthatósága: • Igényfüggő, a lakosság és a felelősök hozzáállásának nagy szerepe van benne.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Kockázatok: • Pályázati lehetőségek hiánya, • Kis létszámú igény a terekre, • Nem javul a célcsoport társadalmi elfogadottsága, • Minimális létszámnak sikerül a közösségi tér által tartalmasabbá tenni a mindennapokat, • Rossz helyszínválasztás. Kockázatcsökkentés eszközei: • Önkormányzati intézmények, szociális intézmények összefogása, a lakosság aktivitásának növelése, igényes terek létrehozása, ahol szívesen töltik szabadidejüket.

Szükséges erőforrások	Anyagi/tárgyi erőforrás: • Pályázati forrás Humán/emberi erőforrás: • Igény a terekre, megfelelő igénybevevői létszám
------------------------------	---

III. Életmód klubok, testmozgást elősegítő klubok létrehozása a településen, amely a nők hasznos szabadidő eltöltése mellett a fizikai és mentális épülést célozza.

Intézkedés címe:	Életmód klubok, testmozgást elősegítő klubok létrehozása a településen, amely a nők hasznos szabadidő eltöltése mellett a fizikai és mentális épülést célozza.
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	A nők hasznos szabadidő eltöltésének megszervezése nem megoldott a városban, nincsenek életmód jellegű, testmozgást elősegítő klubok, ahol a nők egymás között megbeszélhetnék a problémáikat, mind fizikálisan, mind lelkiekben feltöltődhetnének.
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Cél: A nők testi és lelki feltöltődésének elősegítése, amely kihat mindennapjaikra, családi életükre. Rövid távú cél: 1 év Igényfelmérés, melyek lehetnek a számításba vehető programok, milyen klub megszervezésére van igény Középtávú cél: 3 év Klubok beindítása és működtetése Hosszú távú cél: 5 év Utánkövetés, újabb klubok szervezése igény szerint, a meglévő klubok működtetése.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	1. Közvéleménykutatás, igényfelmérés 2. Pályázati erőforrások felkutatása 3. Anyagi erőforrások felkutatása 4. Klubok beindítása, megvalósítás 5. Után követés, a létrehozott klubok működtetése, új klubok létrehozása
Résztvevők és felelős	Felelős: • polgármester Résztvevők/részfelelősök/partnerek: • Jegyző, • Dr. Papp József Városi Könyvtár és Művelődési Otthon, • intézményvezetők, • civil szervezetek vezetői

Tiszacsege Város Helyi Esélyegyenlőségi Programja

Partnerek	Partnerek: • intézményvezetők • civil szervezetek vezetői • meghívott előadók • klubvezetők
Határidő(k) pontokba szedve	Folyamatos 1 év • Igényfelmérés 3 év • Klubok beindítása 5 év • Utánkövetés • Létrehozott klubok működtetése, új klubok létrehozása, megvalósítása
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Eredményességi mutatók: • A nők fizikálisan és mentálisan is kiteljesednek, megtalálják önmagukat, továbbá azt a közeget, ahol támaszt, kérdéseikre választ kaphatnak. Mindez hozzájárul a kiegyensúlyozott családi élethez, a nők megbecsüléséhez. A kialakult feszültség levezetése, a társas kapcsolatok fejlődése egy egészségesebb lelkületű nőt eredményez, melynek hatására az élet számos területén magabiztosan tudnak érvényesülni. (család, munka, szabadidő) • A célcsoportok társadalmi megbecsülésének növekedése Dokumentáltság: • Rövidtáv: Igényfelmérés, szükség esetén kérdőíves felmérések, maga a kérdőív jelenti a dokumentáltságot, hirdetések, média bevonása, toborzási célzattal • Középtáv: A klubokban résztvevők száma, jelenléti ív alapján, fotók, cikkek • Hosszútáv: Jelenléti ívek, fotók, cikkek Fenntarthatósága: • Megfelelő témaválasztása, a felmerülő igényeknek megfelelően (sport-aerobic, jóga..., főzés, baba-mama)
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Kockázatok: • Pályázati lehetőségek hiánya • Kis létszámú igény a klubokra • A hosszú távú működés nem biztos • Minimális létszám marad a résztvevők közül • Az érdeklődés fenntartása hosszú távon kockázatos

Szükséges erőforrások	Kockázatcsökkentés eszközei: • Az igényeknek megfelelő témaválasztás, programok megszervezése. • Neves előadók, szakemberek beszevezése előadóként. • A klubok vonzóvá tétele. Anyagi/tárgyi erőforrás: • Pályázati források, egyéb anyagi erőforrások (támogatók) Humán/emberi erőforrás: • Igény a klubokra, megfelelő jelentkezői, résztvevői és szervezői létszám
------------------------------	---

IV. Bentlakásos idők otthonának létesítése

Intézkedés címe:	Bentlakásos idők otthonának létesítése
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Nem megoldott az idők bentlakásos elhelyezése a településen, a várakozók száma bentlakásos intézményi elhelyezésre igen magas.
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Célok: • A bentlakásos idők otthonának megépülésével az idősothtoni elhelyezésre várakozók száma csökkenne, a tiszacsegei, önmaguk ellátására már nem képes idők saját városukban tudnának élni a jövőben is, otthonukhoz, családjukhoz, barátaikhoz közel. Rövid távú cél: 1 év • Igényfelmérés • Pályázati források figyelemmel kísérése Középtávú cél: 3 év • Beruházás megkezdése • Hosszú távú cél: 5 év • Az idők elfoglalhatják lakrészüket az idők otthonában.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	• Települési szintű felmérés • Pályázatok figyelése

Tiszacsege Város Helyi Esélyegyenlőségi Programja

Résztvevők és felelős	Felelős: • polgármester Résztvevők/részfelelősök/partnerek: • Jegyző, • Tiszacsege Város Önkormányzata Polgármesteri Hivatalánál dolgozó, pályázatírással foglalkozó kollégák
Partnerek	Vállalkozás/ok
Határidő(k) pontokba szedve	1 év • Igényfelmérés • Pályázati források figyelemmel kísérése 3 év • Beruházás megkezdése 5 év • Az idősek elfoglalhatják lakrészüket az idősek otthonában
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Eredményességi mutatók: • A tiszacsegei, önmaguk ellátására saját otthonukban már nem képes idősek bentlakásos elhelyezése helyben megoldódik. Dokumentáltsága: Rövidtáv: Szociális Szolgáltatásszervezési Konceptió – kérdőíves felmérés, Integrált Városfejlesztési Stratégia (IVS), Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP) Középtáv: Pályázati dokumentum, Közbeszerzési eljárás dokumentuma, Kivitelezői szerződés Hosszútáv: Adatbázis frissítése szolgáltatást igénybevevők számáról, Intézményi dokumentumok Fenntarthatósága: • A térítési díjakból, gondozási díjakból és állami normatívából fenntartható az intézmény. • A helyi igények kielégítése mellett a kistérség, illetve járás területére is kiterjeszthető az intézmény illetékessége.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Kockázatok: • Pályázati kiírás hiánya Kockázatcsökkentés eszközei: • Pályázati kiírás hiányában a beruházásra hajlandóságot mutató vállalkozások felkutatása

Tiszacsege Város Helyi Esélyegyenlőségi Programja

Szükséges erőforrások	Anyagi erőforrás: • Pályázati forrás Humán erőforrás • Igénylők • Önkormányzati dolgozók • Önkormányzati intézmények dolgozói
------------------------------	---

V. Mozgássérült parkolók létesítése a városban, közlekedési infrastruktúra fejlesztése.

Intézkedés címe:	Mozgássérült parkolók létesítése a városban, közlekedési infrastruktúra fejlesztése.
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	A városban rendkívül kevés a mozgássérült parkoló, az autóval közlekedő fogyatékkal élők parkolása nem megoldott. Probléma továbbá, hogy a jelenlegi közlekedési infrastruktúra nem kedvez a fogyatékkal élőknek, kevés a zebra-átkelő, a járdák keskenyek, a járdák és utak rossz minőségűek, burkolatuk egyenetlen.
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Célok: • Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvényben • A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvényben • Az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII.20.) Korm. rendeletben (OTÉK) • A mindenki számára akadálymentesen hozzáférhető környezet és közszolgáltatások megteremtéséhez szükséges kormányzati intézkedésekről szóló 1015/2005.(II.25.) Korm. határozatban foglaltak teljesítése.

Tiszacsege Város Helyi Esélyegyenlőségi Programja

	Rövid távú cél: 1 év • Pályázati források figyelemmel kísérése az önkormányzati intézmények közlekedési infrastruktúrájának fejlesztése céljából. • Települési szintű felmérés, hol rosszak a közlekedési feltételek, hová lennek szükség mozgássérült parkolóra. • Valamennyi új beruházás megkezdésénél figyelemmel lenni az akadálymentesítés fontosságára, a beruházásokat úgy kell megvalósítani, hogy abban az akadálymentesítés helyet kapjon. • Figyelemfelhívás Tiszacsege Város honlapján az akadálymentes környezet fontosságáról, törvényi szabályozásról, annak érdekében, hogy a nem önkormányzati fenntartású intézményekhez is eljussanak a megfelelő információk. Középtávú cél: 3 év • Beruházások megkezdése Hosszú távú cél: 5 év • A közlekedési infrastruktúra javulása, mozgássérült parkolók létesítése.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	• Pályázati kiírások nyomon követése • Felmérés • Új beruházásoknál az akadálymentesítés megvalósulása
Résztvevők és felelős	Felelős: • polgármester, képviselő-testület
Partnerek	Rövidtáv: Pályázatfigyelők, pályázatíró személyek megfelelő pályázati kiírás esetén Középtáv: Kivitelező cégek, egyéb támogató vállalkozások
Határidő(k) pontokba szedve	1 év • Pályázati források figyelemmel kísérése, • Települési szintű felmérés, • Új beruházás megkezdésénél figyelemmel kell lenni az akadálymentesítésre. 3 év • Beruházások megkezdése. 5 év • Közlekedési infrastruktúra szemmel látható fejlődése, célok megvalósulása (új járdák, jobb utak, mozgássérült parkolók, kapaszkodók)

Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Eredményességi mutatók: • Az akadálymentes környezet jelenlegi állapotához képest javuló tendenciát mutat, a fogyatékkal élők közlekedési feltételei javulnak. Dokumentáltsága: • Rövidtáv: Pályázati dokumentum • Középtáv: Közbeszerzési eljárás dokumentuma, kivitelezői szerződés, megkeresések, megállapodások • Hosszútáv: cikkek, fotók • Fenntarthatósága: • Amennyiben a tervek meg tudnak valósulni a fenntarthatóságot nem fenyegeti veszély.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Kockázatok: • Pályázati kiírás hiánya • Hivatali szervek passzív hozzáállása Kockázatcsökkentés eszközei: • Egyéb, nyertes beruházásokba beépíteni a közlekedési infrastruktúra javítását célzó fejlesztéseket
Szükséges erőforrások	Anyagi erőforrás: • Pályázati forrás • Vállalkozások saját anyagi beruházása, támogatása Humán erőforrás • Önkormányzati dolgozók • Önkormányzati intézmények dolgozói • Nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetői • Vállalkozások vezetői • Hivatali szervek illetékes szakemberei

Tiszacsege Város Helyi Esélyegyenlőségi Programja

2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedés eléri kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményesését mérő indikátor (ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága

I. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége

1.	A szegregátumban élő romák és mélyszegénységben élők esélyegyenlőségének javítása, közösségi helyiség, rendezvényter létrehozásával.	Jelenleg még mindig magas a városban a szegregátumban élők száma. Tiszacsegén két szegregátum található, melyek egyikében sincs az ott élők számára alkalmas közösségi tér, épület, ahol hasznosan eltölthetik szabadidejüket, szervezhetnek rendezvényt, szükség esetén tisztálkodási lehetőséget is igénybe véve.	Szegregátumban élők esélyegyenlőségi helyzete javul. A célcsoport társadalmi megbecsülésének növekedése. Felmerülő szükségletek kielégítetté válnak.	Tiszacsege Város Szociális Szolgáltatás Szervezési Konceptió	1.Közzvéleménykutatás, igényfelmérés 2.Pályázati erőforrások felkutatása 3.Anyagi erőforrások felkutatása 4.Megvalósítási helyszín kijelölése 5.Kivitelező megtalálása 6.Megvalósítás 7.Után követés, a létrehozott létesítmény működtetése állagának megóvása, őrzés, vagyónvédelem	Polgármester	5 év	Szegregátumban élők esélyegyenlőségi helyzete javul. A célcsoport társadalmi megbecsülésének növekedése. Felmerülő szükségletek kielégítetté válnak.	Anyagi erőforrás: • Pályázati forrás Humán erőforrás: • Megfelelő igénybe vevői és működtetői létszám (programszervezők, finanszírozók és résztvevők)	Igényfüggő, a lakosság és a felelősök hozzáállásának nagy szerepe van benne.
----	---	--	--	--	--	--------------	------	--	--	--

Tiszacsege Város Helyi Esélyegyenlőségi Programja

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetésében feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedés eléri kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor (ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága

II. A gyermekek esélyegyenlősége

1.	Családi kapcsolatok erősítését, szabadidő eltöltést célzó közösségi terek, parkok létrehozása városközpontban, játszótér létesítése a gyermekek számára.	A város nem rendelkezik megfelelő minőségű parkokkal, közösségi terekkel, játszótérrel, ahol a gyermekek akár egyedül, akár családdal hasznosan eltölthetnék szabadidejüket.	A gyermekek kapcsolatrendszerének, a családi kapcsolatainak az erősítése, hasznos szabadidő eltöltés lehetőségének megteremtése.	Tiszacsege Város Szociális Szolgáltatás szervezési Koncepció	1.Közvélemény kutatás, igény felmérés 2.Pályázati erőforrások felkutatása 3.Anyagi erőforrások felkutatása 4.Megvalósítási helyszín kijelölése 5.Kivitelező megtalálása 6.Megvalósítás 7.Után követés, a létrehozott létesítmény működtetése	Polgármester	5 év	A gyermekek esélyegyenlőségi helyzete javul, A célcsoport társadalmi megbecsülésének növekedése, Felmerülő szükségletek kielégítetté válnak.	Anyagi/tárgyi erőforrás: Pályázati forrás Humán/emberi erőforrás: Igény a terekre, megfelelő igénybe vevői létszám	gényfüggő, a lakosság és a felelősök hozzáállásának nagy szerepe van benne.
----	--	--	--	--	--	--------------	------	--	---	---

Tiszacsege Város Helyi Esélyegyenlőségi Programja

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedésrel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor (ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága

III. A nők esélyegyenlősége

1.	Életmód klubok, testmozgást elősegítő klubok létrehozása a településen, amely a nők hasznos szabadidő eltöltése mellett a fizikai és mentális épülést célozza.	A nők hasznos szabadidő eltöltésének megszervezése nem megoldott a városban, nincsenek életmód jellegű, testmozgást elősegítő klubok, ahol a nők egymás között megbeszélhetnék a problémáikat, mind fizikálisan, mind lelkikben feltöltődhetnek.	A nők testi és lelki feltöltődésének elősegítése, amely kihat mindennapjaikra, családi életükre.	Tiszacsege Város Szociális Szolgáltatás szervezési Konceptió	1. Közvélemény kutatás, igényfelmérés 2. Pályázati erőforrások felkutatása 3. Anyagi erőforrások felkutatása 4. Klubok beindítása, megvalósítás 5. Után követés, a létrehozott klubok működtetése, új klubok létrehozása	Polgármester	5 év	A nők fizikálisan és mentálisan is kiteljesednek, megtalálják önmagukat, továbbá azt a közeget, ahol támaszt, kérdéseikre választ kaphatnak. Mindez hozzájárul a kiegyensúlyozott családi élethez, a nők megbecsüléséhez. A kialakult feszültség levezetése, a társas kapcsolatok fejlődése egy egészségesebb lelkületű nőt eredményez, melynek hatására az élet számos területén magabiztosan tudnak érvényesülni. (család, munka, szabadidő) A célcsoportok társadalmi megbecsülésének növekedése	Anyagi/tárgyi erőforrás: Pályázati források, egyéb anyagi erőforrások (támogatók) Humán/emberi erőforrás: Igény a klubokra, megfelelő jelentkezői, résztvevői és szervezői létszám	Megfelelő témaválasztása, a felmerülő igényeknek megfelelően
----	---	--	--	--	--	--------------	------	--	---	--

Tiszacsege Város Helyi Esélyegyenlőségi Programja

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedésrel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor (ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága

IV. Az idősek esélyegyenlősége

1.	Bentlakásos idősek otthonának létesítése	Nem megoldott az idősek bentlakásos elhelyezése a településen, a várankozók száma bentlakásos intézményi elhelyezésre igen magas.	A bentlakásos idősek otthonának megépülésével az időotthoni elhelyezésre várankozók száma csökkenne, a tiszacsegei, önmaguk ellátására már nem képesek idősek saját városukban tudnának élni a jövőben is, otthonukhoz, családjukhoz, barátaikhoz közel.	Tiszacsege Város Település Fejlesztési Koncepció	1. Települési szintű felmérés 2. Pályázatok figyelése	Polgármester	5 év	A tiszacsegei, önmaguk ellátására saját otthonukban már nem képesek idősek bentlakásos elhelyezése helyben megoldódik.	Anyagi erőforrás: Pályázati lehetőségek Humán erőforrás: Önkormányzati dolgozók Önkormányzati intézmények dolgozói	A térítési díjakból, gondozási díjakból és állami normatívából fenntartható az intézmény. A helyi igények kielégítése mellett a kistérség, illetve járás területére is kiterjeszthető az intézmény illetékessége.
----	---	---	--	--	--	--------------	------	--	--	---

Tiszacsege Város Helyi Esélyegyenlőségi Programja

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetésében feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedésrel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményeségét mérő indikátor (ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága

V. A fogyatékkal élők esélyegyenlősége

1.	Mozgássérült parkolók létesítése a városban, közlekedési infrastruktúra fejlesztése.	A városban rendkívül kevés a mozgássérült parkoló, az autóval közlekedő fogyatékkal élők parkolása nem megoldott. Probléma továbbá, hogy a jelenlegi közlekedési infrastruktúra nem kedvez a fogyatékkal élőknek, kevés a zebra-átkelő, a járdák keskenyek, a járdák és utak rossz minőségűek, burkolatuk egyenetlen.	Az akadálymentes környezet jelenlegi állapotához képest javuló tendenciát mutat, a fogyatékkal élők közlekedési feltételei javulnak	Tiszacsege Város Gazdasági programja	1. Pályázati források figyelemmel kísérése. 2. Települési szintű felmérés. 3. Új beruházás megkezdésénél figyelemmel kell lenni az akadálymentesítésre. 4. Beruházások megkezdése. 5. Közlekedési infrastruktúra szemmel látható fejlődése, célok megvalósulása (új járdák, jobb utak, mozgássérült parkolók, kapaszkodók)	Polgármester Nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetői Vállalkozások vezetői	5 év	Az akadálymentes környezet jelenlegi állapotához képest javuló tendenciát mutat, a fogyatékkal élők közlekedési feltételei javulnak.	Anyagi erőforrás: Pályázati lehetőségek Vállalkozások saját anyagi beruházása Humán erőforrás: Önkormányzati dolgozók Önkormányzati intézmények dolgozói Nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetői Vállalkozások vezetői	Amennyiben a tervek meg tudnak valósulni a fenntarthatóságot nem fenyegeti veszély.
----	---	---	---	--------------------------------------	--	--	------	--	---	---

3. Megvalósítás

A megvalósítás előkészítése

Önkormányzatunk az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot valósítsák meg, illetve támogassák.

Önkormányzatunk azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

Önkormányzatunk elvárja, hogy intézményei a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervében szereplő vállalásokról, az őket érintő konkrét feladatokról intézményi szintű akcióterveket és évente cselekvési ütemterveket készítsenek.

Önkormányzatunk a HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására Helyi Esélyegyenlőségi Programért Felelős Fórumot hoz létre és működtet.

A fentiekkel kívánjuk biztosítani, hogy az HEP IT-ben vállalt feladatok településünkön maradéktalanul megvalósuljanak.

A megvalósítás folyamata

A HEP IT kidolgozása, elfogadása és a benne foglaltak megvalósítása során biztosítani szükséges a konzultáció és véleményformálás lehetőségét a megvalósításban érintett minden szakmai és társadalmi partner számára. Ennek érdekében szükséges egy olyan Fórum működtetése, amiben a fenntartó képviselői, felelősei mellett az érintett önkormányzati intézmények képviselői, valamint a bevont partnerek képviselői vesznek részt.

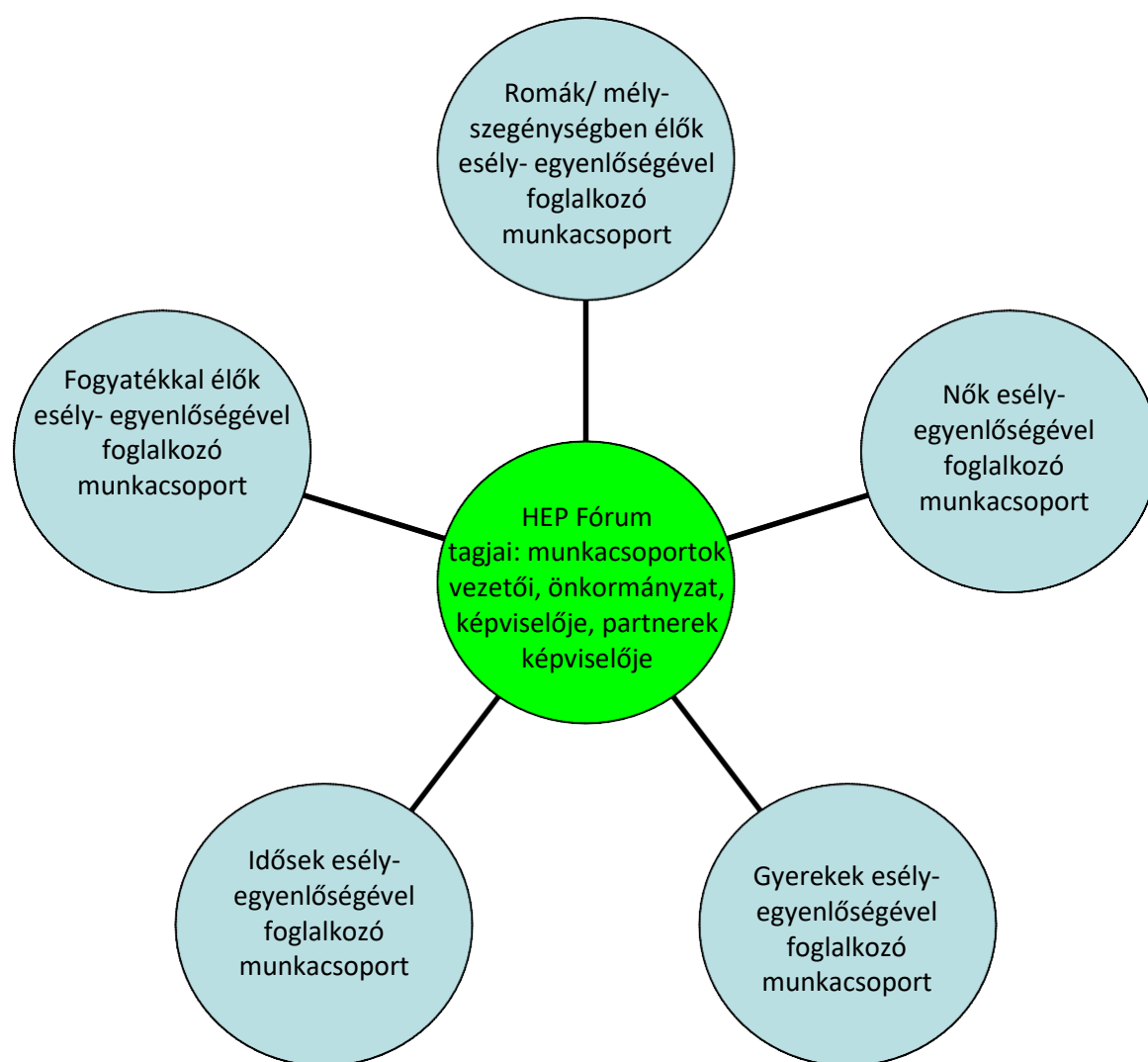
A Helyi Esélyegyenlőségi Programban foglaltak végrehajtásának ellenőrzése érdekében HEP Fórumot hozunk létre.

A HEP Fórum feladatai:

- az HEP IT megvalósulásának figyelemmel kísérése, a kötelezettségek teljesítésének nyomon követése, dokumentálása, és mindezekről a település képviselő-testületének rendszeres tájékoztatása,
- annak figyelemmel kísérése, hogy a megelőző időszakban végrehajtott intézkedések elősegítették-e a kitűzött célok megvalósulását, és az ezen tapasztalatok alapján esetleges új beavatkozások meghatározása
- a HEP IT-ben lefektetett célok megvalósulásához szükséges beavatkozások évenkénti felülvizsgálata, a HEP IT aktualizálása,

- az esetleges változások beépítése a HEP IT-be, a módosított HEP IT előkészítése képviselő-testületi döntésre
- az esélyegyenlőséggel összefüggő problémák megvitatása
- a HEP IT és az elért eredmények nyilvánosság elé tárása, kommunikálása

Az esélyegyenlőség fókuszban lévő célcsoportjaihoz és/vagy kiemelt problématerületekre a terület aktorainak részvételével tematikus munkacsoportokat alakítunk az adott területen kitűzött célok megvalósítása érdekében. A munkacsoportok vezetői egyben tagjai az Esélyegyenlőségi Fórumnak is, a munkacsoportok rendszeresen (minimum évente) beszámolnak munkájukról az Esélyegyenlőségi Fórum számára. A munkacsoportok éves munkatervvel rendelkeznek.

A HEP Fórum működése:

A Fórum legalább évente, de szükség esetén ennél gyakrabban ülésezik.

A Fórum működését megfelelően dokumentálja, üléseiről jegyzőkönyv készül.

A Fórum javaslatot tesz az HEP IT megvalósulásáról készített beszámoló elfogadására, vagy átdolgoztatására, valamint szükség szerinti módosítására.

A HEP Fórum egy-egy beavatkozási terület végrehajtására felelőst jelölhet ki tagjai közül, illetve újabb munkacsoportokat hozhat létre.

Monitoring és visszacsatolás

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulását, végrehajtását a HEP Fórum ellenőrzi, és javaslatot készít a HEP szükség szerinti aktualizálására az egyes beavatkozási területek felelőseinek, illetve a létrehozott munkacsoportok beszámolóinak alapján.

Nyilvánosság

A program elfogadását megelőzően, a véleménynyilvánítás lehetőségének biztosítása érdekében nyilvános fórumot hívunk össze.

A véleményformálás lehetőségét biztosítja az Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánosságra hozatala is, valamint a megvalósítás folyamatát koordináló HEP Fórum első ülésének mihamarabbi összehívása.

A nyilvánosság folyamatos biztosítására legalább évente tájékoztatjuk a program megvalósításában elért eredményekről, a monitoring eredményeiről a település döntéshozóit, tisztségviselőit, az intézményeket és az együttműködő szakmai és társadalmi partnerek képviselőit.

A HEP Fórum által végzett éves monitoring vizsgálatok eredményeit nyilvánosságra hozzuk a személyes adatok védelmének biztosítása mellett. A nyilvánosság biztosítására az önkormányzat honlapja, a helyi média áll rendelkezésre. Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzat és intézményeinek különböző rendezvényein, beépítjük kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

Kötelezettségek és felelősség

Az esélyegyenlőséggel összefüggő feladatokért az alábbi személyek/csoportok felelősek:

A Helyi Esélyegyenlőségi Program végrehajtásáért az önkormányzat részéről Szilágyi Sándor polgármester felel:

- Az ő feladata és felelőssége a HEP Fórum létrejöttének szervezése, működésének sokoldalú támogatása, az önkormányzat és a HEP Fórum közötti kapcsolat biztosítása.

Tiszacsege Város Helyi Esélyegyenlőségi Programja

- Folyamatosan együttműködik a HEP Fórum vezetőjével.
- Felelősségi körébe tartozó, az alábbiakban felsorolt tevékenységeit a HEP Fórum vagy annak valamely munkacsoportjának bevonásával és támogatásával végzi. Így
 - o Felel azért, hogy a település minden lakója és az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program.
 - o Figyelemmel kíséri azt, hogy az önkormányzat döntéshozói, tisztségviselői és intézményeinek dolgozói megismerik és követik a HEP-ben foglaltakat.
 - o Támogatnia kell, hogy az önkormányzat, illetve intézményeinek vezetői minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a HEP végrehajtásához.
 - o Kötelessége az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben meg tennie a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményezni, és a jogsértés következményeinek elhárításáról intézkedni

A HEP Fórum vezetőjének feladata és felelőssége:

- a HEP IT megvalósításának koordinálása (a HEP IT-ben érintett felek tevékenységének összehangolása, instruálása),
- a HEP IT végrehajtásának nyomon követése,
- az esélyegyenlőség sérülésére vonatkozó esetleges panaszok kivizsgálása az önkormányzat felelőssével közösen
- a HEP Fórum összehívása és működtetése.

A település vezetése, az önkormányzat tisztségviselői és a települési intézmények vezetői

- felelősek azért, hogy ismerjék az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítsák a diszkriminációmentes intézményi szolgáltatásokat, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyenek.
- Felelősségük továbbá, hogy ismerjék a HEP IT-ben foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában.
- Az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék azt a HEP IT kijelölt irányítóinak.
- Az önkormányzati intézmények vezetői intézményi akciótervben gondoskodjanak az Esélyegyenlőségi Programban foglaltaknak az intézményükben történő maradéktalan érvényesüléséről.

Minden, az önkormányzattal és annak intézményeivel szerződéses viszonyban álló, számukra szolgáltatást nyújtó fél felelőssége, hogy megismerje a HEP IT-t, magára

nézve kötelezőként kövesse azt, és megfeleljen az elvárásainak, amelyre vonatkozó passzust a jövőben bele kell foglalni a szerződésbe. Szükséges továbbá, hogy a jogszabály által előírt feladat-megosztás, együttműködési kötelezettség alapján a települési önkormányzattal kapcsolatban álló szereplők ismerjék a HEP-et, annak megvalósításában aktív szerepet vállaljanak. (Ld. pl. a köznevelési intézmények fenntartása és működtetése.)

Érvényesülés, módosítás

Amennyiben a kétévente előírt – de ennél gyakrabban, pl. évente is elvégezhető - felülvizsgálat során kiderül, hogy a HEP IT-ben vállalt célokat nem sikerül teljesíteni, a HEP Fórum 30 napon belül jelentést kér a beavatkozási terület felelősétől, amelyben bemutatja az indikátorok teljesülése elmaradásának okait, és a beavatkozási tevékenységek korrekciójára, kiegészítésére vonatkozó intézkedési tervjavaslatát annak érdekében, hogy a célok teljesíthetők legyenek. A HEP Fórum a beszámolót a benyújtástól számított 30 napon belül megtárgyalja és javaslatot tesz az önkormányzat képviselő-testületének a szükséges intézkedésekre.

A program szándékos mulasztásból fakadó nem teljesülése esetén az HEP IT végrehajtásáért felelős személy intézkedik a felelős(ök) meghatározásáról, és – szükség esetén – felelősségre vonásáról.

Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben az HEP IT végrehajtásáért felelős személy megteszi a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményez, és intézkedik a jogsértés következményeinek elhárításáról.

Az HEP IT-t mindenképp módosítani szükséges, ha megállapításaiban lényeges változás következik be, illetve amennyiben a tervezett beavatkozások nem elegendő módon járulnak hozzá a kitűzött célok megvalósításához.

4. Elfogadás módja és dátuma

I. Tiszacsege Város Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai és társadalmi vitája megtörtént. Az itt született észrevételeket a megvitatást követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.

III. Ezt követően Tiszacsege Város Képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot (melynek része az Intézkedési Terv) megvitatta és a **100/2018.(VI.27.)** KT. számú határozatával elfogadta.

Mellékletek:

Dátum

Szilágyi Sándor
polgármester

Tiszacsege Város Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjának partnerei ismerik a Helyi Esélyegyenlőségi Programot, és annak megvalósításában tevékenyen részt kívánnak venni.

Dátum

Partner aláírás

Dátum

Partner aláírás

Dátum

Partner aláírás

Tiszacsege Város Helyi Esélyegyenlőségi Programja

HEP elkészítési jegyzék¹

NÉV ²	HEP részei ³										Aláírás ⁴
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Szociális és Egészségügyi Bizottság Tóth Imre elnök	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	
Városi Óvoda és Bölcsőde Bárdos Tiborné intézményvezető	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	
Balmazújvárosi Kistérség Humán Szolgáltató Központ Figéné Nadasdi Ágnes intézményvezető	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	
Dr. Papp József Városi Könyvtár és Művelődési Otthon Ládi Jánosné intézményvezető	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	
Tiszacsegei Fekete István Általános Iskola Bana Józsefné intézményvezető	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	

Tiszacsege Város Helyi Esélyegyenlőségi Programja

Tiszacsege Roma Nemzetiségi Önkormányzat Lakatos Géza TRNÖ elnök	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	
Református Egyház Dénes Ágota lelkész	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	
Római Katolikus Plébánia Papp László plébános	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	
Tiszacsegei Nyugdíjas Klub Kónya Mihályné elnök	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	
Tiszacsege Ifjúságáért Alapítvány Farkas Jánosné TIA szakmai vezető	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	
Egyeki Zöldkereszt Védőnői és Szolg. Bt. Erdődi Anita	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	

Tiszacsege Város Helyi Esélyegyenlőségi Programja

Református Házi Segítségnyújtó Szolgálat Dénes Ágota vezető	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	
Tiszacsege Város Polgármesteri Hivatal Szociális Iroda Vásári-Orosz Andrea Tóth Dóra	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	
Tiszacsege Polgárőr Egyesület Szilágyi Sándor elnök	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	

¹ Ez a jegyzék – mint a HEP melléklete – szakmailag is bizonyítja, hogy a HEP széleskörű egyetértésen és közös munkán alapul, és nem kizárólagosan egy „partneri aláírással” igazolt dokumentum

² A jegyzék soronként jelöli a HEP elkészítési folyamatban résztvevő személyeket, intézményeket, partnereket.

³ A jegyzék oszlopaiba kerülnek a HEP egyes tartalmi részei, ahol az adott betű karikázásával jelezni lehet, hogy az adott személy, intézmény, partner az elkészítésben részt vett, észrevételezett, támogatta, ellenezte.

R= részt vett, É= észrevételezte, T=támogatta, E= ellenezte.

⁴ Az adott partner aláírásával hitelesíti a sorban jelölt részvételét a HEP elkészítési folyamatban.